MUHARREM 1444

tevhid

"TAĞUTA KULLUK ETMEKTEN KAÇINIP, ALLAH'A YÖNELENLERE MÜJDE VARDIR. KULLARIMI MÜJDELE!" (39/ZÜMER, 17)

AYLIK İSLAMİ EĞİTİM DERGİSİ | AĞUSTOS '22 | YIL: 11 | SAYI: 116 | FİYATI: 25₺ | ISSN: 2148-4635

RAHMÂN'IN KULLARI (2)

HALİS BAYANCUK HOCA | HASBİHÂL' 04

Onlar ki: "Rabbimiz! Bize eşlerimizden ve çocuklarımızdan göz aydınlığı/sevinç ve huzur kaynağı olacak kimseler ihsan et. Ve bizi muttakilere imam/öncü kıl." derler.

(25/Furkân, 74)

Dostum Suheyl

"Gizemli Harita"

MACERA DEVAM EDİYOR!

Tevhid Kasabası'nda yaşayan Suheyl, arkadaşları ve Müslimo'nun eğlenceli maceralarını anlatan

Dostum Suheyl,

heyecan dolu 2. bölümüyle

Tevhid Dersleri Youtube kanalımızda sizlerle...

QR Kodu Okutunuz

بسم الله الرحمن الرحيم

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Tevhid Dergisi olarak 116. sayımızla karşınızda olmayı nasip eden Rabbimize hamdolsun.

Halis Bayancuk Hoca'mız, bu sayımızda Rabbimizin (cc) "Rahmân'ın kulları"nı tarif ettiği Furkan Suresi'nin son ayetlerini vahyin penceresinde incelediği yazısında zur'a şahitlik etmeme emri özelinde Müslimlerin sahip olması gereken duruşu teemmül etmemizi istiyor ve yazısını duanın önemini vurgulayarak tamamlıyor.

Özcan Yıldırım, Kâf Suresi'nin tefsirine devam ederken, insanların ölüm geldiğinde yaşadıkları büyük pişmanlıkları ile kâfirlerin ölüm ânlarındaki dehşet verici hâllerini aktarıyor, buna karşılık müminlerin ise o ânlarda imanları nedeniyle meleklerin merhametiyle karşılaşacaklarına dikkat çekiyor.

Enes Yelgün, Allah Resûlü'nün (sav) kendi elleriyle eğittiği Ashabu's Suffa ehlinden başta Âsım ve Hubeyb (r.anhuma) olmak üzere birçok sahabinin hain bir pusuyla şehit edilmelerini naklediyor ve bu kutlu sahabilerin direnişlerinin asırlar boyunca ümmete örneklik teşkil etmesinin nedenleri üzerinde duruyor.

Enes Doğan, Allah Resûlü'nün (sav) sözlü iletişimini, beden dilini nasıl kullandığını ve bunun eğitimine faydasını Sünnetinin muhafazasını kolaylaştırıcı etkileri bağlamında anlatıyor.

Ömer Akduman, İmam Nevevi'nin (rh) Kırk Hadis isimli eserinde bir sonraki hadisin şerhine başlıyor ve Yüce Rabbimizin tayyib sıfatını açıklıyor.

Salim Kandemir, seçkin sahabilerimizin hayatlarını bizlere perde perde sunduğu yazı dizisinde bu ay iki kuşak sahibi Esmâ binti Ebî Bekir'i (r.anha) konuk ederken, sergilediği fedakârlıkların altında yatan mesajları irdeliyor.

Kerem Çağlar, günah kavramının çağımızdaki yansımasını ele alıyor ve günahların sıradanlaşması hususunu değerlendiriyor.

Mahi, geçtiğimiz aylarda bizlere takdim ettiği korunaklı iki kalenin sapasağlam kalması için gerekli üç burcu konu ediniyor.

Dr. Gözde Tercuman, neredeyse hepimizin sorun yaşadığı uyku problemlerine Uyku Fizyolojisi ve Rüya başlıklı yazısıyla çözüm sunuyor, bununla birlikte uyku ve rüyalar hakkında ilginç bilgiler de veriyor.

Konuk Yazarımız Esra Yıldırım, babasının değişimiyle başlayan kıymetli hidayet öyküsünü bizlerle paylaşıyor.

Konuk Yazarımız Bahri Tunçbilek, Güneş'in yüzey özellikleri ile bu özelliklerin gezegenimize olan etkilerinden bahsediyor.

Osman Sadıkoğlu, Türkçe bilmeyen Kürt kardeşlerimiz için Tevhid Meali'nden Kürtçeye çevirmeye başladığı Bakara Suresi'nde bu sayımızda 158 ila 174. ayetleri tercüme ediyor.

Rabbimizin şeriatıyla yönetilen; adil bir sistemin ütopya olmadığı; yöneticinin tebaasını, tebaanın da yöneticisini sevdiği bir devletin tarih sayfalarında yerini almış ve yaşanmış olduğunu bir kez daha hatırlamak ve hatırlatmak için bu ay sizlere Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma'nın İslami Tebliğin Örnek Halifeler Dönemi kitabını tanıtıyor, Rabbimizden bizleri razı olduğu bir şer'i yönetimle rızıklandırmasını niyaz ediyoruz.

Ağustos sayımızın başta Müslimler olmak üzere tüm okurlarımıza faydalı olması duası ile...

Editör

tevhid

İmtiyaz Sahibi
Hamza ÖZTÜRK

Yazı İşleri Müdürü
Abdullah DEMİR

Yayın Türü
Yaygın Süreli

Reklam ve Abonelik
www.tevhiddergisi.org
tevhiddergisi@gmail.com
0 (545) 762 15 15

Adres
Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120
34212 Bağcılar/İSTANBUL

Yazışma Adresi
Hamza ÖZTÜRK
Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120
34212 Bağcılar/İSTANBUL

Basım
Şenyıldız Yayıncılık, 45097
Gümüşsuyu Cad. Işık Sanayi Sitesi C Blok
No. 19/102 Topkapı/İSTANBUL 0 212 483 47 91

Satış Noktaları: Tevhid Kitabevi

- **İstanbul** : Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120/A 34212 Bağcılar/İSTANBUL 0 545 762 15 15
- **Ankara** : Piyade Mah. İstasyon Cad. No. 190 Etimesgut/ANKARA 0 543 225 50 48
- **Diyarbakır** : Kaynartepe Mah. Gürsel Cad. No. 90/A 21090 Bağlar/DİYARBAKIR 0 543 225 50 43
- **Konya** : Mengene Mah. Büyük Kumköprü Cad. No. 78/A 42020 Karatay/KONYA 0 543 225 50 49
- **Van** : Vali Mithatbey Mah. Gündüz 2. Sok. No. 2 A İpekyolu/VAN 0 543 225 50 45

İrtibat Büroları

- **Merkez** : Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120 34212 Bağcılar/İSTANBUL
- **Avcılar** : Firuzköy Mah. Kazım Karabekir Cad. Tütün Sok. No. 2 34325 Avcılar/İSTANBUL
- **Sultangazi** : İsmetpaşa Mah. 95. Sok. No. 41/A 34270 Sultangazi/İSTANBUL
- **Diyarbakır** : Mezopotamya Mah. 327. Sok. Seval Kent Sitesi A Blok No. 1/A Kayapınar/DİYARBAKIR
- **Konya** : Mengene Mah. Büyük Kumköprü Cad. No. 78/A 42020 Karatay/KONYA
- **Van** : Bahçıvan Mah. Sıhke Cad. Karatekin Sok. Yavuz Canlı Apt. Kat: 2 65040 İpekyolu/VAN
- **Erciş** : Kışla Mah. Şehitler Cad. No. 10 65400 Erciş/VAN
- **Bursa** : Bağlarbaşı Mah. 1. Hürriyet Cad. 1. Sedir Sok. No. 1 16160 Osmangazi/BURSA
- **Ankara** : Piyade Mah. İstasyon Cad. No. 190 Etimesgut/ANKARA

Ağustos 2022 | Muharrem 1444
Yıl: 11 | Sayı: 116 | Fiyat: 25₺
ISSN: 2148-4635

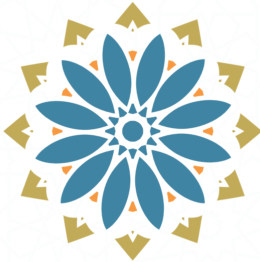
teuhid

İÇİNDEKİLER

Halis BAYANCUK HOCA
halisbayancuk@tevhiddergisi.org

RAHMÂN'IN KULLARI

Rahmân'ın kulları dua ve niyaz ehlidir. Çünkü onlar kul olduklarının, yani muhtaç olduklarının, yani bir efendileri olduğunun farkındalardır. Kulluğun ölçüsü fakr/ihtiyaç duygusudur, her insan kendini O'na muhtaç hissettiği oranda O'na kuldur. Kalpteki fakr/ihtiyaç duygusunun dile yansıması duadır. Rahmânın kulları, unvanlarından da anlaşılacağı üzere kulluklarının bilincindelerdir ve âdeta kulluğu kimlik edinmişlerdir.

Allah'ın adıyla,

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Geçen ayki yazımızda Rahmân'ın kullarının bazı sıfatlarını açıklamaya çabaladık. Bu ayki yazımızda 72. ayetten sonrasını izah etmeye gayret edeceğiz. Çaba bizden, başarı Allah'tandır.

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَۙ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا

"Onlar, yalana şahitlik etmezler. Boş/yararsız/batıl bir şey gördüklerinde, değerli/onurlu insanların tavrını sergileyerek yüz çevirip giderler."[1]

Ayet, Rahmân'ın kullarının iki sıfatına işaret ediyor. İlki "zur'a şahitlik etmemeleri", ikincisi "boş şeyler karşısında değerli tavır sergilemeleri"dir.

Zur'a Şahitlik Etmemek

Rahmân'ın kulları, "zur" olan şeylere şahitlik etmezler. Meale yalan olarak yansıttığımız "zur" kelimesi, kök itibarıyla meyil anlamındadır. Bir şeyin aslından meyletmesi, onu zur yapar. Örneğin bir şeyi olduğundan farklı aktardığımızda sözü hakikatten meylettirdiğimiz/saptırdığımız için zur olur, ona yalan deriz. Araplar putlara da zur der. Zira putlar, insanı Allah'tan (cc) meylettirir/saptırır.[2] Bir şeyin zur olması için bilinçli bir meyle/saptırmaya konu olması gerekir. Taberî (rh) şöyle der: "Zur'un aslı, bir şeyi güzel göstermeye çalışmak ve onu asli sıfatından farklı olarak nitelemektir. (Bunu yapanın gayesi) onu gören veya duyanın (güzel gösterilen şeyi) farklı algılamasıdır."[3] Öyleyse "zur"; algı operasyonuna maruz kalmış, asılsız haberlerle büyütülmüş, reklamlarla gerçekliği saptırılmış, dinî veya bilimsel verilerle süslenmiş her şeydir. Bir şeyi olduğundan farklı gösteren her şey tezvir, olduğundan farklı gösterilen şey de zur'dur.

İlk dönem tefsir imamlarının "zur'a şahitlik etmemek" cümlesine yaptıkları açıklamalar, zur kelimesinin lugat anlamıyla uyumludur.[4]

a. Zur, şirk ve putperestliktir: Abdullah ibni Abbâs (ra),

1. 25/Furkân, 72
2. bk. El-Mufredât, s. 386-387; Mu'cemu Mekâyîsi'l Luğa, 3/36-37, z-v-r maddeleri
3. Tefsîru't Taberî, 19/314, Furkân Suresi, 72. ayetin tefsiri
4. bk. Tefsîru'l Kurtubî, 12/619, Furkân Suresi, 72. ayetin tefsiri; Mevsûatu't Tefsîri'l Me'sûr, 16/197-200

Dehhâk (rh) görüşüdür. Abdullah ibni Abbâs (ra); zur'un bir put ismi olduğunu, Medine halkının haftanın bir günü onun civarında toplanıp eğlendiğini söylemiştir.

Şirk zur'dur. Zira şirkin, putların ve Allah'ın dışında kulluk edilenlerin bir hakikati yoktur. İbadeti/Kulluğu hak eden, sadece El-İlah ismiyle isimlenmiş Allah'tır. O'ndan başkasına kulluk edildiğinde, ister onun ibadeti hak ettiğine inanılsın ister inanılmasın, Allah'a (cc) ibadetten meyledip O'nun dışındakilere ibadet edildiği için zur işlenmiş olur. Ayrıca hiçbir yaratılmış ibadeti hak etmediğinden mutlaka onlara dair süsleyici/meşrulaştırıcı/onları olduğundan yüce gösteren söylenceler yayılmak zorundadır. Putlaştırılmış nesnelere dair var olan menakıb kültürünün, yani zur kültürünün bir sebebi de budur. Fıtrat, Allah'tan başkasına kulluğu reddettiğinden "süsleyici menkıbelerle" fıtratın sesi bastırılır. Sözün özü; şirk hem tevhidden meyil/sapma olduğundan hem de şirki meşrulaştırmak için süsleyici menkıbeler uydurulduğundan zur'dur.

b. Zur, müşriklerin bayramlarıdır. Bu, Abdullah ibni Abbâs (ra) ve Mücahid ibni Cebr'den (rh) nakledilmiştir. Müşrik bayramları, zur'dur. Zira bu bayramlar hem şehvet kamçılamakta hem de batılın güzel olduğuna dair kalbe şüphe tohumları ekmektedir. Her biri batıl olan şüphe ve şehveti beslediği için şirk bayramları zur'dur.[5] Şirk bayramlarına dikkatle bakan şunu görür: Her şirk bayramında mutlaka batıl şeyler tazim edilir, Allah'ın razı olmadığı şeyler insanlara sevimli gösterilir, meşru olmayan eğlencelerle insanlar batıla sürüklenir. Ayrıca bayram, bir zaman diliminin diğer zamanlara üstün olduğu iddiası taşır. Zamanın ve mekânın sahibi Allah'tır. O (cc), Ramazan ve Kurban Bayramı gibi, bir şeyi seçip benzerlerine üstün kılmadıkça insanın böyle bir iddiada bulunması kulluk edebinden meyletmesidir, dolayısıyla zur'dur.

c. Zur, meşru olmayan tüm ortamlardır/meclislerdir. Yalan, şarkı, batıl, cahiliyenin (meşru olmayan) eğlenceleri zur meclisleridir. Bu, Mucâhid (rh), Muhammed ibni Hanefiyye (rh), Hasan El-Basrî (rh) ve Suddî'den (rh) nakledilmiştir. Buna göre İslami ölçülere uymayan, Yüce Allah'ın sınırlarının çiğnendiği her meclis, ortam veya toplantı zur'dur. Zira bu meclislerde haktan meyledilmiş/sapılmış, dolayısıyla zur'a düşülmüştür.

d. Zur, yalandır. Bu, Vail ibni Rebia (rh), Katâde (rh), Alî ibni Talha (rh) ve İbni Cureyc'den (rh) nakledilmiştir. Yalan, zur'dur. Zira bir şeyi olduğu gibi göstermek yerine farklı göstermek, hakikatinden meylettirmektir/saptırmaktır. Yalan söz ve yalan şahitlik zur kapsamındadır.[6]

Görüldüğü gibi "Zur'a şahitlik etmemek" için, öncelikle hakkın tanınması gerekir. Sonra haktan meyleden/sapan şeylerin tespit edilmesi ve onlara şahitlik etmeme çabası gerekir. Tüm bunlar için de müminin bilgi ve bilinçle uyanık olması lazım gelir. Çünkü zur, her asırda güncellenmekte, cahiliye kendini yenilemektedir. Şayet mümin cahiliyeye karşı bilgi ve bilinçle uyanık olmazsa kitaplarda yazan zur'dan korunur, ancak güncel zurlara şahitlik edebilir. Zur kelimesine yaptığımız açıklama ve seleften naklettiğimiz görüşlere dayanarak soralım: Bugün millî bayramlar, sapkın medyanın ürettiği içerikler, algılarla oynayan batıl sinema sektörü, tüketim malzemelerini olduğundan farklı gösteren reklamlar, toplumları manipüle eden cahilî gündem... birer zur mudur? Peki, biz bunlara şahitlik edenlerden miyiz, şahitlik etmeyen bahtiyarlardan mı?

Ayette dikkatimizi çeken bir diğer nokta, "şahitlik etmeme" cümlesidir. Rahmân'ın kulları zur olanı yapmak şöyle dursun, ona şahitlik dahi etmezler. Şahitlik, bir şeye tanıklık/izleyicilik olarak anlaşılabileceği gibi bir şeyi haber vermek, başkalarına aktarmak anlamında da olabilir.[7] Yani onlar batılı yapmadıkları gibi batılın izleyicisi veya nakledicisi de olmazlar. Onlar bilirler ki insan yalnızca söz ve eylemlerinden sorumlu değildir. İnsan izlediği veya naklettiği şeylerden de sorumludur:

"Bilgin olmayan şeyin peşine düşme! Çünkü kulak, göz ve kalp (gördüğünden, duyduğundan, niyetlenip azmettiğinden) bunların hepsinden sorumludur."[8]

Evet; göz gördüğünden, kulak duyduğundan, kalp azmettiğinden mesuldur. Görmek ve duymak da (izleyici ve tanık anlamında) şahitliktir, her şahitlik kayıt altına alınacak ve insan şahitliklerinden hesaba çekilecektir:

"...Şahitlikleri yazılır ve (ondan) sorguya çekilirler."[9]

Lağv/Boş Şeylerden Onurlu Yüz Çeviriş

Rahmân'ın kullarının ikinci sıfatı lağv cinsinden şeylerden yüz çevirmeleri, ilgi göstermemeleridir. Ancak bu, herhangi bir yüz çeviriş değildir. Kerim, onurlu, değerli bir yüz çeviriş, asil bir ilgisizliktir. Ayete konu olan lağv kelimesinin, kök itibarıyla iki anlamı vardır. İlki; kâle alınmayan, önemsiz şeydir. İkincisi; bir şeye tutkuyla bağlılık, sürekli onu yapma/onunla olma isteğidir.[10] Demek ki Kur'ân'ın müminleri sakındırdığı lağv iki sıfata sahiptir: Kendisine bir faydası olmadığı hâlde insanın tutkuyla bağlı olduğu, fayda görmediği hâlde ısrarla yapmayı sürdürdüğü her şey lağvdır. Seleften nakledilen tefsirler-

5. bk. El-Câmiu li Kelâmi İbni Teymiyye fi't Tefsîr, 5/30-33, Furkân Suresi, 72. ayetin tefsiri
6. İbni Teymiye (rh) der ki: "Adı geçen tabiinin tefsirleri şöyle izah edilir: Zur, gerçekteki durumundan farklı olarak görünmesi için güzelleştirilip kaplanan şeye denmektir. Peygamber'in (sav), 'Kendisine verilmemiş şeylerle tokluk gösteren bir kimse altlı üstlü iki yalan elbise giyinmiş gibidir.' buyruğu da bu türdendir. Çünkü böyle bir kimse yanında bulunmayan şeylerden büyük şeymiş gibi görülenleri dışa yansıtan birisidir. Yalan şahitlik yapan (zur şahit) ise bâtına uymayan bir sözü dışa vurur. Bundan dolayı selef bazen bir şüphe yahut bir şehvet sebebiyle bâtinen çirkin olduğu hâlde dışa güzel gösterilen şeyler hakkında isim olarak kullanmışlardır. Şirk ve benzeri işler bir şüphe dolayısıyla güzel olduğu, şarkı ve benzeri hususlar da şehvet ve arzu sebebiyle güzel oldukları dışarıdan görülen şeylerdir." (İbn Teymiyye Tefsîri, 7/202, Furkân Suresi, 72. ayetin tefsiri)
7. bk. Minehu'l Kerimî'l Mennân fî Şerhi Sıfâti İbâdi'r Rahmân, Dr. Ahmed Hıdır Huseyn, s. 281
8. 17/İsrâ, 36
9. 43/Zuhruf, 19
10. bk. Mu'cemu Mekayîsi'l Luğa, 5/255, l-ğ-v maddesi

Tüm bunlar için de müminin bilgi ve bilinçle uyanık olması lazım gelir. Çünkü zur, her asırda güncellenmekte, cahiliye kendini yenilemektedir. Şayet mümin, cahiliyeye karşı bilgi ve bilinçle uyanık olmazsa kitaplarda yazan zur'dan korunur, ancak güncel zurlara şahitlik edebilir. Zur kelimesine yaptığımız açıklama ve seleften naklettiğimiz görüşlere dayanarak soralım: Bugün millî bayramlar, sapkın medyanın ürettiği içerikler, algılarla oynayan batıl sinema sektörü, tüketim malzemelerini olduğundan farklı gösteren reklamlar, toplumları manipüle eden cahilî gündem… birer zur mudur? Peki, biz bunlara şahitlik edenlerden miyiz, şahitlik etmeyen bahtiyarlardan mı?

de bu lugavi anlamı destekleyen, onun vakıadaki farklı suretleridir. Bu görüşleri şöyle özetleyebiliriz:[11]

a. Lağv, mümine eza veren, rahatsız edici şeylerdir. Bu, Mucâhid (rh), Suddî (rh) ve Mukâtil'den (rh) nakledilmiştir. Buna göre ayet, daha önce açıkladığımız 63. ayetle yakın anlamlıdır: Müminler; müşriklerden, münafıklardan veya fasıklardan eza verici bir söz duyduklarında onların seviyesine düşmez, asil bir tavır takınırlar.

b. Lağv, cinsel içerikli konuşmalardır. Bu, Mucâhid (rh) ve Sıyar ibni Ebil Hakem'den (rh) nakledilmiştir. Anlamı şudur: Cinsel içerikli konuşmalar yapıldığında edeplerini takınır, kinayeli bir dil kullanırlar. İslam edebine dikkat edilmiyorsa o meclislerden yüz çevirirler.

c. Lağv; şirk ve şirk gibi, Yüce Allah'ın yasakladığı tüm masiyetlerdir. Bu, Dehhâk (rh), Hasan El-Basrî (rh) ve Abdullah ibni Zeyd ibni Ethem'den (rh) nakledilmiştir. Anlamı şudur: Onlar şirk, masiyet ve batıl işlenen ortamlara denk geldiklerinde mümince bir tavır takınır, yüz çevirirler.

Taberî (rh) der ki: "Lağv hakkında söylenen bu sözler ile alakalı benim katımdaki isabetli görüş şöyle denmesidir: 'Şüphesiz Allah, lağv gördüklerinde, değerli/onurlu insanların tavrını sergileyerek yüz çevirip gittiklerinden dolayı övdüğü bu müminlerden bizlere haber vermiştir. Lağv, Arap dilinde aslı ve gerçeği olmayan her türlü batıl söz ve fiil demektir. Veya çirkin görülen, bir insanın başka bir insana asılsız ve sebepsiz yere sövmesi de lağvdandır. Bir kişinin cinsel içerikli konulardan açıkça ve gereksiz yere, bir yerlerde bahsetmesi de lağvdandır. Aslı olmayan, batıl şeylerden olan müşriklerin ilahlarını yüceltmesi, ilahlarının çevresinde onları tazim etmeleri lağvdandır. Yine müzik dinlemek din ehli kimseler nezdinde çirkin bir davranış olduğundan bu da lağvdandır. Bu saydıklarımızın hepsi lağv manasının kapsamında değerlendirilir. Bu rivayetler ve görüşlerin sadece bunlarla kayıtlı olduğuna delalet eden bir nass olmadığında, bunlardan sadece birine lağv deyip bu anlamı daraltmak, bazı manaları dışarıda bırakıp sadece bazısına bu ismi hamletmenin bir manası yoktur."[12]

Ayet-i kerimenin kullanıldığı kelimeler bize iki önemli hakikati hatırlatır: Lağv, insanda alışkanlık/tutku oluşturan faydasız şeylerdir. İnsanı peşinden sürükleyen, yapmaya dair istek uyandıran, bununla birlikte insana faydası olmayan her şey lağvdır. Lağvın tespit edilmesi için ise bilgi ve bilince ihtiyaç vardır. Kişinin hayatında olan her şeye, "Bunun bana faydası nedir?" sorusunu sorması, özellikle de "tutkuyla bağlı olduğu şeyleri" sorgulaması gerekmektedir. Ayetin hatırlattığı bir diğer nokta, lağva dair tepkinin niteliğidir. Öncelikle bu tepki kerim, değerli, onurlu ve asil bir tepki olmalıdır. İnsanın iman ve tevhid nimetinin farkında olması ve buna binaen boş şeyleri kendisine yakıştırmamasından kaynaklı bir tavır olmalıdır. Aslında bu, müminin kendisine olan saygısını ifade eder. İslam ahlakının temel gayelerinden biri de budur: Müminin imanıyla izzet duyması, zelil/değersiz şeylerden sakınması ve imani bir tavırla önemsiz şeylerden yüz çevirmesi!

Lağva karşı Yüce Allah'ın istediği hassasiyetin ardında vakit bilinci vardır. Mümin vaktin, hayat imtihanının sermayesi olduğunun bilincindedir. Namazdan, oruçtan, zekâttan… hesaba çekildiği gibi, vakti nasıl harcadığından da hesaba çekilecektir. Vakit, boş şeylere harcanmayacak kadar değerlidir. Kişi vaktin değerini idrak ettiğinde, boş şeylere karşı tabii bir nefret duyacaktır. Çoğu insanın boş şeylere olan ilgi ve tutkusu, vakit hassasiyetinin olmaması, buna bağlı olarak da iyi programlanmamış vaktin boş şeylerle dolmasındandır. Öyledir; insan kendi vaktini düzenlemezse yaşadığı dönemin oyalayıcı, boş ve faydasız işleri tüm zamanını dolduracaktır.

وَالَّذِينَ اِذَا ذُكِّرُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا

"Onlar, Rablerinin ayetleri kendilerine hatırlatıldığında sağır ve kör gibi davranmazlar. (Kulak kabartıp, anlamaya çalışırlar.)"[13]

Allah'ın Ayetlerine Duyarlı Olmak

Rahmân'ın kulları, Allah'ın ayetlerine karşı duyarlıdır. Onlara Rabblerinin ayetleri hatırlatıldığında sağır ve

11. bk. Mevsûatu't Tefsîri'l Me'sûr, 16/201-204
12. Tefsîru't Taberî, 19/315-316, Furkân Suresi, 72. ayetin tefsiri
13. 25/Furkân, 73

körmüş gibi davranmaz, duymamış ve görmemiş gibi hayatlarına devam etmezler. Aksine; ayete kulak kabartır, ayetteki hakikatleri görmeye çalışır ve ayeti kalplerinde hissederler. Katade (rh) şöyle der: "Hakka kulak tıkamadılar, hakka göz kapamadılar, onlar (Allah'tan geleni) aklettiler. Allah'ın kitabından işittiklerinden yararlandılar."[14]

Yüce Allah müminleri böyle niteleyerek kâfirlere tarizde bulunur. Zira onlar Allah'ın ayetlerine karşı ilgisizlerdir. Kur'ân ile uyarıldıklarında duymayan ve görmeyen insanların tavrına bürünürler.[15] Müminlerin Kur'ân ayetlerine karşı bu duyarlılığı, Rabblerine olan saygıları ve kalplerinin iman ve takvayla incelmesindendir:

"Müminler ancak o kimselerdir ki; Allah anıldığında kalpleri ürpertiyle titrer, O'nun ayetleri okunduğunda imanlarını arttırır ve yalnızca Rablerine tevekkül ederler."[16]

"De ki: 'İster ona inanın ister inanmayın! Çünkü o, daha önce kendilerine ilim verilenlere okununca, hemen çeneleri (yüzleri) üzere secdeye kapanırlardı.' Ve derlerdi ki: 'Rabbimizi tenzih ederiz! Rabbimizin vaadi hiç şüphesiz, gerçekleşmiştir.' Yüzleri üzerine secdeye kapanır, ağlarlar ve onların huşularını arttırır."[17]

Allah'ın ayetlerine karşı duyarlılık, O'na (cc) olan saygının ve kalplerin iman ve takvayla incelmesinin semeresidir. Zira gözü keskinleştiren, kulağı açan ve kalbi anlayışlı kılan; kelamın sahibine karşı kalpte var olan saygıdır.

Yüzümüzü neye dönmüşsek zıddına sırt çeviririz!

73. ayeti öncesiyle birlikte okuduğumuzda sıkça vurgu yaptığımız bir kulluk kaidesini fark ederiz. Rahmân'ın kulları zur ve lağva sırtlarını dönünce, sıdk ve hak olan Allah'ın Kitabı'na yüzlerini dönerler. Çünkü zur ve lağvın hemen karşısında Allah'ın kelamı vardır. Bu, böyledir; bir şeye yöneliyorsak, tabii olarak da onun karşısındakine sırtımızı döneriz. Bazı şeylere karşı kalpte ilgi yoksa; neye tutkuyla bağlı olduğumuza, neyle ilgilendiğimize ve nelerin bizi mutlu ettiğine dikkatle bakalım. Örneğin kendisine hiçbir faydası olmadığı hâlde her gün saatlerce sosyal medya yorumlarını okuyan birini düşünelim. Bu insan lağva tutkuyla bağlıdır ve bile isteye zur'a şahitlik etmektedir. Yani, kalbini boş ve faydasız şeylerle mutlu olmaya, onlarla huzur bulmaya ve onlarla vakit geçirmeye alıştırmaktadır. Şimdi bu insanın eline Kur'ân veya şer'i ilimlerle ilgili bir kitap aldığını düşünelim. Her satırında bir fayda, her sayfasında bir hak ve her bölümünde bir sorumluluk olacaktır. Lağv ve zur'a alışmış bir kalp, saydığımız şeylere karşı yabancılık ve huzursuzluk hissedecek ve elbette sıkılacaktır. Peki, burada tam olarak sorun nedir? Sorun, o ân okunan şeyde değil, kalbin alışkanlıklarındadır. Lağv ve zur'a yüzünü döndüğü için, sırtını vahye dönmesindedir...

وَالَّذ۪ينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ اَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ اَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّق۪ينَ اِمَامًا

"Onlar ki: 'Rabbimiz! Bize eşlerimizden ve çocuklarımızdan göz aydınlığı/sevinç ve huzur kaynağı olacak kimseler ihsan et. Ve bizi muttakilere imam/öncü kıl.' derler."[18]

Kendileri ve Aileleri için Dua Etmek

Rahmân'ın kulları dua ve niyaz ehlidir. Çünkü onlar kul olduklarının, yani muhtaç olduklarının, yani bir efendileri olduğunun farkındalardır. Kulluğun ölçüsü fakr/ihtiyaç duygusudur, her insan kendini O'na (cc) muhtaç hissettiği oranda O'na kuldur. Kalpteki fakr/ihtiyaç duygusunun dile yansıması duadır. Rahmânın kulları, unvanlarından da anlaşılacağı üzere kulluklarının bilincindelerdir ve âdeta kulluğu kimlik edinmişlerdir.

Okuduğumuz ayet onların eşleri, çocukları ve kendileri için dualarına örnek vermiştir. Bu, yalnızca bir örnektir, onlar her iş ve yönelişlerinde Allah'tan (cc) isterler. Tevhid imamlarından İbrâhîm'in (as) şu duasına bakalım:

"(Hatırlayın!) Hani İbrahim şöyle demişti: 'Rabbim! Bu beldeyi güvenli kıl. Beni ve çocuklarımı putlara tapmaktan uzak tut. Rabbim! Gerçekten o (putlar), insanlardan birçoğunu saptırdılar. Bana uyan, hiç şüphesiz bendendir. Bana isyan edene gelince, şüphesiz ki sen, (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü akıbetinden kulu koruyan) Ğafûr, (kullarına karşı merhametli olan) Rahîm'sin. Rabbimiz! Şüphesiz ki ben, ailemden bir kısmını namazı dosdoğru kılsınlar diye senin mukaddes evinin (Kâbe'nin) yanında, ekin bitmez bir vadiye yerleştirdim. İnsanlardan bir kısmının kalplerini onlara meylettir/onlara karşı ilgili kıl. Onları meyvelerden rızıklandır. Umulur ki şükrederler. Rabbimiz! Şüphesiz ki sen, gizlediğimizi de açıktan ilan ettiğimizi de bilirsin. Ne yerde ne gökte hiçbir şey Allah'a kapalı/gizli kalmaz. Yaşlılıkta bana İsmail ve İshak'ı veren Allah'a hamd olsun. Şüphesiz ki benim Rabbim, duayı işitendir/icabet edendir. Rabbim! Beni ve zürriyetimi namazı dosdoğru kılanlardan eyle. Rabbimiz! Duamı kabul et. Rabbimiz! Hesabın görüleceği günde beni, annemi, babamı ve tüm müminleri bağışla.' "[19]

Okuduğumuz dua, kulluk zirvesinde yankılanan bir sese aittir. Peki, ne istiyor bu ses Rabbinden?

– Kendisini ve zürriyetini putlara tapmaktan korumasını istiyor! İyi de İbrâhîm (as) put kıran bir peygamber değil miydi? Tüm muvahhidlerin atası, tevhid yolunun imamı değil miydi?

– Onu ve zürriyetini namazı dosdoğru kılanlardan kılmasını istiyor! Bize dosdoğru namaz kılmayı öğretenler nebiler değil miydi?

– İnsanların ailesiyle ilgilenip onlara meyletmesini

14. Mevsûatu't Tefsîri'l Me'sûr, 16/204, 55465 No.lu rivayet
15. bk. Tefsîru't Taberî, 19/317; Fî Zılâl-il Kur'ân, 10/568, Furkân Suresi, 73. ayetin tefsirleri
16. 8/Enfâl, 2
17. 17/İsrâ, 107-109

18. 25/Furkân, 74
19. 14/İbrâhîm, 35-41

Ayet-i kerimenin kullanıldığı kelimeler bize iki önemli hakikati hatırlatır: Lağv, insanda alışkanlık/tutku oluşturan faydasız şeylerdir. İnsanı peşinden sürükleyen, yapmaya dair istek uyandıran, bununla birlikte insana faydası olmayan her şey lağvdır. Lağvın tespit edilmesi için ise bilgi ve bilince ihtiyaç vardır. Kişinin hayatında olan her şeye, "Bunun bana faydası nedir?" sorusunu sorması, özellikle de "tutkuyla bağlı olduğu şeyleri" sorgulaması gerekmektedir. Ayetin hatırlattığı bir diğer nokta, lağva dair tepkinin niteliğidir. Öncelikle bu tepki kerim, değerli, onurlu ve asil bir tepki olmalıdır. İnsanın iman ve tevhid nimetinin farkında olması ve buna binaen boş şeyleri kendisine yakıştırmamasından kaynaklı bir tavır olmalıdır. Aslında bu, müminin kendisine olan saygısını ifade eder. İslam ahlakının temel gayelerinden biri de budur: Müminin imanıyla izzet duyması, zelil/değersiz şeylerden sakınması ve imani bir tavırla önemsiz şeylerden yüz çevirmesi!

istiyor! Her mümin, nebileri ve onların ailesini sevmez mi? Bu fıtri bir duygu değil mi?

– Ailesini meyvelerle rızıklandırmasını istiyor! Bugünün insanları için ne kadar basit bir dua değil mi? "Meyve istiyorsan pazara/manava/markete gideceksin! Dua ile meyvenin ne alakası var?" diye düşünüyor bugünün insanı...

İbrâhîm (as) neredeyse her şeyi Allah'tan (cc) istiyor. En iyi bildiği ve insanlara örnek olduğu meseleden gündelik basit ihtiyaçlarına kadar her şeyi Rabbinden istiyor. Neden? Çünkü dua ibadettir,[20] dua ibadetin özüdür.[21] Her insan duası kadar Allah'a kuldur ve Yüce Allah her insana duası kadar değer vermektedir.[22]

Rahmân'ın kulları eşleri ve çocukları için dua eder, onların kendileri için göz aydınlığı olmasını ister. Zira insan için aile, üzerinde durduğu zemin gibidir. İnsanın aileye olan ihtiyacı, varoluşsal bir ihtiyaçtır. Yüce Allah insanın yeryüzündeki hikâyesini aile olarak başlatmış, insanı aile olarak var etmiştir. İnsan ilk imtihanına aile olarak başlamış, Âdem (as) ve Havva Annemize ağaçtan yemeleri yasaklanmıştır. İnsan şeytana karşı ilk savaşını aile olarak vermiş, ilk yenilgisini aile olarak almıştır. Rabbine dönüş yaparak şeytana karşı ilk zaferini de aile olarak kazanmıştır.

İnsan kulluk mücadelesine aile olarak başladığı gibi bu mücadeleyi aile olarak sürdürür. Aile, kulluk mücadelesinin zeminidir. Şayet o zemin muhkem olmazsa kulluk mücadelesi sarsıntılı olur. İlk dönem tefsir imamları da ayetteki göz aydınlığı talebini, "ailenin Allah'a (cc) kul, O'na muti' olması" olarak tefsir etmiştir.

Abdullah ibni Abbâs (ra) şöyle demiştir: "Yani onlar (göz aydınlığı ile) şunu kastederler: Taat olan ameller ile amel edenler (ihsan et). O (işlediği ameller) ile dünyada ve ahirette gözlerimiz aydın olur."[23]

Yine Abdullah ibni Abbâs (ra), Antere kanalıyla şöyle demiştir: "Onları sağlıklı ve güzel görmeleri (onlar için) göz aydınlığı olmaz, Allah'a muti'/itaat edenler olarak görmeleri (onlar için) göz aydınlığı olur."[24]

Katâde (rh) şöyle demiştir: "Onlar senin kulluğunu güzelleştirirler. Kulluğuna bir leke getirmezler."[25]

"Hasan El-Basrî'ye (rh) bu ayet hakkında, 'Bu göz aydınlığı dünya için midir yoksa ahiret için midir?' diye sorulunca şöyle cevap verdi: 'Hayır! Allah'a yemin ederim ki bu ayet göz aydınlığının dünyada olduğuna dair inmiştir.' Sonra, 'O nedir?' diye soruldu. Hasan (rh) şöyle cevap verdi: 'O, Müslim bir kişinin eşlerini, zürriyetini, kardeşlerini, dostlarını Allah'a itaatte görmesidir. Hayır, Allah'a yemin ederim ki Müslim bir kişiye çocuğunu, ebeveynlerini, dostunu, kardeşini Allah'a muti'/itaat ediyor olarak görmesinden daha sevimli hiçbir şey yoktur.' "[26]

Allah Resûlü (sav) insanın en büyük servetinin kulluk yarışında ona yardımcı bir eş olduğunu söyler.

Sevbân'dan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

" '...Altını ve gümüşü biriktirip Allah yolunda infak etmeyenleri, can yakıcı bir azapla müjdele.'[27] ayeti nazil olduğu zaman biz, Nebi (sav) ile birlikte seferde bulunuyorduk.

Sahabeden bazıları, 'Altın ve gümüş hakkında inecek olan indi. (Artık bir daha onları biriktirmeyiz. İhtiyacımız dışındakileri infak ederiz.) Keşke hangi şeyin daha hayırlı olduğunu bilsek de ondan biraz edinsek!' dediler.

Bunun üzerine Allah Resûlü (sav) şu cevabı verdi: 'Sahip olunan şeylerin en faziletlisi zikreden bir dil, şükreden bir kalp ve kocasının imanına yardımcı olan saliha bir eştir.' "[28]

Ailenin göz aydınlığı olmasını istemenin öncelikli hedefi, ailece Allah'a (cc) kulluk etmektir. İkinci hedefi ise ailenin huzur, sevgi ve sükûnet içinde olmasını istemektir.

20. bk. Ebu Davud, 1479; Tirmizi, 2909
21. bk. Tirmizi, 3371
22. 77. ayetin açıklamasında da bu meseleye değinilmiştir.
23. Mevsûatu't Tefsîri'l Me'sûr, 16/207, 55474 No.lu rivayet
24. age. 55475 No.lu rivayet
25. age. 55476 No.lu rivayet
26. age. 16/208, 55480 No.lu rivayet
27. 9/Tevbe, 34
28. Tirmizi, 3094; İbni Mace, 1856

Yüce Allah'ın nimetlerinden biri, çocuk ve eşin dünyevi huzur ve saadet kaynağı olmasıdır. O (cc), İsa (as) ve Yahya (as) için şöyle buyurmuştur:

"Anne babasına iyilik yapardı, onlara karşı zorba ve isyankâr değildi."[29]

"(Beni,) anneme karşı iyilik yapan bir evlat kıldı. Ve beni, (ona karşı) zorba ve bedbaht kılmadı."[30]

Eşler için Kur'ân ve Sünnet'te şöyle buyurulur:

"Kendilerinde sükûnet bulup (huzura kavuşasınız diye) sizin için nefislerinizden eşler yaratması, aranızda sevgi ve merhamet kılması da O'nun ayetlerindendir. Şüphesiz ki bunda, düşünen bir topluluk için ayetler vardır."[31]

Abdullah ibni Amr'dan (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Dünya bir metadır. Dünya metalarından en hayırlısı ise saliha bir eştir."[32]

Ebû Hureyre'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü'ne hangi kadın daha hayırlıdır diye sorulduğunda şöyle cevap verdi: 'Kendisine bakıldığında mutluluk veren, eşi bir şey emrettiğinde kendisine itaat eden, kocasının hoşlanmadığı hususlarda kendisi ve malı hakkında kocasına muhalif olmayan kadın.' "[33]

Ayette okuduğumuz gibi dili duayla ıslak olan mümin, Yüce Allah'ın meşru kıldığı iki anlamı da kastetmelidir. Hem kulluk yolculuğunda kendisine refakat edecek eş ve çocuk istemeli hem de sevgi, huzur ve sükûnet üzere mutlu bir yuva niyaz etmelidir.

Muttakilere İmamlık

Rahmân'ın kulları muttakilere imam olmak isterler. İmam; kendisine uyulan, örneklik vasfı olan, ardı sıra yürünen demektir. Dinde imam olmayı istemek, iki hayrı birlikte istemektir. Kişinin hem kendi amelinin hem de örnek olup salih amele teşvik ettiği insanların ecrine talip olmasıdır.

Ebû Hureyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Bir kimse doğru bir yola davet ederse ona tabi olanların ecirleri kadar kendisi için ecir olur. Bu, tabi olanların ecrinden bir şey eksiltmez. Her kim de bir dalalete davet ederse ona tabi olanların günahları kadar kendisine günah olur. Bu, tabi olanların günahlarından hiçbir şey eksiltmez."[34]

Rahmân'ın kullarının bu duası, bir dua edebini de öğretir, o da şudur: Kul, Kerîm bir rabbe, rahmeti sınırsız bir mâbuda ve hiçbir isteğin zor olmadığı bir kudrete dua ettiğini bilmelidir. Muhtaç olduğu şeyin en güzelini, en üst formunu istemelidir. Okuduğumuz ayette olduğu gibi muttaki olmayı değil, muttakilere imam olmayı istemelidir. Allah Resûlü de (sav) farklı dereceleri olan güzelliklerin en üstününü istemeyi tavsiye etmiştir.

Ubâde ibni Sâmit'ten (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Cennette yüz derece vardır; Her iki derece arasındaki mesafe gök ile yer arası kadardır. Firdevs, derece olarak en üstünü olup cennetin dört ırmağı buradan fışkırır. Arş da onun üstünde bulunur. Allah'tan cennet istediğinizde Firdevs'i isteyin!"[35]

أُولٰٓئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فٖيهَا
تَحِيَّةً وَسَلَامًاۙ

خَالِدٖينَ فٖيهَاۜ حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا

"İşte bunlar, sabretmelerine karşılık (cennette özel konuklar için hazırlanmış) odalarla mükâfatlandırılırlar. Ve orada selamlanma ve esenlik temennileriyle karşılanırlar. Orada ebedî olarak kalacaklardır. Orası ne güzel bir yerleşim yeri ve ne güzel bir konaktır."[36]

Rahmân'ın Kullarının Mükâfatı

Rahmân'ın kulları özel nitelikleri olan kullardır. Yüce Allah da onlara özel muamelede bulunacak, onları özel konuklar için hazırlanmış ğurfelerde ağırlayacaktır. Oda anlamına gelen "ğurfe", herhangi bir oda değildir. Allah Resûlü'nden (sav) öğrendiğimiz kadarıyla cennet ehlinin gıpta edeceği, yıldızları izler gibi izleyeceği bir cennet makamıdır.

Ebû Saîd El-Hudrî'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

" 'Cennetlikler, yükseklerdeki özel odalarda kalanları (ehl-i ğurafı), gözlerini yukarıya dikerek gıptayla seyrederler. Tıpkı, ufukta doğudan veya batıdan geçip giden inci gibi parlak yıldızları seyreder gibi. Aralarındaki derece ve üstünlük farkı dolayısıyla özel oda sahipleri diğer cennetliklerden daha yukarıdalardır.'

Bunun üzerine sahabiler, 'Ey Allah'ın Resûlü! Bu söylediğiniz, nebiler için ayrılan yerler olmalı! Oraya zaten başkaları ulaşamaz!' dediler.

Nebi (sav) ise, 'Aksine! Nefsimi elinde tutan Allah'a yemin ederim ki o özel odalarda kalanlar Allah'a iman edip nebileri tasdik eden kimselerdir!' buyurdu."[37]

29. 19/Meryem, 14
30. 19/Meryem, 32
31. 30/Rûm, 21
32. Müslim, 1467
33. Nesai, 3231
34. Müslim, 2674
35. Tirmizi, 2531
36. 25/Furkân, 75-76
37. Buhari, 3256; Müslim, 2831

Alî'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

" 'Cennette içeriden dışarısı, dışarıdan içerisi görünen öyle köşkler vardır.'

Bir bedevi kalkarak şöyle dedi: 'O köşkler kim içindir?'

Allah Resûlü (sav) şöyle buyurdu: 'Güzel ve tatlı sözler söyleyen, yemek yediren, nafile oruçlara devam eden, insanlar uykudayken geceleri namaz kılan kimseler içindir.' "[38]

Sabretmelerine Karşılık...

Rahmân'ın kullarını özel odalara ulaştıran amel, sabırdır. Bununla birlikte "Neye karşı sabrettiler de bu makama eriştiler?" sorusuna direkt cevap verilmemiştir. Ancak Rahmân'ın kullarını vasfeden ayetleri bir daha okuduğumuzda soru cevaplanmış olacaktır. Onlar cahillerin sataşmalarına sabretmiş, onların taşkınlıklarına taşkınlıkla karşılık vermemişlerdir. Onlar biyolojik ihtiyaçlarına sabretmiş, geceyi kıyamda geçirmişlerdir. Onlar unutkan tabiatlarına sabretmiş, Allah'ı (cc) ve ahireti hatırlayarak ahiret azabından Allah'a sığınmışlardır. Onlar mala olan düşkünlüklerine sabretmiş, harcamalarında dengeli olmuşlardır. Onlar Allah'ın (cc) sınırlarına sabretmiş; şirk, zina ve insan öldürmekten kaçınmışlardır. Onlar şeytanın ve nefsin "günahta ısrar" çağrısına sabretmiş, tökezlediklerinde tevbeyle Allah'a dönmüşlerdir. Onlar zur ve lağv cinsinden şeylerin ayartıcı ve oyalayıcı çağrısına sabretmiş, kulluk izzetiyle bunlara tavır almışlardır. Onlar gaflete teşne kalbe sabretmiş, onu iman ve takvayla canlı tutmuş ve Rabblerinin kelamına karşı hassas olmuşlardır. Onlar mızmız, vaveylacı ve ümitsizliğe gebe tabiatlarına sabretmiş, ailevi istek ve sorunlarını duayla Allah'a arz etmişlerdir. Onlar tembelliğe düşkün tabiatlarına sabretmiş, dinde imamete talip olmuşlardır. Şeytana, nefse, biyolojik yapılarına, fıtri özelliklerine, şeriat ve kader imtihanına karşı bu sabırları, onları cennetin özel konuklarından kılmıştır.

Okuduğumuz ayetler bir daha göstermiştir ki sabır, eli kolu bağlı bir bekleyiş değildir. Sabır, direniştir. İnsanın mücadele etmesi, kendisiyle yarışması, farklı sesler arasından birini tercih etmesidir. Kulluk mücadelesinde en büyük sabır, yani en çetin direniş, insanın öz nefsine gösterdiği sabırdır. Öz nefsinin isteklerine, alışkanlıklarına, tabii özelliklerine iman ve bilinçle direnmeyen insan, sabırlı olamaz.

Ve Rahmân'ın kulları o gün selamlama ve esenlik temennileriyle karşılanırlar. İçinde ebedî kalacakları konaklara yerleştirilirler... Onları karşılayan, selamlayan ve onlara esenlik dileyen, Allah (cc) ve melekleridir:

"Onlara çok merhametli Rab tarafından sözlü olarak verilen 'selam' vardır."[39]

"Rablerinden korkup sakınanlar, bölükler hâlinde cennete sevk edilirler. Ona geldiklerinde kapıları açılır ve (cennet) bekçileri onlara der ki: 'Selam olsun size, tertemiz olarak geldiniz. Ebedî kalacaklar olarak oraya girin.' "[40]

قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبّى لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ
فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا

"De ki: 'Şayet duanız olmasaydı Allah katında bir kıymetiniz olur muydu? Ancak sizler yalanladınız. (Yalanlamanızın karşılığı olarak azap) kaçınılmaz olacaktır.' "[41]

Duanız Olmasaydı

76. ayetle birlikte Rahmân'ın kullarını anlatan ayetler son buldu. Yüce Allah, seçkin kulları tanıttıktan sonra tüm insanlığa yöneldi ve bir soru sordu: Duanız olmasaydı Allah katında bir kıymetiniz olur muydu? Cevabını da içeren soru, yukarıda okuduğumuz ayetleri biraz daha açıkladı, onların sıfatları arasından duaya bir daha vurgu yaptı. Şöyle de düşünülebilir: 63 ila 76. ayetler arasında Yüce Allah seçkin kullarına dair birçok sıfat zikretti. Şayet insan "Bu sıfatların en önemlisi, özü, temeli... nedir?" diye düşünürse, cevap duadır. Rahmân'ın kullarını O'nun (cc) katında değerli kılan, duadır. Her iş ve yönelişlerinde Rabblerine iltica etmeleri, bir yandan yalnızca O'na kulluk ederken diğer yandan da yalnızca O'ndan (cc) yardım dilemeleridir. Kulluk sorumluluklarını duayla kolaylaştırmaları, kulluk yürüyüşünde duayı azık edinmeleridir.

Ne ki başta Kureyş olmak üzere insanların çoğu duasızlık, yani yalanlama yolunu seçmiştir. Tercihleri nedeniyle kaçınılmaz ve sürekli azaba düçar olmuşlardır. Ayete göre dua ile Allah katında kıymet; duasızlık ile Allah katında azap ayrılmaz birer ikilidir. Ayetin dikkatimizi çektiği bir diğer hakikat, Yüce Allah'ın duanın zıddı olarak duasızlığı değil, yalanlamayı zikretmesidir. Evet, duayı terk etmek -insan kabul etmek istemese de- kendini Allah'tan (cc) müstağni görmektir. Dolayısıyla yalanlamaya denk bir eylemdir. Bir insanın Allah'ı -ve O'ndan geleni- yalanlaması ile kendini O'ndan (cc) müstağni görmesi arasında fark yoktur.

Böylece Furkân Suresi'nin 63 ila 77. ayetlerini açıklamaya, ayetlerde zikredilen sıfatları bugüne taşımaya ve güncel karşılıklarını göstermeye gayret ettik. Çaba bizden, başarı Allah'tandır. Rabbim! Bizleri okumaya, anlamaya ve yaşamaya muvaffak kıl.

38. Tirmizi, 1984
39. 36/Yâsîn, 58
40. 39/Zümer, 73
41. 25/Furkân, 77

AHSENU'L HADİS

ÖLÜM ÂNINDA İNSANLARIN DURUMU

Özcan YILDIRIM
ozcanyildirim@tevhiddergisi.org

وَجَٓاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّۜ ذٰلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَح۪يدُ

19. "Ölüm sarhoşluğu (sekerat) hak olarak gelir. (Ve insana denir ki:) 'Bu, kendisinden kaçtığın şeydir işte!' "

وَنُفِخَ فِي الصُّورِۜ ذٰلِكَ يَوْمُ الْوَع۪يدِ

20. "Sura üfürülmüştür. Bu, tehditlerimin (vuku bulacağı) gündür."

وَجَٓاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَٓائِقٌ وَشَه۪يدٌ

21. "Her nefis, yanında (onu mahşer alanına getiren) bir sürücü (ve yaptıklarına tanıklık edecek) bir şahitle gelmiştir."

لَقَدْ كُنْتَ ف۪ي غَفْلَةٍ مِنْ هٰذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَٓاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَد۪يدٌ

22. "Andolsun ki sen bundan gaflet içindeydin. Bugün (gerçeği görmeni engelleyen) perdeni kaldırdık. Artık görüşün demir (gibi keskindir)."

وَقَالَ قَر۪ينُهُ هٰذَا مَا لَدَيَّ عَت۪يدٌۜ

23. "Beraberindeki (melek) der ki: 'Bu, (bugüne kadar kayıt altına aldığım kötü amelleriyle) hazır işte!' "

اَلْقِيَا ف۪ي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَن۪يدٍۙ

24. "Atın cehenneme her inatçı kâfiri!"

مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُر۪يبٍۙ

25. "Hayrı engelleyen, haddi aşan ve şüpheci kimseyi."

Şurası bir gerçektir ki mümin için dünya hüzün, acı ve imtihanlarla doludur. Ölüm sekeratı da -şehitler hariç- her bir müminin yaşayacağı acılı bir durumdur. Tüm bu acılar ve kederler ölümle beraber son bulacak ve melekler onların yaşadıklarına, imtihanlar karşısında sabırlı davranışlarına karşılık onları müjdeleyeceklerdir.

Hayatı ve ölümü yaratan Allah'a hamd, son ânlarında "Allah'tan başka hak ilah yoktur. Şüphesiz ki ölümün sekerâtı (zorlukları) vardır." buyuran Resûl'üne salât ve selam olsun.

İnsanoğlunun kaçtığı ölümün herkese takdir edilen günde yetişeceği mukadderdir. Bundan asla kaçış olmayacaktır:

"Ey iman edenler! Sizden birine ölüm geldiğinde, vasiyet hazırlanışı esnasında sizden iki adil şahit olsun. Şayet yolculuk hâlinde olursanız ve ölüm size gelip çatarsa sizden olmayan iki kişiyi şahit tutun. Şayet (şahitliklerinden) şüphe ederseniz onları namazdan sonra alıkoyarsınız ve şöyle yemin ederler: 'Akraba dahi olsa yeminimizi hiçbir bedele satmayacağız. Allah'ın şahitliğini gizlemeyeceğiz. (Şayet gizlersek) elbette günahkâr kimselerden oluruz.' "[1]

Allah (cc) bu ayette ölümü musibet olarak tanımlamıştır. Evet, ölüm bir musibettir ve her bir canlı bu musibeti tadacaktır:

"Her nefis ölümü **tadacaktır.** Ve Kıyamet Günü'nde ecirleriniz eksiksiz bir şekilde size verilecektir. Kim de ateşten uzaklaştırılıp cennete sokulursa, hiç şüphesiz kazanmıştır. Dünya hayatı sadece aldatıcı bir faydalanmadan ibarettir."[2]

"Her nefis ölümü **tadacaktır.** Biz, sizleri şer ve hayırla sınayarak deneriz. Ve bize döndürüleceksiniz."[3]

Allah (cc) burada tatma fiili anlamını karşılaması için Arapçadaki "zevk" kelimesini kullanıyor. Bu da bir şeyi tüm benliğiyle hissetmek, deneyimlemek anlamındadır. Arap dilinde zevk, iyi veya kötü her şey için kullanılır. Kur'ân ise sadece rahmet ve azap için kullanmıştır.

Kur'ân, zevk ile ölüm kelimesini beraber kullanmıştır. Zevk, tada varmaktır. Buradaki kullanımı da mecazidir. Çünkü ölüm, yiyecek gibi tadılmaz. Burada kastedilen, ölümün acısını kişinin, öncesinde peyderpey hissetmesidir. Yoksa fiilen ölüm gerçekleştiğinde onu tatması olanaksızdır. Bu ise geçtiğimiz yazımızda da ele aldığımız "sekerat" hâlidir.

Şurasını da belirtmek gerekir ki ünlü muhaddislerden İbni Hacer'in de (rh) söylediği gibi ölümün şiddeti derecenin azalmasına işaret etmez. Mümin için ecirlerin artması manasındadır veya günahlarına bir kefarettir.

Sekeratı hafif geçen kimseler de yalnızca şehitlerdir:

Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Şehidin ölüm (darbesinden) duyduğu acı sizden birinin çimdikten duyduğu acı kadardır."[4]

Savaşın kendisinde bıraktığı psikolojik ve fizyolojik etkiler şehidin ölüm ânında duyduğu acının hafif olmasının hikmeti olarak açıklanmıştır. Her ne kadar bir savaşta uzvu da kopsa, zahiren ağır yaralandığı da görülse durum Allah Resûlü'nün (sav) haber verdiğinden öte değildir.

Ölüm Ânındaki Nedamet

Tüm insanlar ölüm ânında pişmanlıklarını gösterecekler dir. İster mümin, ister kâfir olsun...

Müminin pişmanlığı günahlarından, Rabbine yeteri kadar salih amel sunamadığından veya cennette daha üst dereceleri elde edemediğinden olacaktır. Allah (cc) bundan dolayı kınayan nefsin üzerine kasem etmiştir:

"Kendini çokça kınayan nefse de yemin ederim."[5]

Müfessir Mucâhid (rh) ayet hakkında şöyle demiştir: "Bu durum, kaçırılan şeylere dair kınayan, pişman olan ve böylelikle kötülük için niye yaptı diye, hayır için de niye onu daha fazla yapmadı diye kendisini kınayandır."[6]

Hasan El-Basrî de ayet hakkında, "Allah'a yemin olsun ki bu nefis müminin nefsidir. Mümin ancak nefsini kınarken görülür. Bu sözümle neyi işledim, bunu yemekle neyi istedim... der. Günahkâr kimse ise nefsini hesaba çekmez." demiştir.[7]

Kâfirlerin Ölüm Ânındaki Durumları

Allah (cc) Kur'ân'da kâfirlerin ölümünün, inkârları neticesinde ağır olacağını haber vermiştir. Çünkü kâfirler hakikatleri tüm çıplaklığıyla görmelerine karşın inkâr saplantısı içerisinde olmuş ve dünya hayatından başka bir gerçek kabul etmemişlerdir. Bu surenin bağlamında da görüldüğü üzere ahireti inkâr etmişler, onu büyüleyici bir sihir olarak niteleyerek[8] bununla yakayı kurtaracaklarını zannetmişlerdir.

"(Tüm bu gerçekleri bilmelerine rağmen) insanlardan öylesi vardır ki; Allah'ın dışında birtakım varlıkları Allah'a denkler/ortaklar edinir de onları Allah'ı sever gibi severler. İman edenlerin Allah'a olan sevgisi ise çok daha kuvvetlidir. O zalim olanlar azabı gördüklerinde kuvvetin tamamının Allah'a ait olduğunu ve Allah'ın çetin bir azap sahibi olduğunu anlayacaklardır."[9]

"Melekler, nefislerine zulmedenlerin canını aldığında: 'Nerede idiniz/hangi saftaydınız?' derler. Derler ki: 'Biz yeryüzünde (müşriklerin safında yer almak zorunda olan, çaresiz) mustazaflardık.' (Melekler:) 'Allah'ın arzı geniş

1. 5/Mâide, 106
2. 3/Âl-i İmran, 185
3. 21/Enbiyâ, 35
4. Tirmizi, 1668
5. 75/Kıyâmet, 2
6. Tefsîru'l Kurtubî, 19/93, Kıyâmet Suresi, 2. ayetin tefsiri
7. Tefsîru'l Kurtubî, 19/93, Kıyâmet Suresi, 2. ayetin tefsiri
8. "Hanginizin daha güzel amel yaptığını denemek/ortaya çıkarmak için, gökleri ve yeri altı günde yaratan O'dur. Ve arşı, su üstündeydi. Şayet onlara: 'Hiç kuşkusuz ölümden sonra diriltileceksiniz.' desen, o kâfirler: 'Bu apaçık bir sihirdir.' derler." (11/Hûd, 7)
   "Hiç kuşkusuz bunlar derler ki: 'Bu, yalnızca ilk ölümümüzdür ve biz asla diriltilmeyeceğiz. Şayet doğru söylüyorsanız, (ölmüş) babalarımızı getirin (bakalım).' " (44/Duhan, 34-36)
9. 2/Bakara, 165

değil miydi? Hicret etseydiniz ya!' derler. Bunların barınağı cehennemdir. Ne kötü bir yataktır o!"[10]

"Allah'a yalan uydurup iftira eden ya da kendisine hiçbir şey vahyolunmadığı hâlde: 'Bana vahyolundu.' diyen veya: 'Allah'ın indirdiğine benzer (Kitap/vahiy) indireceğim.' diyenden daha zalim kim olabilir? Sen o zalimlerin ölüm sekeratı anındaki hâllerini bir görseydin! Melekler ellerini onlara uzatmış ve: 'Çıkarın canlarınızı! Allah'a karşı söylediğiniz haksız sözleriniz ve onun ayetlerine karşı büyüklenmenizden ötürü bugün alçaltan ve değersizleştiren azapla cezalandırılacaksınız.' (derler.)"[11]

"Melekler, kâfirlerin canlarını aldığında, onların hâllerini bir görsen! Onların yüzlerine ve sırtlarına vururlar ve: 'Tadın (bakalım) yakıcı/kavurucu azabı.' " (derler.)"[12]

"Melekler, nefislerine zulmedenlerin canlarını aldığında: 'Biz hiçbir kötülük yapmıyorduk.' diyerek teslim bayrağı çekerler. (Hayır, öyle değil!) Hiç şüphesiz Allah, sizin yaptıklarınızı bilendir."[13]

"Nihayet onlardan birine ölüm geldiği zaman der ki: 'Rabbim! Beni geri çevir. Umulur ki geride bıraktığım hayatımda salih amel yaparım.' Asla! Bu, onun söylediği (boş) bir sözdür. Ve onların önünde, diriltilecekleri güne kadar (kalacakları) berzah vardır."[14]

"(Kıyametin) dehşetli korkusu onları sardığında, hâllerini bir görsen! Artık kaçış yoktur ve yakın bir yerden yakalanmış olacaklardır."[15]

"Melekler, yüzlerine ve sırtlarına vura vura canlarını alırken, onların hâli nice olur?"[16]

Bu ayetlerde de Allah (cc) kâfirlerin dünya hayatında yaptıklarına karşılık ölüm ânındaki durumlarını ve pişmanlıklarını gözler önüne sermiştir.

Müminlerin Ölümü

Kur'ân ve Sünnetin işaret ettiği üzere müminlerin ölümü ve ruhlarının bedenden çıkarılışı kâfirlerinkine nazaran daha kolay olacaktır. Melekler onlara rıfk ile muamele edecek ve onları cennetle müjdeleyecektir:

"Şüphesiz ki: 'Rabbimiz Allah'tır.' deyip sonra da istikamet üzere olanların üzerine melekler iner (ve der ki): 'Korkmayın, üzülmeyin, size vadolunan cennetle sevinin.' "[17]

"Onlar ki; melekler güzellikle canlarını aldığında: 'Selam olsun size! Yaptıklarınız karşılığında cennete girin.' derler."[18]

10. 4/Nisâ, 97
11. 6/En'âm, 93
12. 8/Enfâl, 50
13. 16/Nahl, 28
14. 23/Mü'minûn, 99-100
15. 34/Sebe', 51
16. 47/Muhammed, 27
17. 41/Fussilet, 30
18. 16/Nahl, 32

Müminin pişmanlığı günahlarından, Rabbine yeteri kadar salih amel sunamadığından veya cennette daha üst dereceleri elde edemediğinden olacaktır.

"Ey mutmain olmuş nefis! Razı olmuş ve kendisinden razı olunmuş olarak Rabbine dön. Haydi, kullarımın arasına katıl. Ve cennetime gir."[19]

Şurası bir gerçektir ki mümin için dünya hüzün, acı ve imtihanlarla doludur. Ölüm sekeratı da -şehitler hariç- her bir müminin yaşayacağı acılı bir durumdur. Tüm bu acılar ve kederler ölümle beraber son bulacak ve melekler onların yaşadıklarına, imtihanlar karşısında sabırlı davranışlarına karşılık onları müjdeleyeceklerdir.

Esmâ binti Umeys (r.anha) diyor ki: "İbni Mülcem, Alî'yi (ra) vurduğunda onun yanındaydık. Alî burnunu çeker, bayılır, sonra ayılır ve şunu derdi: 'Merhaba! Merhaba! Bize vaadini gerçekleştiren ve bize cennetini vadeden Allah'a hamdolsun. Bizden hüznü/kederi gideren Allah'a hamdolsun. İşte çalışacak olanlar, böylesi için çalışsınlar. İşte yarışıp rekabet edecek olanlar, bunun için yarışsınlar.' "[20]

Allah (cc) bize meleklerin müjdelediği bir ölümü nasip etsin. Ölmezsek konumuza devam edeceğiz, inşallah.

"Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun." duamız ile...

19. 89/Fecr, 27-30
20. Rebîu'l Ebrâr ve Musûsi'l Ahyâr, 5/156

SİYER NOTLARI

Enes YELGÜN
enesyelgun@tevhiddergisi.org

RECÎ' VAKIASI

Aynı zamanda günümüzdeki ilim talebeleri medrese eğitimi dışında İslami hizmet ve mücadeleyle temas hâlinde olmadıkları için ilimleri ne yazık ki ümmete fayda sağlamamaktadır. Hâlbuki ilim nurdur, nerede olsa orayı ihya eder. İlim talebeleri zihinlerinde malumat biriktirmek için değil, İslam'a hizmet etmek için ilimle iştigal etmelidir. Gerçek hayattan kopuk, İslami mücadeleden bihaber şekilde yürütülen ilmî faaliyetlerin İslam'a bir faydası olmamaktadır.

Hamd Allah'a; salât ve selam, O'nun Resûl'üne olsun…

Bedir Savaşı sonrası çevredeki kabileler ile Medine içerisinde hissedilen üstünlük hâli Uhud Savaşı'yla akamete uğramıştı. Bedeviler ve Medine içerisindeki münafıklar ile Yahudiler, müminleri yok etme ihtimalini yeniden yüksek perdede dillendirmeye başladılar.

Peygamberimiz (sav) stratejik bir hamleyle Hamrau'l Esed'e giderek Uhud yenilgisinin etkisini kısmen kırsa da tam manasıyla eski günlere dönüldüğü söylenemezdi.

Tam da bugünlerde Esed Kabilesi'nin etrafta topladığı askerleriyle Medine'ye baskın yapacakları haberi geldi. Peygamberimiz (sav) bunu bir fırsat olarak gördü ve her ortamda Medine'yi yerle bir edeceğini söyleyen bu azgın güruha ani bir baskın düzenlenmesini emrederek heveslerini kursaklarında bıraktı. Uhud Gazisi Ebu Seleme (ra) komutasındaki 150 kişilik bir topluluk Esed Kabilesi'ne harekât düzenledi. Mülklerine el koyup onları zelil bir hâlde terk ettiler.

Yine Medine İslam Devleti'ne saldırmak için adam toplamaya başlayan Sufyan ibni Halit de Peygamberimizin (sav) görevlendirmesiyle Abdullah ibni Uneys (ra) tarafından öldürüldü.

Bu iki kritik hamle Uhud'da darbe alınsa da müminlerin hâla ayakta ve duruma hâkim olduklarını göstermesi açısından çok önemliydi.

Ancak hemen sonrasında yaşanan Recî' ve Bi'ri Maune hadiseleri İslam tarihindeki en acı olaylardan ikisi olarak hafızalara kazınacaktı.

Recî' Günü

"Uhud Şavaşı'ndan sonra (Hicretin dördüncü yılı Sefer ayında) Resûlullah'ın (sav) yanına Adel ve Kare'den bir topluluk geldi.

Resûlullah'a şöyle dediler: 'Ya Resûlallah! Biz Müslim olduk. Bizimle beraber birtakım kimseler gönder ki bize Kur'ân'ı ve İslam'ın hükümlerini öğretsinler.' "[1]

"Resûlullah (sav) on kişilik bir keşif birliği hazırladı ve

1. Siret-i ibn-i Hişam, Karaman Yayınları, 3/241

onların başına Âsım ibni Ömer ibni Hattâb'ın ana tarafından dedesi olan Âsım ibni Sâbit El-Ensarî'yi kumandan yaparak gönderdi. Bu birlik hareket etti ve Mekke ile Usfan arasına geldiklerinde Huzeyl Kabilesi'nden Lıhyanoğulları denilen bir obaya zikrolunup haber verildiler. O kabile halkı yüze yakın atıcı kişiyle birliği yakalamak için arkalarından gittiler. Onların ayak izlerinin ardına düştüler. Neticede keşif birliğinin konakladığı bir menzile geldiler ve orada keşif birliğinin Medine'den azık olarak yanlarına aldığı hurma çekirdeklerini buldular. Bunun üzerine, 'İşte bunlar Yesrib hurmalarıdır!' dediler ve tekrar seriyyenin izleri ardına düştüler. Sonunda seriyyedekilere ulaştılar. Âsım ve arkadaşları son noktaya vardıkları zaman yüksek bir tepeye sığındılar. Onları takip eden Lıhyanoğulları onları çepeçevre kuşattı ve 'Size ahd ve misak vardır. Eğer bize inerseniz sizden hiçbir kimseyi öldürmeyeceğiz, söz veriyoruz.' dediler.

Bunun üzerine Âsım kendi arkadaşlarına, 'Bana gelince ben bir kâfirin ahdine güvenip de inmem.' dedikten sonra, 'Allah'ım! Resûl'üne bizden haber ver.' dedi. Âsım ve arkadaşları müşriklerle çarpıştılar. Âsım müşrikler tarafından öldürüldü."[2]

Her iki hadisede de Peygamberimizin bu kabilelere davetçi olarak gönderdiği birlik, Ashabu's Suffa'dan olup Kur'ân ve Sünneti insanlara aktarmak için eğitim gören kişilerdi. Burada dikkat çeken husus günümüzdeki gibi yıllarca medreselerde ilim tahsil edip bu ilmi kendisini harekete geçirmeyenler ile sahabe arasındaki farktır. Peygamberimizin (sav) dizinin dibinde yetişen ashab yeri gelmiş savaş meydanlarına çıkmış, yeri gelmiş davet için gözünü kırpmadan farklı beldelere gitmiştir.

Aynı zamanda günümüzdeki ilim talebeleri medrese eğitimi dışında İslami hizmet ve mücadeleyle temas hâlinde olmadıkları için ilimleri ne yazık ki ümmete fayda sağlamamaktadır. Hâlbuki ilim nurdur, nerede olsa orayı ihya eder. İlim talebeleri zihinlerinde malumat biriktirmek için değil, İslam'a hizmet etmek için ilimle iştigal etmelidir. Gerçek hayattan kopuk, İslami mücadeleden bihaber şekilde yürütülen ilmî faaliyetlerin İslam'a bir faydası olmamaktadır.

Kıssada göze çarpan diğer bir husus ise şudur: Araplar cahiliye hayatı yaşarken dahi bazı erdemlere sahiplerdi. Bunlardan birisi de sözlerinin eri olmalarıdır. Ancak cahiliye o kadar karanlıktı ki mesele Müslimler olunca bu erdemler bile unutulabilmekteydi. Bu gerçek, bu iki kıssanın bütününde rahatlıkla görülür. Söz bozma ve hainlik, Recî' ve Bi'ri Maune Vakıalarını özetleyen iki kelimedir.

"Âsım öldürüldüğü zaman Huzeyl, Âsım'ın başını Sulale binti Sa'd ibni Şuheyd'e satmak için almak istedi. Bu kadın Uhud Günü'nde iki oğlu öldürüldüğü zaman

Allah, kulunu her daim korur. Yeter ki o da Rabbini muhafaza etsin, O'nun sınırlarını korusun ve hudutlarını çiğnemekte istekli olmasın. Bu öyle bir korumadır ki kişi ruhunu teslim etse dahi cesedi dahi bu korumadan nasibini alır.
Ayrıca her karşılık, amelin cinsindendir. Âsım, Uhud Günü Peygamberimize vücudunu siper edenlerin arasında ismi geçenlerdendir. Rabbimiz, yeryüzündeki en değerli varlığın bedenini korumak için kendini feda eden kulunun bedenini, o en aciz hâlindeyken muhafaza etmiştir.

şöyle adamıştı: 'Âsım'ın başını ele geçirirsem elbette onun kafatası içinde şarap içeceğim!'

Huzeyl, Âsım'ın başını almak istediğinde arılar buna engel oldu. Arılar Âsım ile müşriklerin arasına girdikleri zaman müşrikler dediler ki: 'Onu bırakınız. Akşam olup arılar oradan ayrılınca biz onu alırız.'

Bunun üzerine Allah bir sel gönderdi ve Âsım'ı yükleyip götürdü. Ömer ibni Hattâb (ra), kendisine arıların onu (Âsım'ı) koruduğu haberi ulaştığında şöyle dedi: 'Allah, mümin kulunu korur.'

Âsım hiçbir müşrikin kendisine dokunmaması ve kendisinin de hiçbir müşriğe el sürmemesi hususunda Allah'a dua etmişti. Böylece Allah onu hayatında koruduğu gibi vefatından sonra da korudu."[3]

Allah (cc), kulunu her daim korur. Yeter ki o da Rabbini muhafaza etsin, O'nun sınırlarını korusun ve hudutlarını çiğnemekte istekli olmasın. Bu öyle bir korumadır ki kişi ruhunu teslim etse de cesedi bile bu korumadan nasibini alır.

Ayrıca her karşılık, amelin cinsindendir. Âsım (ra), Uhud Günü Peygamberimize (sav) vücudunu siper edenlerin arasında ismi geçenlerdendir. Rabbimiz, yeryüzündeki en değerli varlığın bedenini korumak için kendini feda eden kulunun bedenini, o en aciz hâlindeyken muhafaza etmiştir.

Müşriklerin burada yaptıkları hainlik dünyevi bir çıkar elde etmek içindi. Esir Müslimleri, hatta onların naaşlarını Mekkelilere satacak ve bu şekilde dünyalık bir şeyler elde edeceklerdi. Bu hadise bize şirk dininin mensup-

2. Buhari, 3989

3. Siret-i ibn-i Hişam, Karaman Yayınları, 3/243

larının zihin dünyasını gösterir. Onların savaşı da barışı da çıkarları içindir. Ortaya koydukları bir dinleri olsa da bu din sadece elde edecekleri dünyalıkları daha rahat ele geçirebilmek için belirledikleri ritüeller bütününden ibarettir.

"...Geriye Hubeyb, Zeyd ve Abdullah ibni Tarık kaldı. Müşrikler onları öldürmeyeceklerine dair ahd ve yemin verdiler. Bunun üzerine Müslimler sığındıkları tepeden müşriklerin yanına indiler. Müşrikler Müslimleri ele geçirdikleri zaman yaylarının kirişlerini çözüp Müslimleri bağladılar.

Bunun üzerine Abdullah ibni Tarık, 'İşte bu ilk zulümdür.' dedi ve onlarla beraber gitmeyi kabul etmeyip diretti. Müşrikler de onu sürüklediler ve kendileriyle gitmesi için uğraştılar. Onlarla gitmemekte diretince de onu öldürdüler. Hubeyb ile Zeyd'i de götürüp Mekke'de sattılar."[4]

"...Zeyd ibni Desine'yi, Safvan ibni Umeyye (babası Umeyye ibni Halef'in karşılığında) öldürmek için satın aldı. Safvan ibni Umeyye onu Nisfas denilen bir kölesiyle Tenim'e gönderdi. Onu öldürmek için Harem'den çıkarttılar. Kureyş'ten bir grup toplandı.

Onların içinde Ebu Sufyan ibni Harb de vardı. Öldürülmek için getirildiğinde Ebu Sufyan ona şöyle dedi: 'Ey Zeyd! Allah iyiliğini versin. Muhammed'in şimdi bizim yanımızda, senin yerinde olmasını ve onun boynunu vurmamızı, kendinin de ailenin yanında olmasını ister misin?'

Zeyd dedi ki: 'Vallahi Muhammed'in (sav) şimdi bulunduğum konumda olmasını ve ona eziyet veren bir dikenin isabet etmesini, bunun yanında benim ise ailem içinde oturur bulunmamı ne isterim ne de severim.'

Ebu Sufyan şöyle dedi: 'İnsanlar içerisinde Muhammed'in ashabının Muhammed'i sevdiği gibi hiçbir kimse görmedim.'

Sonra Nisfas, Zeyd'i öldürdü."[5]

Sahabenin Nebimize (sav) karşı sevgisini anlatan, siyer tarihinden pek çok kıssa bulmak mümkündür. Ancak sevginin hakikati zor zamanlarda açığa çıkar. Bir kişinin verdiği görev, başlangıçta bu hiç hesapta yokken netice olarak kendisini ölüme götürmüşse ve gerçekten hâlâ o kişiye karşı sevgi beslemeye devam edebiliyorsa bu, büyük bir hadisedir. Zeyd (ra) ölümle burun burunayken dahi bir an bile olsa aklına, "Bu olayların müsebbibi Peygamber'dir, o nedenle bu hâldeyim!" gibi bir düşünce getirmiyor. Kâfirlerin zihin dünyaları farklı çalıştığı için buna yönelik bir cümle Zeyd'in ağzından çıksın diye ümit ediyorlar, ancak hevesleri kursaklarında kalıyor.

4. Buhari, 3989
5. Siret-i ibn-i Hişam, Karaman Yayınları, 3/244-245

Sebebi ise imani olarak mümin kalplere yerleştirilen Peygamber sevgisidir.

Peygamberimizden (sav) şöyle rivayet edilmiştir:

"Sizden biriniz beni anne babasından, çocuklarından ve bütün insanlardan daha çok sevmedikçe iman etmiş olamaz."[6]

"Ömer, 'Ey Allah'ın Resûlü! Ben sizi kendimden başka her şeyden daha çok severim.' dedi.

Allah Resûlü (sav), 'Ey Ömer! Nefsimi elinde tutan Allah'a yemin ederim ki beni kendinden daha çok sevmedikçe tam olarak iman etmiş olmazsın.' buyurdu.

Peygamberimizi dikkatle dinleyen Ömer, 'Ey Allah'ın Resûlü! Vallahi ben şimdi sizi canımdan daha çok seviyorum.' deyince Allah Resûlü (sav), 'İşte Ya Ömer, şimdi kamil mümin oldun.' buyurdu."[7]

Peygamber (sav) şöyle buyurdu:

"Şu üç özellik kimde bulunursa o kimse imanın tadını alır: Allah ve Resûl'ünü başka her şeyden daha çok sevmek, bir kimseyi yalnızca Allah rızası için sevmek ve Allah kendisini kurtardıktan sonra tekrar küfre dönmeyi, ateşe atılmayı kerih ve tehlikeli gördüğü gibi kerih ve tehlikeli görmek."[8]

Duamızın sonu, âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdetmektir.

6. Buhari, 15; Müslim, 44
7. Buhari, 6632
8. Buhari, 16; Müslim, 43

SÜNNETİN MUHAFAZASI VE NEBEVİ EĞİTİM METODU

Enes DOĞAN
enesdogan@tevhiddergisi.org

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla... Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Bir önceki makalemizde Allah Resûlü'nün (sav) öğretici ve eğitici olma vasfından bahsetmiştik. Bu makalemizde de aynı konunun devamı olarak, Allah Resûlü'nün eğitiminin bazı özelliklerine ve başvurduğu bazı tekniklere değineceğiz. Onun (sav) eğitimci yönü çok daha geniş bir konudur.[1] Biz Sünnetin öğrenilmesini kolaylaştırması açısından bazı bilgileri aktarmakla yetineceğiz, inşallah.

Onun Dili Fasihti[2]

Dilin fasih olması açık, net, anlaşılır, güzel, sade, öz ve kusurlarından arınmış bir şekilde konuşmaktır.

"Kardeşim Harun, benden daha iyi konuşur/dili daha fasihtir. Onu benimle beraber yardımcı olarak gönder, beni doğrulasın. Çünkü beni yalanlamalarından korkuyorum."[3]

Demek ki elçinin, meramını en güzel şekilde anlatacak bir sıfata sahip olması gerekir. Bundan dolayı Musa (as) hem kendisini anlasınlar diye dilindeki bağın çözülmesi yönünde dua etmiş[4] hem de dili kendisinden daha fasih olan Harun'un (as) kendisine yardımcı kılınmasını istemiştir.

Allah Resûlü (sav) doğduktan sonra süt annesi Halime binti Ebî Zueyb Es-Sa'diye'ye teslim edilmiş ve onun yanında beş veya altı yıl kadar kalmıştır. Arapların yaygın örflerinden biri çocuklarını çöl halkından bir süt anneye teslim etmektir. Bununla çocuğun daha sağlıklı ve güçlü bir şekilde yetişmesi, şehirleşmenin afetlerinden korunması gibi faydalarının yanında fasih, güzel ve sade bir dile sahip olmasını da hedeflerler. Çünkü dilde ilk tazeliğin sürdürüldüğü ve farklı beldelerden ticaret ve ibadet için gelen insanların dile tesir edemediği yer, badiyedir (çöldür). Dolayısıyla çöl, Arapçanın asıl yurdudur. Son zamanlarda yapılan

Allah Resûlü yavaş konuşurdu. Kelimeler onun ağzından tane tane dökülürdü. Sözü peşi sıra dizip hızlıca konuşarak dinleyiciyi zor durumda bırakmazdı. Ayrıca konuşması dinleyende bıkkınlığa neden olacak yavaşlıkta da değildi. Böylece onu dinleyenler onun sözlü Sünnetini çok rahat bir şekilde öğrenmişlerdi.

1. Bu konuda kitap, tez veya makale olarak özel çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan bazıları şöyledir:
   - Bir Eğitimci Olarak Hz. Muhammed (sav) ve Öğretim Metotları, Abdulfettah Ebû Gudde
   - Başöğretmen Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Prof. Dr. Fadl İlahi
   - Bir Eğitimci Olarak Hz. Muhammed, Abdullah Özbek
   - Hz. Peygamber'in (sav) Eğitimciliği Çerçevesinde Modern Öğretim İlke ve Kuramlarının Değerlendirmesi, Sümeyye Öztürk (Yüksek Lisans Tezi)
2. bk. Son Peygamber Hz. Muhammed, Muhammed Ebû Zehra, 1/261
3. 28/Kasas, 34
4. bk. 20/Tâhâ, 25-36

Yapılan bir araştırmaya göre karşılıklı konuşma esnasında işitsel (sözsel) öğe %35, diğer öğeler ise %65 yer tutmaktadır. Yine son dönemde yapılan araştırmalar beyne iletilen bilgilerin %87'sinin gözler, %9'unun kulaklar ve %4'ünün de diğer duyular aracılığıyla gerçekleştiğini göstermektedir. Yani beden dili, işitsel dilden daha çok etkindir.

araştırmalara göre kişide kalıcığı süren kelime hazinesi çocukluğunun ilk dört senesinde oluşuyor. Allah Resûlü de (sav) bu süreci dili fasih olan bir ortamda geçirmiştir.

Ayrıca Allah Resûlü (sav), Kureyş Kabilesindendi. Kureyş, sair kabilelere göre Arapçayı en zengin ve güzel konuşan kabiledir. Yani Allah Resûlü süt annesinin yanında fasih Arapça temellerini attıktan sonra yine Arapçayı güzel konuşan bir kabileye dönmüştür.

Ebû Hureyre'den rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Ben cevamiu'l kelim ile gönderildim."[5]

Bu hadis başka lafızlarla da varid olmuştur:

"Bana mefatihu'l kelim (sözlerin anahtarları) verildi."[6]

"Bana cevamiu'l kelim verildi."[7]

"Altı konuda diğer peygamberlerden üstün ve değerli kılındım: (Bunlardan ilki olan) cevamiu'l kelim bana verildi..."[8]

Cevamiu'l kelim, çok ve geniş anlamları kısa ve öz kelimelerde toplamak, ifade etmektir. Allah Resûlü (sav) cevamiu'l kelimle elçi olarak gönderilmiş, bunu kendisine Allah (cc) vermiş ve bu özellikle onu diğer peygamberlerden üstün kılmıştır. Onun her bir kelimesi anahtar vazifesi görür, kelimeleriyle derin anlam ve hikmet kapıları aralanır.

Allah Resûlü'nün torunu Hasan (ra), Hind ibni Ebî Hâle'ye[9] (ra) dedesinin konuşma şeklini sorar. O da şöyle cevap verir:

"...Cevamiu'l Kelim (az sözle çok şey ifade edecek şekilde) konuşurdu. Açık bir şekilde konuşurdu ve sözleri hep hakkı (gerçeği) ifade ederdi. Sözlerinde fazlalık veya eksiklik söz konusu değildi..."[10]

5. Buhari, 2977; Müslim, 523
6. Buhari, 6998
7. Müslim, 523
8. Müslim, 523; Tirmizi, 1553
9. Hatice Annemizin (r.anha) ilk kocası Ebû Hâle ibni Zurare'den olma oğludur. Allah Resûlü'nün (sav) terbiyesinde büyümüş, genç yaşta İslam'a girmiş, Bedir ve bir rivayete göre Uhud Savaşlarına katılmıştır. Cemel Vakıası'nda Ali'nin (ra) safında şehit düşmüştür. (bk. TDV İslâm Ansiklopedisi, 18/64)
10. Hz. Peygamber'in Şemaili, Tirmizi, 225

Bu vasfın tam tersi bir durum olarak, konuştukları hem ses yapısı hem de kelime ya da cümle dizimi eksikliklerinden dolayı anlaşılamayan, konuştuğu konunun etrafında dönüp dolaşan ancak konunun özünü bir türlü anlatamayan, anlattıklarıyla hep bir şeyleri eksik bırakan ve kapsayıcı olamayan bir eğitimciden pek istifade edilemeyeceği aşikardır. Bir eğitimci olarak Allah Resûlü'nün fesahat veya cevamiu'l kelim vasfının, Sünnetinin öğrenilmesinde büyük yeri vardır.

Söylediklerini Tekrar Ederdi[11]

Allah Resûlü (sav) ihtiyaç duyduğunda sözünü iki veya üç defa tekrar ederdi. Bundan daha fazla tekrar ettiği de olurdu. Bazen de ashabı kendisinden tekrar etmesini isterdi. O da ashabına bir daha anlatırdı. Böylece dikkatleri çeker, kendisinden iyice dinlenip anlaşılmasını sağlar, ayrıca konunun ehemmiyetini vurgulardı. Zira insanların öğrenme ve anlama kabiliyeti aynı seviyede değildir. Kimisi ilk duyduğunda anlayabilir. Kimisi bir defa daha dinlemeye ihtiyaç duyar. Kimisinin ilk söylendiğinde dikkati başka yerdedir, kaçırır, tekrar ihtiyacı doğar. Ayrıca bilginin zihinde sağlamlaşması ve kalıcılığı açısından tekrar etmek önemlidir.

Allah Resûlü (sav) bir ortamda söylediği bir şeyi, başka ortamlarda da tekrar ederdi. Bu davranışıyla ilk defa söylediği esnada yanında bulunmayan kişilere de işittirmeyi hedeflerdi. İşte Allah Resûlü (sav) bu metoduyla herkesin anlamasını ve konunun pekişmesini sağlardı.[12]

Enes ibni Mâlik (ra) şöyle der:

"Peygamber (sav) bir söz söylediğinde sözü anlaşılsın diye üç kere tekrar ederdi. Bir topluluğa selam verdiğinde üç kere selam verirdi."[13]

Abdurrahman ibni Ebû Bekre, babasından şöyle rivayet etmiştir:

"Allah Resûlü (sav), 'Size büyük günahların en büyüklerini söyleyeyim mi?' buyurdu ve bu sözünü üç kez tekrarladı.

'Elbette, Ey Allah'ın Resûlü!' dediler.

Bunun üzerine Allah Resûlü (sav), 'Allah'a şirk koşmak, anne babaya karşı gelmek, -yaslanıyordu, sonra doğrulup oturdu ve şöyle devam etti- ve yalan yere şahitlik etmek.' buyurdu. Bu sözünü de o kadar tekrarladı ki biz, 'Artık sussa...' diyecek olduk."[14]

İsrailoğullarına mensup Kifl'in kıssasını rivayet eden İbni Ömer (ra) şöyle demiştir: "Resûlullah'tan (sav) bir, iki, üç, beş, yedi ve yediden çok fazla işittim. Bu kadar çok işitmeseydim bunu (Kifl'in kıssasını) size bildirmezdim..."[15]

11. bk. Başöğretmen Muhammed (sav), Prof. Dr. Fadl İlahi, s. 78
12. Örnekler için bk. Buhari, 96, 624, 749, 3104, 4383, 4402, 5210, 6106, 6162...; Müslim, 94, 106, 395, 665, 868, 1365, 1780, 1884, 2509, 2750; Darimi, 2815...
13. Buhari, 95; Tirmizi, 2723
14. Buhari, 2654
15. Tirmizi, 2496; Ahmed, 4747

Yine Allah Resûlü'nden (sav) abdestin nasıl alınacağını tarif ettiği hadisi rivayet eden Amr ibni Abese (ra), "... Eğer bunu Resûlullah'tan (sav) bir, iki, üç... (yediye kadar sayar) kez işitmeseydim asla aktarmazdım. Fakat ben bunu daha da fazla işittim." demiştir.[16]

Yavaş Konuşurdu

Hızlı konuşmanın hem konuşana hem de dinleyene zararları vardır. Konuşana yönelik afetlerini şöyle sıralayabiliriz: Bazı harfleri veya kelimeleri yutmak, hızın etkisiyle atlanan, aradan kaçan bilgileri başka cümlelerle eklemeye/tamamlamaya çalışmak, az ve öz konuşmanın aksine çok ve tekrarlı konuşmak, araya ilgisi olmayan kelimeler sıkıştırmak, konuşmada tonlama ve vurgunun kaybolması nedeniyle monotonluk...

Hızlı konuşmanın dinleyiciye olan zararına ise şu örnekleri verebiliriz: Konuşulanları anlamamak, yanlış anlamak, eksik anlamak, konuşma şeklinin verdiği meşakkat sonucunda konuşulana da ilginin kesilmesi, hızlı, uzun ve tekrarlı olmasından kaynaklı olarak konuşulanları kavrama güçlüğü, kafa karışıklığı ve dikkat dağınıklığı...

Allah Resûlü (sav) yavaş konuşurdu. Kelimeler onun ağzından tane tane dökülürdü. Sözü peşi sıra dizip hızlıca konuşarak dinleyiciyi zor durumda bırakmazdı. Ayrıca konuşması dinleyende bıkkınlığa neden olacak yavaşlıkta da değildi. Böylece onu dinleyenler, onun sözlü Sünnetini çok rahat bir şekilde öğrenmişlerdi.

Şimdi, tamamı Aişe Annemizden (r.anha) nakledilen rivayetleri okuyalım:

"Peygamber (sav) konuştuğu takdirde bir kimse onun lafızlarını saymak isteseydi sayabilirdi."[17]

"Filanın babasının gelip benim odamın yanında oturarak Resûlullah'tan (sav) hadis nakledip bana bunu işittirmesi seni şaşırtmıyor mu? Ben o sırada namaz kılıyordum. Namazımı bitirmeden önce kalkıp gitti. Eğer ona yetişmiş olsaydım ona şu şekilde cevap verirdim: Resûlullah (sav) hadisi, (konuşurken sözleri) sizin bu şekilde alelacele dizdiğiniz gibi birini diğerinin ardı arkasına sıralamazdı."[18]

"Resûlullah (sav), (gayet) açık ve tane tane konuşurdu. Kendisini her dinleyen, konuşmasını (rahatlıkla) anlayabilirdi."[19]

16. Müslim, 832
17. Buhari, 3567; Müslim, 2493
18. Buhari, 3568; Müslim, 2493
19. Ebû Davud, 4839

"Resûlullah (sav) sözü sizin gibi hızlı hızlı söylemezdi. Fakat o, açıklayarak ve yavaş yavaş konuşurdu ki yanında olan kimse onu ezberlerdi."[20]

Ümmü Ma'bed[21] ise şöyle der:

"...Sesinde tizlik, boğukluk yoktu... Sustuğu zaman kendisini vakar, konuştuğunda zerafet bürür; uzaktan en güzel ve en zarif görünen, yaklaşıldığında ise en iyi ve en tatlı insan. Tatlı dilli, sözü tane tane, ne çok yavaş ne çok hızlı. Konuşması sanki dökülen inci taneleri gibi..."[22]

Beden Dilini Kullanırdı

Konuşmak sözlü iletişimdir, kelimelere ve ses tonuna taalluk eder. Beden dili olan sözsüz iletişim ise bedenin tamamını kapsar. Yüz ifadeleri, göz hareketleri, dudaklar, kafa hareketleri, el ve kol hareketleri, bedenin duruş şekli... gibi. Her organın bir dili, muhataba ilettiği mesajı vardır. Beden dili, sözlü iletişimi destekler. Bütünlük katar. Daha etkili hâle getirir. Anlatımı ve anlaşılmayı kolaylaştırır. Soyutu somutlaştırır. Anlatılanların zihinde kalıcılığını arttırır. Dinleyicinin beden diliyle konuştuklarını gözlemleyen hatibin, sözsel iletişime yön vermesini sağlar... Dolayısıyla en az kelimeler kadar önemli bir iletişim vesilesidir.

Yapılan bir araştırmaya göre karşılıklı konuşma esnasında işitsel (sözsel) öğe %35, diğer öğeler ise %65 yer tutmaktadır. Yine son dönemde yapılan araştırmalar beyne iletilen bilgilerin %87'sinin gözler, %9'unun kulaklar ve %4'ünün de diğer duyular aracılığıyla gerçekleştiğini göstermektedir. Yani beden dili, işitsel dilden daha çok etkindir.[23]

Eğitim, sağlıklı bir iletişimle mümkündür. Eğitimde işitsel iletişimin yanında beden dilinin de yeri büyüktür. Sözleri beden diliyle orantılı ve uyumlu olan eğitimcilerin öğrenciler üzerindeki olumlu tesiri, beden dilini kullanmayanlara göre çok daha fazladır.

Ayrıca "eğitimde çoklu zekâ kuramı" açısından düşünüldüğünde beden dili; görsel ve bedensel zekâya da hitap eder.[24]

Allah Resûlü'nün (sav) hayatı incelendiğinde onun işitsel iletişimin yanında beden diline de önem verdiği ve bunun sahabedeki tesiri çok net bir şekilde görülür. Ashab onun sadece söylediklerini değil, beden dilini de nakletmiştir.

20. Tirmizi, 3639
21. Allah Resûlü (sav), Ebû Bekir (ra) ile birlikte Mekke'den Medine'ye hicret ederken yolda Ümmü Ma'bed'in çadırına uğrarlar ve ondan süt isterler. Kıtlık olduğu için koyunlarda süt yoktur. Bir mucize olarak Allah Resûlü cılız bir koyundan süt sağar ve kana kana içerler, Ümmü Ma'bed'e de ikram ederler. Onu (sav) ilk defa gören ve kim olduğunu bilmeyen Ümmü Ma'bed onu kocasına uzun uzun tarif eder. Bu sözler, onun sözlerinden ilgili bölümlerdir. Kocası bunları dinleyince o kişinin Allah Resûlü (sav) olduğunu hemen anlar.
22. Zadu'l Mead, 3/84
23. bk. İslam Eğitim Öğretiminde Beden Dili (Yüksek Lisans Tezi), Nilgün Büyükyılmaz, s. 16
24. bk. İslam Eğitim Öğretiminde Beden Dili (Yüksek Lisans Tezi), Nilgün Büyükyılmaz, s. 98-101

Aradan seneler geçmiş olsa da sahabenin, "Onun (sav) şöyle yapışını şu ân görür gibiyim." diyerek naklettikleri rivayetler, beden dilinin bir etkisidir.[25]

Şimdi buna dair bazı örnekler okuyalım:[26]

Ebû Mûsâ El-Eş'ârî'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav), 'Mümin, mümin için, parçaları birbirini sıkı sıkıya tutan bir bina gibidir.' buyurdu ve parmaklarını birbirine geçirdi, kenetledi."[27]

Allah Resûlü (sav), sözlü olarak müminlerinin birbirleriyle ilişkisini birbirini sıkı sıkıya tutan bir binaya benzettikten sonra bunun nasıl olduğunu parmaklarını birbirine kenetleyerek göstermiş ve sözünün manası onların gözlerinin önünde resmetmiştir.

Ebû Hureyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Birbirinize hasedlik etmeyin. Müşteri kızıştırmayın. Birbirinize buğzetmeyin. Birbirinize sırt çevirmeyin. Biriniz, diğerinin pazarlığı üzerine satış yapmasın. Kardeş olun, ey Allah'ın kulları! Müslim, Müslim'in kardeşidir. Ona zulmetmez, onu yardımsız bırakmaz, onu tahkir etmez. -Üç defa kalbine işaret ederek- Takva şuradadır. Kişiye kötülük namına Müslim kardeşini tahkir etmesi kâfidir. Müslim'in her şeyi; kanı, malı ve ırzı Müslim'e haramdır."[28]

Allah Resûlü (sav), "Takva kalptedir." demek yerine "Takva şuradadır." diyerek üç defa göğsünü işaret etmiştir. Bu işaret, "Takva kalptedir." sözünden daha tesirlidir. Çünkü bu, muhatabın hem gözüne hem de kulağına hitap etmekte, dikkat çekmekte ve verilmek istenen mesajı zihinde canlandırmaktadır.

Abdullah ibni Ömer'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav) minberdeyken, 'Allah, gökleri ve yeri iki eliyle tutacak ve 'Allah benim! Melik benim!' buyuracaktır.' diyerek parmaklarını yummuş ve açmıştır.

İbni Ömer devamla, 'Hatta minbere baktım, altından bir şey kıpırdıyordu. Kendi kendime, acaba bu minber Resûlullah'ı (sav) düşürecek mi, dedim.' demiştir."[29]

Enes'ten (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Bir adam Allah Resûlü'ne (sav), 'Benim babam nerededir?' diye sordu.

Allah Resûlü (sav), 'Ateştedir.' diye cevap verdi. Adamın yüzündeki ifadeyi görünce, 'Benim babam da senin baban da ateştedir.' diye ekledi."[30]

Allah Resûlü (sav) beden dilini kullandığı gibi insanları da bu açıdan gözlemlerdi. Hadiste Peygamberimiz bir gözlem yapmış ve bunun sonucunda muhatabını ikna edecek başka bir cevap daha vermiştir.

Gelecek sayımızda Sünnetin öğrenilmesi ve muhafazasını sağlayan Nebevi eğitim metodlarını işlemeye devam edeceğiz, inşallah.

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun...

25. bk. Buhari, 571, 664, 979, 3436, 3477, 7509… Müslim 503, 550, 1216, 1776, 1833…
26. Başka örnekler için bk. İslam Eğitim Öğretiminde Beden Dili (Yüksek Lisans Tezi), Nilgün Büyükyılmaz, s. 71; Bir Eğitimci Olarak Hz. Muhammed, Abdullah Özbek, s. 137; Luğatu'l Cesed fi's Sünneti'n Nebeviyye (Luğatu'l Eydi Enmuzecen), Reym binti Halid es-Sekkaf (makale); Bir Eğitimci Olarak Hz. Muhammed, Abdulfettah Ebû Gudde, s. 108, 153
27. Buhari, 481; Müslim, 2585
28. Müslim, 2564
29. Müslim, 2788
30. Müslim, 203; Ahmed, 12192

Rekabet ve Öne Geçmek

Rakip olma hâli insanın doğasında vardır. Kimi çok fazla dışa yansıtır, kimi daha çok kendi içinde yaşar. Ama rekabet hayatın bir parçası.

Rabbimiz ise bizi bir konuda rekabet hâlinde görmek istiyor:

"Şüphesiz ki Ebrar (çokça iyilik yapanlar), nimetler içerisindelerdir. Sedirler üzerinde (etrafı) seyretmektelerdir. Nimetlerin ışıltısını (sevincini) yüzlerinde görürsün. Onlara mühürlü (hiç açılmamış) bir şaraptan içirilir. Onun sonu misktir. **İşte yarışıp rekabet edecek olanlar, bunun için yarışsınlar.**"[1]

Cennet yarışını kazanmak isteyenlerin, çokça iyilik yapma konusunda birbirleriyle rekabet etmesini istiyor Rabbimiz (cc).

Günümüzde iki toplum modeli var ve ikisinde de rekabet çok farklı.

Biri, Allah ve Resûl'ünün razı olduğu toplum, diğeri Allah'a ve Resûl'üne düşman olan toplum.

Başka çeşit bir insan topluluğu olmadığından ötürü mutlaka birinden biri olacağız...

İki seçkin sahabenin kendi arasındaki cennet yarışı...

Birbirlerine hayırlarda rakip olan güzide iki insan örneği...

Zeyd ibni Eslem'in, babasından naklettiğine göre babası, Ömer ibni Hattâb'ı (ra) şöyle derken işitmiştir: "Resûlullah (sav) bir gün bize sadaka vermemizi emretti. Bu (emir), paramın olduğu bir zamana rastladı. 'Bir gün Ebû Bekir'i geçebileceksem işte bugün geçerim!' dedim ve malımın yarısını getirdim.

Resûlullah (sav), 'Ailene ne bıraktın?' dedi.

Ben de, 'Bir bu kadarını.' dedim.

Ebû Bekir (ra), malının hepsini getirdi. Sonra Resûlullah (sav) ona da, 'Ailene ne bıraktın?' dedi.

O, 'Onlara Allah ve Resûl'ünü bıraktım.' diye cevap verdi.

Bunun üzerine, 'Bundan sonra seninle hiçbir şeyde asla yarışmam!' dedim."[2]

Öyle bir rekabet ki rakip olan her iki taraf da kazanıyor ve daha da önemlisi İslam toplumu kazanıyor.

Bir de rekabetin öyle bir hâli var ki kimseye faydası yok...

Bir bütün olarak içinde bulunduğumuz çarklar sahibi kapitalizmin rekabetini düşündüğümüzde, öne geçmek için rekabet ettiklerinden iyi olmak yeterli değildir, rekabet ettiklerin de senden kötü olmalıdır. Kişi rakiplerinin önüne geçerek ilerlemez, üzerine basarak ilerler. Bu tutum da "rakip eleme" mantığını doğurur. Rekabet ettiğin insanların kötülüğünü dilerken bulursun kendini. Bir adım sonrasında ise bu kötülükler üzerine tuzaklar kurmaya başlayabilir insan. Allah muhafaza!

Biz, birbiriyle hangi şekilde rekabet eden bir toplum hayal ediyorsak, birbirimizle de o hâl üzere yarış içinde olmalıyız.

Unutmamamız gerekir ki yaşadığımız toplumun üyeleri bizlerden oluşuyor.

1. 83/Mutaffifîn, 22-26
2. Ebu Davud, 1678; Tirmizi, 3675

KIRK HADİS ŞERHİ

Ömer AKDUMAN
omerakduman@tevhiddergisi.org

ALLAH TAYYİBDİR, TAYYİB OLANI SEVER

"Allah'ın tayyib olmasındaki mana O'nun eksiklik ve ayıpların her türlüsünden uzak ve mukaddes/yüce ve mübarek olmasıdır." Allah bütün eksiklik, noksanlık ve ayıplardan uzak olan, güzel, temiz ve kemal ile sıfatlanmış olandır.

Ebû Hureyre'den rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Yüce Allah tayyibdir, sadece tayyib olanı kabul eder. Allah, peygamberlere emrettiğini müminlere de emretmiş ve şöyle buyurmuştur:

'Ey resûller! Temiz şeylerden yiyin ve salih amellerde bulunun...'[1]

Yine şöyle buyurmuştur:

'Ey iman edenler! Size rızık olarak verdiğimiz temiz yiyeceklerden yiyin...'[2]

Sonra Allah Resûlü (sav) uzun bir yolculukta olup saçı başı dağınık olan bir adamdan bahsetti ve şöyle buyurdu: 'Adam ellerini semaya doğru kaldırıyor ve 'Ya Rabb, Ya Rabb!' diyerek dua ediyor. Bu adamın yediği haram, içtiği haram, kıyafeti haramdır ve haramdan beslenmiştir. Duasına nasıl icabet edilsin ki!' "[3]

Kıymetli Okuyucu Kardeşim,

İmam Nevevi'nin Kırk Hadis Risalesinde ele aldığı onuncu hadis, özetle Allah'ın (cc) sıfatlarından tayyib sıfatını ve bunun müminlere yönelik tecellilerini anlatıyor. Yüce Rabbimizin amellerden sadece tayyib olanları kabul etmesi, yiyeceklerden tayyib olanların yenmesini emretmesi ve yiyeceklerine haram bulaştıranların dualarının geri çevrileceği anlatılır. Mümine Allah'ın bu sıfatı konusunda âdeta rota gösterilir, nasıl davranılması gerektiği izah edilir. Hadisi inceleyerek konuların detaylarını ele almaya gayret edeceğiz.

Tayyib Ne Demek?

Tayyib kelimesi Arapça "tâ-be/ta-ye-be" kökünden türemiştir. Lugat anlamı, duyuların ve nefsin kendisinden zevk aldığı şey demektir.[4] Tayyib; lezzetli ve temiz olan şeyler için kullanılan geniş anlamlı bir kelimedir.[5]

Şer'i olarak ise aşağıda da zikredeceğimiz gibi içerisinde birden çok anlam barındıran bir kelimedir. Genelde hadisi tercüme edenler veya ayetlere meal verenler tayyib ke-

1. 23/Mü'minûn, 51
2. 2/Bakara, 172
3. Müslim, 1015
4. bk. El-Mufredât, s. 527, t-y-b maddesi
5. bk. Lisânu'l Arab, 1/563

limesini, öne çıkan manası olan "temizlik" üzerinden açıklamışlardır. Fakat biz kavramın geniş anlamlı olması nedeniyle bire bir aktarmayı tercih ettik.

Naslara[6] baktığımızda tayyib kelimesinin şu anlamlarıyla karşılaşıyoruz: Helal,[7] helalin lezzetli olanı,[8] temiz,[9] güzel,[10] mümin[11] ve sıkıntısız olan[12]. Bu zikrettiğimiz anlamlardan bazıları hakkında ihtilaf olsa da kelimenin manası genel olarak bu şekildedir.

Nebi (sav) hadiste tayyib sıfatını üç şekilde kullanmıştır: Rabbimiz için, ameller için ve yiyecekler için. Her bir yerde hangi manada ve hangi hikmetler için kullanıldığına bakacağız inşallah.

Allah, Tayyibdir

Peygamber (sav) hadise Rabbimiz için bir sıfat zikrederek giriş yapıyor: Allah, tayyibdir. Bazı âlimler hadiste zikredilen tayyib ifadesinin Allah'ın isimlerinden olduğunu söylemiştir. Allah (cc) en iyisini bilendir.

Allah (cc) tayyibdir, dendiğinde kastedilen nedir?

"Allah'ın tayyib olmasındaki mana O'nun eksiklik ve ayıpların her türlüsünden uzak ve mukaddes/yüce ve mübarek olmasıdır."[13] Allah (cc) bütün eksiklik, noksanlık ve ayıplardan uzak olan, güzel, temiz ve kemal ile sıfatlanmış olandır. Bu manadan yola çıkarak, O'nun isimlerinde, sıfatlarında, fiillerinde ve ahkâmında her şey güzeldir, temizdir ve eksiksizdir.

Rabbimizin tayyib sıfatı gereği kendisine nispet edilen şeyler de tayyibdir. Bu nedenle O'na sunulan ameller de tayyib olmalıdır. O'na kulluk eden müminde de bu sıfat kendisini göstermelidir.

O'nun isimlerinin tümü güzeldir. Bundan ötürü ayette, "Allah'ın güzel isimleri vardır."[14] buyurulmuştur. Çirkin isimler Allah'tan (cc) uzaktır.

O'nun sıfatlarının da tümü güzeldir, O'na (cc) noksanlık getirmez, zatının kemaline zarar vermez. Her yönüyle şer olan hıyanet, zulüm, cehalet, cimrilik vb. sıfatlardan uzaktır. Bazı yönleriyle şer olup, diğer yönleriyle hayır olabilecek sıfatlar O'na yalnızca en güzel şekliyle nispet edilebilir.

"Onlar Allah'ı unuttu, Allah da onları unuttu."[15]

"Onlar tuzak kurdu, Allah da onlara tuzak kurdu."[16]

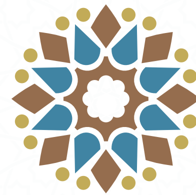
"Onlar Allah'ı aldatmaya gayret ettiler, oysa Allah onları aldattı."[17]

Bu ayetlerde zikredilen unutma, tuzak kurma, aldatma gibi sıfatlardan Rabbimiz (cc) aslen berîdir. Ayetlerde Allah (cc) bunu Arap dilinin bir üslubu olan mukabele-i lafziyye yöntemiyle kullanmıştır. Onların fiillerinin aynısıyla onlara cevap verdi. Aslında Allah'ın (cc) unutmasından kasıt, kulun nankörlüğü ve cahilliği nedeniyle görmezden gelmesi, önemsememesidir. Aldatmasından kasıt, münafıkların pis amelleri ve inançları nedeniyle onları istidracla yavaş yavaş azaba çekmesidir. Tuzak kurmasından kasıt, küffarın dalaverelerini kendilerinin başlarına geçirmesi ve onlara bunun karşılığında büyük azap hazırlamasıdır.

Allah'ın (cc) fiilleri de güzeldir, temizdir, tayyibdir. Kendisinden abes ve hoş olmayan, mutlak zarar olup faydası olmayan fiiller sadır olmaz. O'nun fiileri en güzel fiillerdir. O'na nispet edilen her şeyin en güzel olduğu gibi.

Allah'ın (cc) ahkâmı da güzeldir. Ona bakan tam bir uyum ve insicam görür. Hükümlerinin yerinde olması ve adil olması gözleri kamaştırır, akılları hayrete düşürür. Beşer tarihi, O'nun hükümleri ve düzeni kadar güzel, temiz, adil ve sıkıntısız bir başka düzene şahitlik etmemiştir. Her ne kadar sapıklık ve dalalet ehli, adil ve fıtri bir düzeni başka yollarda bulmaya gayret etse de...

Yazımız devam edecek inşallah. Selam ve dua ile...

6. bk. 7/A'râf, 58
7. bk. 5/Mâide, 100; 4/Nisâ, 3
8. bk. 7/A'râf, 31; 2/Bakara, 168
9. bk. 4/Nisâ, 43
10. bk. 35/Fâtır, 10; 14/İbrâhim, 24
11. bk. 3/Âl-i İmran, 179
12. bk. El-Câmi'u fî Şerhi'l Erbaîni'n Neveviyye, s. 442-443
13. Camiu'l Ulumi vel Hikem, s. 109
14. bk. 7/A'râf, 180
15. bk. 9/Tevbe, 67
16. bk. 3/Âl-i İmran, 54
17. bk. 2/Bakara, 9; 4/Nisâ, 142

Salim KANDEMİR
salimkandemir@tevhiddergisi.org

İKİ KUŞAK SAHİBİ ESMÂ BİNTİ EBÎ BEKİR

Hayatın böylesine siyaha kestiği bir zamanda insanlığın yeniden aydınlanması için öncü ve örnek bir nesle ihtiyaç vardı. Vahye gönlünü açacak, bütün kötülüklerden arınacak, emaneti omuzlayıp hakkıyla taşıyacak ve kendilerinden sonraki kuşaklar için güzel bir örnek olacak kadınlara... Onlar Asr-ı Saadet hanımlarından başkası değildi.

أسماء بنت أبي بكر – Esmâ Binti Ebî Bekir Es-Sıddık ibni Ebî Kuhafe Osman ibni Amr ibni Ka'b ibni Sa'd ibni Teym

Mekke cahiliyesinde her alanda olduğu gibi kadına dair de sayılamayacak kadar çok çirkin anlayışlar vardı. Kızların daha küçücükken utanç vesilesi kabul edilip diri diri toprağa gömülmesi ne kadar karanlık bir zihniyetin hüküm sürdüğünü tüm çıplaklığıyla ortaya koymaktadır.[1] Hayatın böylesine siyaha kestiği bir zamanda insanlığın yeniden aydınlanması için öncü ve örnek bir nesle ihtiyaç vardı.

Vahye gönlünü açacak, bütün kötülüklerden arınacak, emaneti omuzlayıp hakkıyla taşıyacak ve kendilerinden sonraki kuşaklar için güzel bir örnek olacak kadınlara... Onlar Asr-ı Saadet hanımlarından başkası değildi.

O hanımlar Kur'ân-ı Kerim ve Sünnet-i Seniyye ile buluştuktan sonra tüm zamanların referans alabileceği pek değerli bir nesil oldular. Rabbimiz (cc) ve Resûl-u Ekrem (sav) onları müstesna bir yere koyarak apayrı bir değer atfetti.[2] Fıtratlarında saklı cevherleri açığa çıkardı. İlim ve hikmetle işleyerek âdeta birer mücevher hâline getirdi. Özverilerinden yansıyan parıltıları hâlâ gözlerimizi kamaştırıyor. Erdem ve fedakârlık denilince hatırımıza onlar geliyor.

İşte onlardan biridir Esmâ binti Ebî Bekir (r.anha)... Hangi faziletten bahsedilse muhakkak ondan üzerinde izler taşır. Bir ömre öyle çok amel sığdırmıştır ki saymakla bitiremeyiz. O hâlde gelin, satırların müsaade ettiği kadar, azımızı çoğa sayarak o kıymetli hanımdan bahsetmeye çalışalım.

Ailesi ve Şahsiyeti

Esmâ (r.anha); öncelikle Allah'ın (cc) Kur'ân-ı Kerim'de bahsettiği iki sahabiden biri,[3] Es-Sıddık lakabının sahibi[4] ve Allah Resûlü'nün (sav) sadık dostu Ebû Bekir'in (ra) kızıdır. Sonra annesi Kuteyle binti Abduluzza, kız kardeşi Âişe, erkek kardeşleri Abdullah ve Abdurrahman, kocası Zubeyr ibni Avvâm, oğlu Abdullah ibni Zubeyr, ninesi Ümmü'l Hayr Selma, dedesi Ebû Kuhafe Osman... (r.anhum) hepsi sahabedir ve asrı saadette ayrı bir yere sahiplerdir. İşte Esmâ (r.anha) böyle bir bahçenin çiçeğidir. Üstün erdemlerle dolu bir

1. bk. 16/Nahl, 59
2. bk. 3/Âl-i İmran, 195
3. 9/Tevbe, 40
4. Es-Sîretü'n-Nebeviyye, İbn Hişâm, Mektebetu ve Matbuatu Mustafa, 1/399

Esmâ aynı zamanda hayatı boyunca da pek çok zorluğa katlanmıştır. Hicret hadisesinde müşriklerden tokat yemiş ve hayatı tehlikeye girmiştir. Eşi Zubeyr Habeşistan'a hicret etmiş, kendisi Mekke'de kalıp uzun bir müddet kocasının hasreti çekmiştir. Daha sonra kocasıyla arasında sorunlar çıkmış ve güzel yuvası yıkılmış, uzun bir müddet dul yaşamıştır. Ahir ömründe gözlerini kaybetmiş ve çocuklarının zalim yöneticilerden çektiği işkencelere şahit olmuştur. Özellikle Haccac-ı Zalim'in, ciğerparesi Abdullah ibni Zubeyr'i öldürüp bedenini asması acısına acı katmıştır. Her şeye rağmen sarp kale misali tüm imtihanlara göğüs germiştir. Her bir zorluğu metanetle ve vakarla atlatmıştır. Bu dünyadan razı olmuş ve razı olunmuş olarak Rabbine doğru göçüp gitmiştir inşallah.

çevrede yetişmiştir. Allah'a (cc) layık bir kul, Resûlullah'a (sav) layık bir ümmet, babasına layık bir evlat olmuştur.

İslam'ın ilk günlerinde Ebû Bekir'in (ra) ailesinden birçok kimse iman etmemişken o, babasının davetiyle daha küçük yaşlarda iman halkasına dâhil olmuş, henüz on beş yaşlarındayken ilk iman eden yirmi kişinin arasında yer almıştır.[5] Zor günlerde babasıyla birlikte davanın hizmetçisi olmuştur. Bir devrin başlangıcı olan hicret günü gelip çattığında ise benzersiz fedakârlıklar sergilemiştir.

Allah Resûlü'nün (sav) havarisi Zubeyr ibni Avvâm (ra) ile evlenmiş ve bu evlilikten beş erkek, üç kız dünyaya getirmiştir.[6] Onun yuvası ilmin, infakın, cihadın ve şehadetin yuvasıdır. Evlatlarının her biri apayrı bir yere sahiptir. Annelerinden öğrendikleri adanmışlıkla son nefeslerine kadar Allah (cc) yolunda mücadele etmişlerdir. Özellikle Abdullah (ra) zalim yöneticilere karşı dik duruşu ve şehadete yürüyüşüyle tarihe iz bırakmıştır.

Esmâ (r.anha) aynı zamanda hayatı boyunca da pek çok zorluğa katlanmıştır. Hicret hadisesinde müşriklerden tokat yemiş ve hayatı tehlikeye girmiştir. Eşi Zubeyr (ra) Habeşistan'a hicret etmiş, kendisi Mekke'de kalıp uzun bir müddet kocasının hasretini çekmiştir. Daha sonra kocasıyla arasında sorunlar çıkmış ve güzel yuvası yıkılmış, uzun bir müddet dul yaşamıştır. Ahir ömründe gözlerini kaybetmiş ve çocuklarının zalim yöneticilerden çektiği işkencelere şahit olmuştur. Özellikle Haccac-ı Zalim'in, ciğerparesi Abdullah ibni Zubeyr'i (ra) öldürüp bedenini asması acısına acı katmıştır. Her şeye rağmen sarp kale misali tüm imtihanlara göğüs germiştir. Her bir zorluğu metanetle ve vakarla atlatmıştır. Bu dünyadan razı olmuş ve razı olunmuş olarak Rabbine doğru göçüp gitmiştir inşallah.

Zatu'n Nitakayn/İki Kuşak Sahibi

Allah (cc) ve Resûl'ünün (sav) yanında Ebû Bekir (ra) ailesinin ayrı bir değeri vardır. Çünkü ilk günden son güne kadar babasıyla, kızıyla, oğluyla, kölesiyle benzeri görülmemiş özverilerde bulunmuşlardır. Allah (cc) onların üzerinden bu ümmete ayrı bir bereket ihsan etmiştir. Useyd ibni Hudayr'ın (ra), "Şüphesiz ki Allah insanlar içinde size bereket ihsan etmiştir. Ey Ebû Bekir Ailesi, siz insanlar için yalnız bereketsiniz."[7] sözü bu durumu açıkça ortaya koymaktadır.

Bu yüzden Allah Resûlü (sav) bu aileye ayrı bir muhabbet beslemiştir. Örneğin en çok Âişe'yi ve babasını sevmiştir.[8] Tabii ki Esmâ da Nebi'nin (sav) bu aileye duyduğu kutlu sevgiden hissesine düşeni almıştır. Allah Resûlü (sav) zor dönemlerinde ona nahif nasihatler etmiş, yorulduğunu gördüğünde bineğinde taşımak istemiş, hastalandığında tedavi etmeye çalışmıştır. Bunlardan ötesi Ebû Bekir, Esmâ ve Âişe (r.anhum) hakkında, "Onlar senin ailendir." dediğinde Allah Resûlü (sav) sükût ederek bu sözü hüsnü kabulle karşılamıştır.

Genel çerçevede bu mübarek ailenin, özel çerçevede Esmâ'nın, sadece hicret yolunda sergilediği fedakârlıklara bakmamız, ne kadar kıymetli olduklarını anlamamız için yeterlidir.

Gelin, kıssayı Âişe Annemizden (r.anha) dinleyelim:

"...O gün Nebi (sav) henüz Mekke'deydi. Sonra Nebi (sav) Müslimlere, 'Bana hicret edeceğiniz yer gösterildi. Orası iki kara taşlık ve sıcak belde arasında hurmalık bir yerdir.' dedi. Bunun üzerine hicret edenler Medine'ye doğru hicret etti. Daha önce Habeşistan'a hicret etmiş

5. bk. Es-Sîretü'n-Nebeviyye, İbn Hişâm, Mektebetu ve Matbuatu Mustafa, 1/234
6. bk. Et-Tabakatu'l Kubra, İbni Sad, Daru Sadır, 8/249
7. Buhari, 4608
8. Ebû Osman'dan şöyle rivayet edilmiştir:

   "Allah Resûlü (sav) Amr ibni Âs'ı Zat-ı Selasi'l Gazvesi'ne komutan olarak gönderdi.

   Amr ibni Âs dedi ki: 'Allah Resûlü'ne (sav) gelip, 'İnsanlardan en çok kimi seviyorsun?' dedim.

   Allah Resûlü (sav), 'Âişe'yi.' dedi.

   Ben, 'Erkeklerden kimi?' dedim.

   Allah Resûlü (sav), 'Âişe'nin babasını.' dedi.

   Ben, 'Sonra kim?' dedim.

   Allah Resûlü (sav), 'Ömer'i.' dedi ve sonra bazı kimseleri saydı. Beni sona bırakacak korkusuyla sormaktan vazgeçip sustum.' " (Buhari, 4358; Müslim, 2384)

Sonra o vakit yeryüzünün en hayırlı iki insanının azığını hazırlamış ve heybenin ağzını bağlayacak bir şey bulamadığından belinin kuşağını çıkarıp ikiye ayırarak torbaların ağzını bağlamış ve o mübarek dudaklardan o mübarek lakabı "Zâtu'n Nitakayn/İki Kuşak Sahibi" ismini almıştır.

olanların hepsi de Medine'ye döndü. Ebû Bekir de Medine'ye gitmek üzere hazırlandı.

Resûlullah (sav) kendisine, 'Acele etme! Çünkü ben bana da (hicret için) izin verileceğini umuyorum.' dedi. Bunun üzerine Ebû Bekir, 'Babam sana feda olsun, böyle bir şey ümit ediyor musun?' diye sordu. Resûlullah (sav), 'Evet.' diye cevap verdi. Bunun üzerine Ebû Bekir de Resûlullah'a (sav) yol arkadaşlığı yapmak için hicret etmedi. Yanında bulunan iki deveyi dört ay boyunca semure ağacı yaprağıyla besledi.

(Âişe dedi ki:) Bir vakit biz Ebû Bekir'in evinde oturmaktayken gündüzün en sıcak vaktinde birisi Ebû Bekir'e, 'İşte Resûlullah, yüzünü örtmüş geliyor.' dedi. Ki Allah Resûlü'nün (sav) o saatte gelme gibi bir âdeti yoktu. Ebû Bekir, 'Anam babam ona feda olsun, Allah'a yemin ederim ki bu saatte geldiğine göre gerçekten önemli bir durum vardır.' dedi.

(Âişe dedi ki:) Resûlullah (sav) geldi ve eve girmek için izin istedi. Ebû Bekir izin verince içeri girdi. Nebi (sav), Ebû Bekir'e, 'Yanında kim varsa dışarı çıkart.' dedi. Ebû Bekir de, 'Ey Allah'ın Resûlü, babam sana feda olsun, bunlar senin de ehlindir.' dedi. Allah Resûlü (sav), 'Hicret için bana izin verildi.' dedi. Ebû Bekir, 'Babam sana feda olsun, sana yol arkadaşlığı mı yapacağım, ey Allah'ın Resûlü?' dedi. Resûlullah (sav), 'Evet.' dedi.[9] Ebû Bekir, 'Babam sana feda olsun ey Allah'ın Resûlü, şu iki devemden birisini al.' dedi. Resûlullah (sav), 'Bedelini ödemek şartıyla alırım.' dedi.

(Âişe dedi ki:) **Biz de alelacele onların hazırlıklarını yaptık. Bir heybeye onların yiyeceklerini koyduk. Ebû Bekir'in kızı Esmâ belinin kuşağından bir parça yırtıp ayırdı ve onunla heybenin ağzını bağladı. Bundan dolayı kendisine "Zatu'n Nitakayn/İki Kuşak Sahibi" ismi verildi.**

(Âişe dedi ki:) Sonra Resûlullah (sav) ile Ebû Bekir, Sevr Dağı'ndaki bir mağaraya girdiler ve orada üç gece gizlendiler. Abdullah ibni Ebû Bekir her gece yanlarında kalırdı. Abdullah genç, akıllı, zeki bir çocuktu. Seher vakti Resûlullah (sav) ile Ebû Bekir'in yanından ayrılır, geceyi Mekke'de geçirmiş gibi Kureyş ile sabahlardı. Allah Resûlü (sav) ile Ebû Bekir hakkında Kureyş'in hazırladıkları hilelerden duyduklarını iyice beller, karanlık basınca gider Resûlullah (sav) ile Ebû Bekir'e haber verirdi.

Ebû Bekir'in kölesi Amir ibni Fuheyre bol sütlü koyunları otlatır ve akşamdan bir süre geçtikten sonra Resûlullah (sav) ile Ebû Bekir'e getirirdi. Onlar da taze süt içerek gecelerlerdi. O süt, kendi sağmal koyunlarının içine sıcak taş konularak ısıtılan süttü. Amir gecenin karanlığında mağaranın önüne gelip sağmal koyunlara seslenirdi. Mağarada bulundukları üç gece boyunca Amir hep böyle yaptı..."[10]

İşte en ihtiyaç duyulan zamanlarda Allah'ın (cc) dinine, Nebi'sinin (sav) davasına nasıl yardım edilir, Esmâ'dan (r.anha) öğreniriz. Başta babasından kazandığı sadakat ahlakını üzerinde taşımıştır ki Allah Resûlü (sav) böylesine tehlikeli bir yolculuğun bilgisini tereddüt etmeden kendisiyle paylaşmıştır.

Sonra o vakit yeryüzünün en hayırlı iki insanının azığını hazırlamış ve heybenin ağzını bağlayacak bir şey bulamadığından belinin kuşağını çıkarıp ikiye ayırarak torbaların ağzını bağlamış ve o mübarek dudaklardan o mübarek lakabı "Zâtu'n Nitakayn/İki Kuşak Sahibi" ismini almıştır. Dikkat buyurun, bu basit bir davranış değildir. Çünkü o gün kuşak çözmek kötü bir tutum olarak algılanır. Bu yüzden Şamlılar Esmâ'nın oğlu Abdullah'ı (ra), annesinin bu tutumuyla kınamışlardır.

Vehb ibni Keysan'dan şöyle rivayet edilmiştir:

"Şamlılar (Abdullah) İbni Zubeyr'i, 'Ey iki kuşaklının oğlu...' diyerek kınıyorlardı.

Esmâ ona dedi ki: 'Ey oğulcuğum! Onlar seni iki kuşaklı diyerek kınıyorlar, peki bu iki kuşak nedir bilir misin? Benim bir kuşağım vardı, bu kuşağımı ikiye ayırdım ve biriyle Resûlullah'ın (sav) kırbasını, diğeriyle azığını bağladım.'

Vehb ibni Keysan dedi ki: Şamlılar (Abdullah ibni Zubeyr'i) iki kuşaklı diyerek ayıpladıklarında o, 'İlahıma yemin olsun ki doğrudur!' diyerek şu mısraları okuyordu: 'Bu ayıp senden uzak bir utançtır...' "[11]

Ebû Nevfel'den şöyle rivayet edilmiştir:

"...(Esmâ, El-Haccac'a) dedi ki: 'Bana ulaştığına göre onu iki kuşaklının oğlu diyerek ayıplıyormuşsun. Evet, Allah'a yemin olsun ki ben iki kuşaklıyım..."[12]

Yani o haddi aşmış topluluk her ne kadar Esmâ'yı (r.anha)

9. Âişe Annemizden (r.anha) şöyle rivayet edilmiştir: "Allah'a yemin olsun ki bugünden önce Ebû Bekir gibi birinin mutluluktan dolayı böyle ağladığını görmedim." Es-Sîretü'n-Nebeviyye, İbn Hişâm, Mektebetu ve Matbuatu Mustafa, 1/485; El-Bidâye Ve'n-Nihâye, İbni Kesir, Daru İhyau't Turas, 3/218

10. Buhari, 3905
11. Buhari, 5388
12. Müslim, 2545

lakabıyla ayıplasalar da o, Allah Resûlü'nün (sav) kendisine verdiği bu lakapla gurur duymuştur. Evvel ömründe de ahir ömründe de bu isim onun göğsünde parlayan bir nişane olmuştur. Bu isimle tarihe iz bırakmıştır. Sadece bu kadar da değil. Bu kutlu yolculuğun birçok adımında emeği geçmiştir. Bir bir okuyalım...

"...Sonra Esmâ binti Ebî Bekir hava karardığı zaman akşamdan hazırladığı yiyecekle beraber Allah Resûlü'nün (sav) ve Ebû Bekir'in (ra) yanına gelirdi." [13]

Yani onlar mağaraya saklandıklarında elinde torbasıyla yaklaşık yedi kilometre yol yürüyüp, bir kilometre dağa tırmanıp onların yiyeceklerini temin ediyordu. Bir erkeğin bile takatini zorlayacak yolu kadın başına aşıyordu. Üstelik bu yolculuğu yaparken Abdullah ibni Zubeyr'e hamileydi. Aslında o yolu yürürken cennetin yolu onun önünde dürülüyordu...

"...Sonra Esmâ dedi ki: 'Allah Resûlü (sav) ve Ebû Bekir (ra) evden çıktıklarında Kureyş'ten bir topluluk bizlere geldi. Aralarında Ebû Cehil ibni Hişam da vardı. Ebû Bekir'in kapısında durdular. Ben dışarı onların yanına çıktığımda, 'Ey Ebû Bekir'in kızı, baban nerede?' dediler. Ben de, 'Vallahi babamın nerede olduğunu bilmiyorum.' dedim. Ebû Cehil elini kaldırdı -o gerçekten rezil ve iğrenç bir adamdı- ve yüzüme öyle sert bir tokat vurdu ki bu tokattan dolayı küpem düştü.' " [14]

Yani yalnız bu yolculuğun kahrını çekmekle kalmamış, en büyük tehlikelerden birini de yaşamıştır. Ebû Cehil orada kendisine daha büyük bir zarar verebilir, Kureyş ona daha büyük bir kötülük yapabilirdi. Ancak o bunların hiçbirine aldırmadı. En büyük korkuları göğsündeki iman küfesinde eritip cesaret kalıbına döktü. Kâfirlerin karşısında Resûl'ün (sav) kalkanı oldu...

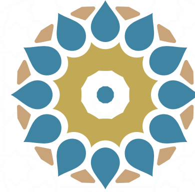
"...Sonra Esmâ dedi ki: 'Allah Resûlü (sav) ve Ebû Bekir (ra) birlikte hicret için evden çıktıklarında Ebû Bekir tüm malını yanına aldı. Yanında beş bin veya altı bin dirhem götürdü. Dedem Ebû Kuhafe yanımıza geldi ve onun gözleri kör olmuştu. Dedi ki 'Vallahi ben (Ebû Bekir'in malını yanında götürerek) sizleri perişan ettiğini görüyorum.'

Ben de dedim ki: 'Asla ey babacığım! Şüphesiz ki o bizlere büyük hayır bırakmıştır.' Sonra bazı taşlar aldım ve onları evdeki bir kaba koydum. Dedem oradaki paraları eliyle dokunarak kontrol ederdi. Sonra onun üzerine bir örtü örttüm. Sonra dedemin elini tutup, 'Ey babacığım, elini bu malın üzerine koy.' dedim. Sonra dedem elini koydu ve 'Sorun yok. Şayet size bunu bırakmışsa iyi yapmış. Buradaki mal size yeter.' dedi. Allah'a yemin olsun ki Ebû Bekir hiçbir şey bırakmamıştı, ancak ben şu yaşlı adamı sakinleştirmek için böyle yapmıştım.' " [15]

Yani tüm tehlikeleri uzaklaştırmak için çabaladığı gibi bir de dedesini sakinleştirmek için uğraşmış, var olan tüm olumsuzlukları öyle ya da böyle ortadan kaldırmıştır. Allah Resûlü'nün (sav) ve Ebû Bekir'in (ra) emniyetle Mekke'den çıkmaları için tüm cehdiyle elinden geleni ortaya koymuştur. Onlar Medine'ye vardıktan sonra da yalnız başlarına hicret etmişlerdir.

Esmâ (r.anha) bu fedakârlıklarıyla bizlere birkaç şey söyler. Elbiselerin, eşyaların, ekranların kulluğundan azat olmak için, nefislerin hızla ittiği kötü özelliklerden sıyrılmak için, tüm olumsuzluklara rağmen gayenin hasıl olması uğrunda takatin sınırlarını zorlamak için ihtiyaç duyulan sözler. İslam sancağının yeniden dalgalanması arzusuyla dolup taşan yüreklere umut eken sözler... Siz de duyuyor musunuz?

Devam edecek inşallah...

13. Es-Sîretü'n-Nebeviyye, İbn Hişâm, Mektebetu ve Matbuatu Mustafa, 1/485
14. Es-Sîretü'n-Nebeviyye, İbn Hişâm, Mektebetu ve Matbuatu Mustafa, 1/487; El-Bidâye Ve'n-Nihâye, İbni Kesir, Daru İhyau't Turas, 3/219
15. Es-Sîretü'n-Nebeviyye, İbn Hişâm, Mektebetu ve Matbuatu Mustafa, 1/488; El-Bidâye Ve'n-Nihâye, İbni Kesir, Daru İhyau't Turas, 3/220

OKUMA PARÇASI

Kerem ÇAĞLAR
keremcaglar@tevhiddergisi.org

OLAĞANLAŞMIŞ GÜNAHLAR YÜZYILI

Hiç şüphe yok ki günah hastalığının temel nedeni yönetimlerin ve fertlerin tevhid ve sünnetten yüz çevirmeleri ile Allah'a isyanla beraber laik seküler yaşam tarzının ölçüsüzce yerleşip yaygınlaşmasına dayanmaktadır.

Günah, Farsça kökenli bir kelimedir ve sözlükte "suç/cürüm" anlamına gelir. Türkçe ve Kürtçenin farklı lehçelerinde de aynı anlamı ihtiva eder. Esasen şer'i bir kavram olduğu için anlam itibarıyla kutsal ve tabiatüstü varlık alanlarıyla bağlantılıdır.

Vahye dayalı olsun veya olmasın hemen hemen bütün dinlerde/ideolojilerde günah ya da eş anlamlısı olan suç/cürüm kavramı mevcuttur. Kutsalların söz konusu olduğu her yerde kutsalla ilgili emir ve yasakların/helal ve haramların bulunması ise gayet doğaldır. Günah, işte bu emirler ve yasaklar manzumesinin yerine getirilmemesiyle ortaya çıkan ve dinî, ahlaki ve vicdani açıdan sorumluluk gerektiren bir hakikattir.

Dinî alandaki ihlaller, hatalar ve aşırılıklar günah olarak nitelendirilmektedir. Günah/Cürüm, Kur'ân-ı Kerîm'de Allah'a (cc) karşı işlenen büyük bir zulüm,[1] ondan sonra da kişinin bireysel ve toplumsal hayatını derinden yaralayan bir olay olarak sunulmaktadır.[2] Güzel bir akıbetin, yani dünya ve ahiret mutluluğuna ulaştıran ecrin karşıtı olan günah, Allah'ın (cc) emirlerinin yerine getirilmemesi ve nehyettiklerinin ihlal edilmesi, bazen kişinin çevresine karşı bazen de bizzat kendi öz nefsine karşı işlediği kötülükler şeklinde de ifade edilmektedir.

Günah, kişinin fıtratının ifsadına neden olduğu gibi toplumların yoldan çıkması ve onların helak olmasına da sebep olmaktadır. Günah, aynı zamanda toplumsal ve ahlaki boyutu bakımından kulun haddini bilmemesi, toplumun fısk ve fücurda aşırıya gitmeleri ve en sonunda da tevhidî ve ahlaki sınırları aşarak yeryüzünde bozgunculuğun hüküm sürmesi anlamlarını da içermektedir. Öte yandan İslam'ın nazarında günah, deruni ve kalbî bir yapıdan kaynaklanır.

İnsan aklının ve hevasının eseri olan beşerî anayasa ve kanunların ihlalinin cürüm/günah olarak adlandırılması bile tuğyanın hayatın her alanına nasıl da sinsice nüfuz ettiğinin en mühim delillerindendir. Zira burada tağuti bir sistemin yasaları ve kurallarının âdeta Allah'ın (cc) emir ve haramlık ihtiva eden hükümleriyle ve bu hükümlerin ihlalinin tanımlamada eşitlenmesi gibi bir anlam barındırmaktadır.

1. bk. 31/Lokman, 13
2. bk. 2/Bakara, 217

Esasen din ile bağlantılı olan günah kavramının muhtevası, vahye dayalı veya beşer ürünü dinlerdeki uluhiyet inancı ile toplumun bu uluhiyet inancına yaklaşım ve münasebetlerine göre dinden dine değişiklik göstermektedir.

Günah; sorumluluk ve ceza itibarıyla ferdî bir davranış olarak değerlendirilir. Fakat insan günaha bizzat ve kendi iradesiyle katılır yahut başkasını günaha sevk eder veya günahkâr kimseyi teşvik ve tasvip edip överse ya da günah işleyeni "iyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak" mesuliyeti gereği uyararak engel olmazsa ve masiyet/mefsedet işleyenleri müdafaa ederse diğer günahkârların günahlarından da sorumlu tutulmaktadır.

Kur'ân-ı Kerim'de zikredilen, insanın kemale ermesine engel olarak sayılan sebeplerden biri de kişinin kendisini dünya hayatının güzelliklerine kaptırması ve maddi manevi duygularını dünya sevgisi istikametine yöneltmesidir. Kur'ân-ı Kerim, insanı daimî olarak dikkatli ve bilinçli bir kulluk şuurunda tutmak için dünya ve ahiret bahsini beraber işlemektedir.

"Allah'ın sana verdikleriyle ahiret yurdunu kazanmaya çalış, dünyadaki nasibini de unutma..."[3] Dünya hayatı, ahiret hayatıyla mukayese edildiğinde geçici bir vasıta ve Abdullah ibni Abbâs'ın (ra) ifadesiyle bir yolcunun azığı gibidir.[4]

Mümin kimse ibret nazarıyla baktığında içinde yaşadığımız çağın en bariz özelliğinin bilhassa islâm coğrafyasına yönelik kültürel veya silahlı işgal, katliam, talan ve bunların sonucu olarak kitlesel göç, iç karışıklıklar ve kimliksizleşme başta olmak üzere birçok bela, musibet, sıkıntı ve zorluklar olduğunu görür.

Bazı rivayetlere göre fitne ve fesattan kaynaklanan kötüye gidiş öyle dayanılmaz bir hâl alır ki Resûlullah'ın (sav) buyurduğu üzere insanlar bir kabrin başına varıp, "Keşke onun yerinde ben olsaydım!" diyeceklerdir.[5] Günah, masiyet, münkerat ve mefsedetle beraber fitnelerin çoğalmasından dolayı mümin kimse dahi tevhidden yüz çevirmiş olarak veya Allah'a (cc) isyan üzere ölmekten korkar hâle gelecektir.

Günahların Sıradanlığı ve Günahlara Cezbeden Unsurlar

Hiç şüphe yok ki günah hastalığının temel nedeni yönetimlerin ve fertlerin tevhid ve sünnetten yüz çevirmeleri ile Allah'a (cc) isyanla beraber laik seküler yaşam tarzının ölçüsüzce yerleşip yaygınlaşmasına dayanmaktadır. Şirk ve masiyetin deniz dalgaları gibi kabarıp toplumu her yönden kuşattığı çağımızda günahkârlığın gözlem, duyum yahut tecrübeyle sabit olan cezbedici veya sürükleyici başlıca sebeplerini şöyle sıralayabiliriz:

3. 28/Kasas, 77
4. bk. Tefsîru'l Kurtubî, 9/314
5. bk. Buhari, 7115; Müslim, 157

• Kişinin cüretkâr ve sıradanlaşmış bir şekilde günah işlemesinin temel sebebi olarak, Allah'a ve ahirete olan imanın zayıflığı ile takva yokluğu gösterilebilir. Eğer bir kalpte Allah'a (cc) iman varsa o kalp, aynı zamanda Rabbine karşı sınırsız sevgi, haşyet ve hürmetle dopdoludur, öyle olması umulur veya olması gereken budur. Seven, sevilenin sevmediği ve hoşlanmadığı bir söz veya davranışta bulunmamaya özen gösterir. Aksi durumda sevileni sevmek iddiası doğru ve inandırıcı değildir.

• Tevhid akidesinden ve Allah'ın vaatlerinden ve tehditlerinden gaflet ile günahların cezalarından haberdar olmamak insanları günah işleme konusunda cesur davranmaya itmektedir. İnsanların büyük bir kısmı ise Allah'ın (cc) emir ve yasaklarını hafife almaları sebebiyle günahlara dalmaktadır.

Bunun nedeni de cahilliktir, Rabbini tanımamaktır. Mümin kul bir kez günah işlediğinde günahkâr olur. Fakat işlediği günahta ısrar ederse artık o bir fasıktır. Kişi velev ki yüzlerce kitap okumuş veya yıllarca rahle-i tedrisatta dirsek çürütmüş olsun, Allah'ın (cc) emir ve yasaklarına karşı cüretkârca davranıp günah işleyebiliyor ve bunu mütemadiyen devam ettiriyorsa aslında o katmerli bir cahildir.

Kıyametin alametlerinden olan ilmin kaldırılması ve cehaletin yerleşmesi[6] de günahkârlığın deniz köpüğü kadar artmasının önemli nedenlerindendir. İnsanların çoğunluğunun İslam'a karşı tutumu şu misale benzer: Kişi elinde tuttuğu bal kavanozunun kapağını açmadan balın tadını almak ister. Kavanozu diliyle yalamaya başlar ama nafile. Balın tadını alamayınca da bal kavanozunu bir köşeye atıp terk eder. Kendisini İslam'a nispet eden modern çağın insanı da imanın tadını alamadığı için inançta tevhid ve amelde sünnet ekseninde bir hayat yaşamamaktadır. Siyerden okuduğu yahut duyduğu manevi haz ve doygunluğu hissedemeyince de tevhidden yüz çevirerek farklı mecralara yönelir.

• Her türlü fuhşiyat ve münkeratın yaygınlaştığı; haramların apaçık işlendiği; gayret, hayâ ve gıpta etmenin âdeta bitme noktasına geldiği ve "İslam" zannedilerek bambaşka bir dinin/dinlerin yaşandığı bir toplum içerisinde kötü arkadaşlar ve günahkâr kişilerle ihtilât (karışıp görüşme, içli dışlı olma) hâli de günahların cazibesinin, sıradanlaşmasının ve artmasının önemli sebeplerindendir.

• Günah işlenmesine sebep olan etkenlerden biri de kişinin Allah'ın (cc) affına güvenerek boş ümitlere ve kuru hayallere dalmasıdır. Kimileri işledikleri bazı günahlardan dolayı az bir süre cehennemde yandıktan sonra önünde sonunda cennete gireceklerini hayal ediyorlar. Azaptaki süreyi cehennemde değil de solaryumda geçireceklermiş gibi bir gaflet ve aymazlık içindeler!

6. bk. Buhari, 5231; Müslim, 2671

Allah'ın yasaklamış olduğu günahlardan sakınmaya çalışmak, günah işledikten sonra tevbeyle uğraşmaktan daha sevimli, daha kolay ve daha onurlu bir davranıştır.

"...Fakat siz, Allah'ın emri (olan ölüm) gelinceye kadar, nefislerinizi fitneye düşürdünüz (her nerede fitne ortamı varsa onun içinde oldunuz) ve (müminlerin başına felaket gelmesini) gözetlediniz. Şüpheye düştünüz. Kuruntular sizi aldattı ve aldatıcı, sizi Allah'la aldattı."[7]

Şüpheler ve şehvetlerin yaygın, aleni ve fazla olması da asrımızı olağanlaşmış günahlar yüzyılına çeviren önemli etkenlerdendir. Kişiyi günah işlemeye götüren etkenlerin başında dünya hayatının cazibesi ve dünyanın imtihan yeri olması gelir. Bu konuda işleri daha da zorlaştıran bir mesele de ümmet iddiasındaki devasa kitlelerin içinden, Rasûlullah'ın (sav) eğittiği ilk neslin sahip olduğu tevhid akidesinden mahrum kuşakların çıkmasıdır. Bugün şirk ve modern paganizm genç nesillerin zihnini, kalbini ve ruhunu kirletmiş ve gücünü tüketmiştir:

"Yoksa kötülük işleyenler, onları iman edip salih amel işleyenler gibi yapacağımızı, hayatlarının ve ölümlerinin bir olacağını mı sandılar? Ne kötü hüküm veriyorlar."[8]

Resûlullah (sav), ahir zaman hadislerinde iyi insanların gidip kötülerin egemen olacağını, verilen sözlere ve emanetlere riayet edilmeyeceğini ve insanların ihtilafa düşüp birbirine gireceği günlerin geleceğini haber vermektedir. Böylesi günlere ulaşırlarsa nasıl hareket etmeleri gerektiğini soran ashabına da şu nasihatte bulunmuştur: "İyi bildiğinizi yapar, kötü gördüğünüzü terk edersiniz. Kendinizi ilgilendiren işlerle meşgul olur, başkalarıyla ilgili işlere karışmazsınız."[9]

Günahın ve Günahkârlığın Şifası: Tevbe, Tevhid ve Takva[10]

Şüphesiz ki işlenen bir günah, başka günahların kapısını ardına kadar aralayan bir ana giriş kapısı gibidir. Günah, günahı doğurur. Sonradan işlenecek her günah, bir öncekine göre daha büyüktür ve helak edici potansiyeli vardır.

Günah, şer'an yasak olduğu için ancak temiz fıtratlara ve diri kalplere ızdırap verir. Bu elem ve ızdıraptan kurtulmanın ilk adımı nasuh/samimi bir tevbeyle atılır. Günahın yasaklanmasının hikmetlerinden biri de sahibini elem verici bir azaba düçar kılmasıdır. Bununla birlikte Allah'ın (cc) yasakladığı günahlardan sakınmaya çalışmak, günah işledikten sonra pişman olup tevbe etmekten daha kolaydır.

Enes ibni Mâlik'ten (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Şu üç özellik kimde bulunursa o kimse imanın tadını alır: Allah ve Resûl'ünü başka her şeyden daha çok sevmek, bir kimseyi yalnızca Allah rızası için sevmek ve Allah kendisini kurtardıktan sonra tekrar küfre dönmeyi, ateşe atılmayı kerih ve tehlikeli gördüğü gibi kerih ve tehlikeli görmek."[11]

Günahların yıkıcılığından korunmak için her şeyden evvel inanç konusunda zihinlerin net ve kalplerin mutmain olması icap eder. Bununla beraber imanın güçlenmesi ve kalbin takva ve Allah (cc) korkusuyla dirilmesi zaruridir.

Kalbi diri muttaki müminler günahlar konusunda yüksek hassasiyetle beraber yakin sahibi oldukları için, az sonra kıyametin kopacağını bilseler dahi muhtemelen ibadetlerini ve hayırlı hizmetlerini daha fazla arttırma imkânı bulamazlar. Günahların karşılığında cezanın kesin olduğundan şüphe etmediklerinden dolayı küçük günahlardan dahi sakınırlar.

"Müslim" sıfatını taşıdığını iddia eden kitleler iddialarında sadık olarak hedefleri büyük ve emelleri yüce olsaydı aşağıdaki ayette bildirildiği gibi ebedî nimetler ve cennetteki illiyyin derecelerine vasıl olmak için yarışırlardı:

"...İşte yarışıp rekabet edecek olanlar, bunun için yarışsınlar."[12]

Sürekli olarak Allah'ın gözetim ve kontrolünde olduğunu bilen bir mümin, ancak takvayla kulluk bilincine ulaşır. Mümin, ancak ihlası ve salih amelleriyle bir bütün olarak muttaki, yani salih kul olabilir.

Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Öyle bir ayet biliyorum ki eğer insanların hepsi ona sarılsalar onlara yeter:

'Kim Allah'a karşı takvalı olursa Allah ona bir çıkış yolu ihsan eder.'[13]

...Allah'ım, nefsime takvasını ver, onu temizle, onu temizleyenlerin en hayırlısı sensin. Onun velisi (sahibi) ve mevlâsı (efendisi) sensin..."[14]

7. 57/Hadid, 14
8. 45/Casiye, 21
9. İbni Mace, 3957; Ahmed, 7063
10. Bunu kısaca 3 T şeklinde kodlayabiliriz.
11. Buhari, 16; Müslim, 43
12. 83/Mutaffifin, 26
13. 65/Talâk, 2
14. Müslim, 2722

MAHİ
mahi@tevhiddergisi.org

BU BURÇLAR BAŞKA

Çocuklarımız için sık sık endişeleniriz. Ahlakları, akideleri, terbiyeleri, eğitim ve öğretim hayatları, sosyal çevreleri, yedikleri ve içtikleri hep endişe sebebimizdir. Bazen bunu öyle abartırız ki çocuğa alan bırakmaz, onu sıktıkça sıkarız. Bu sıkışma yavrumuzu daha da agresifleştirir ve kabına sığamaz olur. Bizim çözüm sandığımız şey, sıkıntılarımızı daha da derinleştirir. Birkaç ay önceki sayıda korunaklı iki kaleden bahsetmiştik. Allah'a (cc) sığınmak ve Nebimizin (sav) tavsiye ettiği sureyi çokça okuyup dinlemek endişelerimizi azaltacaktır. Bu adımlara "korunaklı iki kale" demiştik. Bu ay müstahkim kalelerin üç burcunu aktarmak istiyorum size. Her biri çok yüksek ve çok sağlam, çünkü Allah'ın ve Resûl'ünün tavsiyesi.

Rabbimiz, Teğabun Suresi'nin 15 ve 16. ayetlerinde, "Mallarınız ve evlatlarınız sizin için birer fitnedir. Allah ise katında en büyük mükâfat olandır. Allah'tan gücünüz yettiğince korkup sakının. İşitin, itaat edin. Kendinize hayır olarak infakta bulunun. Kim de nefsinin bencilliğinden korunursa işte bunlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir." buyurmaktadır.

Ayette anne babaların "en büyük derdi" dile getirilmiş, evlatlarımızın "fitne" olabileceği aktarılmıştır. Ona sonsuz hamdederiz ki bir sonraki ayette bu fitnelerden korunmanın yolu zikredilmiştir. Dikkatlice okuyan ve ayetlerin öncesi ve sonrasıyla mutlaka bir bağlantısının olduğunu bilen, çözüm önerisini hemen fark edecektir. Evet, doğru tahmin ettiniz. Rabbimiz bu fitneyi bertaraf etmek için takvalı olmayı ve infakta bulunmayı emretmiştir.

Belli aralıklarla zaten sadaka veriyoruz, diyebilirsiniz. Fakat biz biliyoruz ki amelleri âdetlerden de diğer amellerden de ayıran şey niyettir. Özel bir duruma, özel bir çözüm sunulmuştur. Öyleyse infak ederken, evlatlarımızın fitneye düşmesinden veya onun bize fitne olmasından sakınmayı kastetmemiz (niyet), bizi hedefimize daha çabuk ulaştıracaktır.

Bunun ne sıklıkla olacağı tamamen sizin inisiyatifinizdedir. Ancak iki şart var ki asla ihmal edilmemelidir: İstikrar ve yakin. İster günlük ister haftalık fark etmez fakat bunu düzene oturtmak, fitnelerden korunmaya bu sadakayı vesile kılmak, niyeti sağlam yapmak ve Allah'ın (cc) icabet edeceğine dair sarsılmaz bir yakine sahip olmak çok mühimdir.

Tevhid İmamı İbrâhîm'in duası... İtikadı olmayan bir toplumun içinde sahih itikada sahip çocuklar yetiştirmenin zorluğunu hepimiz yaşıyoruz. Bu dua zorluğu kolaylaştıracak, akidevi savrulmaları önleyecek manevi bir bariyer görevi görecek.

Ne vereceğinizin de bir önemi yoktur, kime vereceğinizin de. İster bir hurma, ister bir çikolata, ister bir kâse çorba... Fark etmez. İster sokakta dilenene, ister karşı komşuya, ister sokakta oynayan bir çocuğa, ister sadaka kutusuna, ister Ecir Kapısına... O da fark etmez. Kime, ne kadar veya ne verdiğinizin önemi yok. Ne maksatla verdiğiniz, bundaki sürekliliğiniz ve icabet edileceğine dair yakininiz önemli sadece.

İnfak ilk burcumuzdu. İkinci burcumuz ise tevhid imamı İbrâhîm'in (as) duasıdır... İtikadı olmayan bir toplumun içinde sahih itikada sahip çocuklar yetiştirmenin zorluğunu hepimiz yaşıyoruz. Bu dua zorluğu kolaylaştıracak, akidevi savrulmaları önleyecek manevi bir bariyer görevi görecek. Satırlarıma dua ve önemini eklemeyeceğim. Biz duasız bir toplumun değersiz bir toplum olduğunu, dua aracılığıyla Allah (cc) ile konuştuğumuzu, istersek verileceğini, vereceği şeyleri bize dua vesilesiyle istettiğini zaten çok iyi biliyoruz. Öyleyse bu duayı acilen ezberliyor ve secdelerimize, kunutlarımıza ekliyoruz:

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهٖيمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا الْبَلَدَ اٰمِنًا
وَاجْنُبْنٖى وَبَنِىَّ اَنْ نَعْبُدَ الْاَصْنَامَۜ

"(Hatırlayın!) Hani İbrahim şöyle demişti: 'Rabbim! Bu beldeyi güvenli kıl. Beni ve çocuklarımı putlara tapmaktan uzak tut.' "[1]

Çocuklarımızla ilgili yaşadığımız bazı sorunlar ne yazık ki bizden kaynaklı. Güzel bir davranışları olduğunda hoşlanıyor ve bunu kendimizden menkul sayıyoruz. Tam bu övünç içerisindeyken bir bakıyoruz ki o çocuk gitmiş, yerine bambaşka bir çocuk gelmiş. Bu bir ihtar ve anlamı da şu: Sen öğretmedin, öğreten Allah (cc). Sen büyütmedin, büyüten Allah (cc)... Oysa oradaki ilk tutumumuz şükür olmalıydı. İşte üçüncü burç, nimetin şükrüdür. Şükür yoksa Allah (cc) nimeti elimizden alır. Rabbimiz bize şükrü, sayısız nimete sahip olan bir peygamber dilinden öğretiyor. Bu şükür duasını hayatımıza, dualarımıza ekleyelim ve böylelikle üçüncü burcun zirvesinde kalalım:

1. 14/İbrahîm, 35

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ اَوْزِعْنٖٓى اَنْ
اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتٖٓى اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلٰى وَالِدَيَّ
وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰيهُ وَاَدْخِلْنٖى بِرَحْمَتِكَ فٖى
عِبَادِكَ الصَّالِحٖينَ

"(Süleyman, karıncanın) sözü nedeniyle tebessüm ederek güldü. Dedi ki: 'Rabbim! Bana ve anne babama verdiğin nimetlerden ötürü sana şükretmemi ilham et/beni şükre sevk edip yönlendir. Razı olacağın salih ameller yapmaya muvaffak kıl. Ve beni rahmetinle salih kulların arasına dâhil et.' "[2]

İşte sağlam ve korunaklı üç burç... Sığınmak isteyene...

2. 27/Neml, 19

UYKU FİZYOLOJİSİ VE RÜYA

Dr. Gözde TERCUMAN
gozdetercuman@tevhiddergisi.org

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Yapılacak işlerimiz vaktimizden çok. Gündüz koşturuyor, yoruluyor, geceleri de uyuyoruz. Çoğu zaman dinlenmek için uyuyor ama aynı zamanda da uykuya doyamıyoruz. Peki biz uykuyu ne kadar tanıyoruz? Bu yazımızda, çokça sorulan uyku hakkında sohbet etmek istedim. Çaba bizden, başarı Allah'tan'dır (cc).

Şüphesiz ki Rabbimiz insanı en güzel surette yaratmıştır.[1] İnsan; beden ve ruhtan oluşuyor. Bedene baktığımızda tefekkür edilecek binlerce ayet ve mükemmel bir uyum, ruha baktığımızda nefisteki takva ve fücur mücadelesini görüyoruz. Yaşam devam ettikçe bedenin de ruhun da ihtiyaçları olduğunu ve ihtiyaçların karşılanmasının zaruretini müşahede ederken ihtiyaçların karşılanması konusunda aşırıya gidildiğinde de ifsad mekanizmalarının devreye girdiğine, bozulmaların başladığına tanık oluyoruz. İşte uyku, hem hayati ihtiyaç olması noktasında bir zaruret[2] hem de aşırılığında rehavet...

Uykuya neden ihtiyacımız olduğu konusu tıbbi olarak hâlâ araştırma konusu olmaya devam etse de uykunun; bedensel yenilenme sürecinde, hücresel onarımda, bağışıklık sisteminde ve büyüme üzerinde önemli etkileri olduğunu biliyoruz. Uzun süren uyanıklık hâlinde düşünme süreçlerinde bozulma, düşüncelerde bulanıklaşma, dikkat ve konsantrasyon eksikliği, unutkanlık, hâlsizlik, anormal davranışsal aktiviteler ve sinirlilik hâlinin görülmesi uykunun sinir sistemi dengesi üzerinde önemli etkileri olduğunu gösteriyor.

Rabbimiz (cc) ayetlerinde, yorulan beden için dinlenme ölçüsünü "uyku" kıldığını bize haber veriyor:

"Uykunuzu dinlenme kıldık."[3]

Uyku ve uyanıklık, gece ve gündüzün birbirini takip ettiği gibi bir döngüde akıp gitmektedir. Allah (cc) yalnızca insanları uyuyan bir canlı kılmamıştır, bununla birlikte omurgalı ve omurgasız tüm canlılarda da -farklı şekillerde de olsa- uyku hâli gözlemlenmiştir.[4] Üstelik doğaya baktığımızda

Uyku, bilinç kaybının eşlik ettiği, dış uyaranlara yanıtsız kalındığı, istemli hareketlerin görülmediği tersine çevrilebilir, aktif, dinamik ve fizyolojik bir süreçtir. Uyku bir bilinçsizlik hâlidir. Ölümden farkı, güçlü çevresel etkilerle bilincin yerine getirilebilir oluşudur.

1. "Andolsun ki, insanı en güzel surette yarattık." (95/Tîn, 4)
2. Yaşamsal rolü üzerinde, yapılan bir çalışmada iki üç hafta uykusuz bırakılan sıçanlarda yaşam dengeleri bozulmuş ve ölüm görülmüştür. Guyton ve Hall Tıbbi Fizyoloji, John E. Hall, Güneş Tıp Kitabevi, 13. Baskı s.766
3. 78/Nebe, 9
4. Cirelli C, Tononi G. Uyku şart mı? PLoS Biol 6 : e216, 2008 (PMC ücretsiz makale) (PubMed) (Google Akademik)

hayatta kalma sürecinde yırtıcılara karşı savunmasız kalınan ve (kaçmak gibi) gerekli tepkilerin verilemediği uyku hâli bir tehlike oluşturuyor. Fakat her canlının uykuya olan ihtiyacı da bir gerçek.[5]

Tüm canlılar için bir muhtaçlık hâli olan uyku aynı zamanda yaratılmış olmanın bir göstergesidir. Her şeyi yaratan, tüm eksikliklerden münezzeh olan Allah (cc), uluhuyetinin kanıtlarını sıralarken uyku ve uyuklamanın kendisini tutmadığını zikrediyor:

"Allah... O'ndan başka (ibadeti hak eden) hiçbir ilah yoktur. (Hayat sahibi ve varlığa hayat veren) El-Hayy, (var olmak için hiçbir şeye muhtaç olmayan, her şeyin varlığı kendisine bağlı olan) El-Kayyûm'dur. Ne uyuklama ne de uyku tutar O'nu. Göklerde ve yerde olan her şey O'na aittir. O'nun izni olmadan kim O'nun yanında şefaat edebilir? Onların önünde ve arkasında olanı bilir. O'nun dilediği dışında O'nun bilgisini kuşatıp (kavrayamazlar). Kürsüsü gökleri ve yeri kuşatmıştır. Onları (gökleri ve yeri) korumak O'na ağır gelmez. O, (zatı ve sıfatları en yüce olan) El-Aliy, (zatı ve sıfatları en büyük olan) El-Azîm'dir."[6]

Rabbimiz (cc) Rum Suresi'nde varlığına ve birliğine dair kadın ve erkeği, gökleri ve yeri yaratması, gece ve gündüz, hayat ve ölüm, şimşek ve yağmur delillerini sayarken uykuyu da zikrediyor ve üzerinde düşünülmesi gereken ayetlerden sayıyor:

"Gece ve gündüz uyumanız, onun lütuf ve ihsanından (rızkınızı) aramanız da O'nun ayetlerindendir. Şüphesiz ki bunda, işiten bir topluluk için ayetler vardır."[7]

Buradan anlıyoruz ki uyku hem bedensel/yaşamsal ihtiyaçlarımızdan hem acziyetimize ve yaratılmışlığımıza dikkat çeken hem de Rabbimizin uluhiyetini kanıtlayan bir ayettir.

Uyku Nedir?

Uyku, bilinç kaybının eşlik ettiği, dış uyaranlara yanıtsız kalındığı, istemli hareketlerin görülmediği tersine çevrilebilir, aktif, dinamik ve fizyolojik bir süreçtir. Uyku bir bilinçsizlik hâlidir. Ölümden farkı, güçlü çevresel etkilerle bilincin yerine getirilebilir oluşudur:

"Allah, (insanlar) öleceği zaman ruhlarını alır. (Bedeni) ölmeyenin (ruhunu da) uykusunda alır. Kendisi hakkında ölüm hükmü verilmiş olanın (ruhunu) tutar. Diğer (uyuyanı) ise belirlenmiş bir zamana kadar salar. Şüphesiz ki bunda, düşünen bir topluluk için ayetler vardır."[8]

Kişi uyurken çevresini göremez, duyamaz, yemek yiyip tat alamaz, koku alamaz, istemli hareketler olmaz, konuşamaz, çevresindeki birçok olaydan etkilenemez ve çevreye tepki veremez. Uyanmak ise bilinç hâlinin geri kazanılmasıdır. Uykudayken kullanamadığı tüm fonksiyonlarını kullanabilir ve tüm işlerini görebilir.

Bir nevi ölümün provasını her gece yaşamaktayız. Her sabah uyanmakta ve yeniden dirilmekteyiz:

"Gece sizi vefat ettirip gündüz yaptıklarınızı bilendir. Sonra sizi (gündüzün) içinde diriltir ki belirlenmiş olan ecel tamamlansın. Sonra dönüşünüz O'nadır. Sonra yaptıklarınızı size haber verecektir."[9]

Sanıldığının aksine geceden sabaha kadar süren tek bir uyku uyumuyoruz. Bütün bir gece boyunca hep aynı şekilde de uyumuyoruz. Uykunun birbirini takip eden ve gece boyunca tekrarlayan evreleri vardır.

Uykunun Evreleri

Teknolojinin ilerlemesiyle insan vücudunu daha iyi inceleyebiliyor ve daha iyi tanıyabiliyoruz. Bu hususta başın dışından elde edilen elektriksel kayıtlar gösterdi ki beyin, sürekli bir elektriksel etkinliğe sahip. Beyin hücrelerinin birbirleriyle etkileşimi sonucu elde edilen elektriksel kayıtların içeriği uykudayken veya uyanıkken değişim gösteriyor. Bugüne kadar beyinde dört temel elektrik dalgası kaydedildi: alfa, beta, teta[10] ve delta.

Uyanıklık hâli dediğimiz tam bilinçli olduğumuz durumda çevreden gelen etkileri anlıyor ve uygun tepkiler veriyoruz. Uyanık bir kişinin dikkati, özel tipte bir zihinsel etkinliğe yönlendiğinde elektriksel kayıtlarda beta dalgaları görülüyor. Beta dalgaları zihnin aktif ve çalışır durumda olduğunu gösteriyor.

Uyanık ve gözleri kapalı hâlde sakince dinlenen kişinin beyninde yavaş alfa dalgaları gözleniyor. Alfa ritmi daha da yavaşlayınca uyku başlıyor.

En genel şekliyle uyku NREM[11] ve REM[12] olmak üzere ikiye ayrılıyor.

Yetişkinlerde uyku, NREM uyku evresiyle başlar ve kendi içerisinde üç evreye ayrılır. NREM1 evresi, uykunun en hafif aşamasıdır, uykumuzun %15'ini oluşturur. Beyin henüz tam anlamıyla uykuya geçmemiştir. Bu evrede uyurken uyanan bir kişi uykuda olduğunu anlamaz. Kişi uyumaya devam ettiğindeyse NREM2 evresi başlar. Bu evre uykumuzda %55'lik dilimle en uzun süreyi kapsamaktadır. Bu evreden sonra NREM3 gelir, derin uyku evresidir ve asıl dinlendiğimiz uyku kısmını oluşturur. Beyinde derin uyku dalgaları olan delta dalgaları görülür. Uykumuzun ortalama %20'sini kapsamaktadır. Bir kişiyi NREM3 uykusundan uyandırmak çok zordur. NREM3 evresi özellikle gecenin başında, ilk yarısında görülür ve vücut dinlendikçe sabaha doğru süresi azalır.

Yapılan deneyler ve gözlemler sonucunda NREM uykusunun öğrenmeye bağlı beyin hücre bağlantı oluşumunu teşvik ettiği, oluşan bağlantıların bakımını yaptığı ve bu nedenle uykunun beyin işlevleri, hafıza ve öğrenme üzerinde önemli rolü olduğu görülmüştür. Bu demektir

5. Siegel JM. Memelilerin uykusunun işlevlerine dair ipuçları. Nature 437: 1264-1271, 2005 (PMC ücretsiz makale) (PubMed) (Google Akademik)
6. 2/Bakara, 255
7. 30/Rûm, 23
8. 39/Zümer, 42
9. 6/En'âm, 60
10. Beyinde ortaya çıkan teta dalgaları uykuyla ilişkili olmamakla birlikte düş kırıklığı ve duygusal stres durumlarında kaydedilmiştir.
11. Non-Rapid Eye Movement (hızlı göz hareketlerinin görülmediği uyku)
12. Rapid Eye Movement (hızlı göz hareketlerinin görüldüğü uyku)

ki yetersiz uyuyan bir kişi açıkça daha az öğrenir.[13] [14] NREM uykusunun, gün boyu öğrenmeye doyan beynin öğrenme devrelerini yeni güne hazırlayarak, beyni yeniden öğrenebilir hâle getirdiği düşünülmektedir.[15] Derin NREM uyku sırasında birden uyanan kişi rüya görüyorsa bile tam hatırlayamaz, uyku sersemliğiyle uyanır ve bilincinin açılması, çevresinin ve kendisinin farkına varması zaman alır.

NREM uykusunu, REM uykusu takip eder. Kapalı göz kapağının altında hızlı göz hareketleri görülür. REM uykusunda, karışık bir beyin dalga aktivitesi vardır, beyinde aktif beta dalgaları kaydedilmektedir. Beyin metabolizması %20 oranında artış gösterir. REM uykusunda aktif rüyalar görülür. Rüyaların tesiriyle kalp atışımız ve nefesimiz hızlanır, düzensizleşir. İsteyerek çalıştırdığımız -kol ve bacak gibi- kaslarımız geçici felç (atoni) hâlindedir. Felç hâli görülmezse bir yandan uyurken bir yandan da rüyayı yaşamaya başlarız. Rüyamızda koşuyorsak evin içinde de koşar, kavga edilen bir rüya görüyorsak yanımızda uyuyanlara saldırabiliriz. Bu durumun engellenmesi için, aktif olan beyne karşılık bedenin felç hâline getirilmesi gerekir. Beynin aktif olduğu ama kişinin uyuduğu REM uykusuna bu sebeple paradoks uyku ismi de verilir. Birçok kişi REM uykusu esnasında birden uyanırsa gördüğü rüyayı net bir şekilde hatırlar, bilinci tam olarak yerindedir ama vücudunu hareket ettiremez çünkü kaslar felç hâlindedir, vücut birkaç saniye içinde normal hâline geri döner. Birden uyanan insanın vücudunu hareket ettirememesi halk arasında karabasan gibi isimlerle anılmaktadır. Hâlbuki Rabbimiz hem bedenimizi hem de çevremizdekileri korumak için uykumuzun fıtratına bu geçici kısmi felç hâlini yerleştirmiştir, halk arasında yayılan karabasan hurafeleri ne kötü bir hükümdür!..

Beyin uyku ânında incelenmiş ve bazı bölgelerinin aktif, bazı bölgelerinin de aktif olmadığı görülmüştür. REM uykusundaki bir beynin özellikle hafıza merkezlerinin aktif olduğu ve o bölgelerde yoğun sinyaller olduğu gözlenmiştir. Bu da bize REM uykusunun önemli anıların kaydedilmesinde ve bellekte yeri olduğunu göstermektedir. Önemli olmayan anıların ise hücre bağlantılarının REM uykusunda budandığı ve unutulduğu düşünülmektedir.[16]

REM uykusundan uyanmak NREM1 ve NREM2 uykusundan uyanmaktan daha zor olduğu hâlde sabah kendiliğinden uyanmalar daha çok REM uykusundan olmaktadır.

13. Yang G, Lai CS, Cichon J, et al. Uyku, öğrendikten sonra dallara özgü dendritik diken oluşumunu teşvik eder. Bilim 2014; 344:1173; Girardeau G, Lopes-Dos-Santos V. Beyin sinir modelleri ve uykunun hafıza işlevi. Bilim 2021; 374:560.
14. Burada "yeterince uyumak" kavramı en çok tahrif edilen noktalardan biri olsa gerek, Allah (cc) en doğrusunu bilir.
15. Tononi G, Cirelli C. Uyku ve plastisitenin fiyatı: sinaptik ve hücresel homeostazdan hafıza konsolidasyonu ve entegrasyonuna. Nöron 2014; 81:12.
16. Tononi G, Cirelli C. Budama olasılığı. Uyku sırasında beyin, sinir hücreleri arasındaki bağlantıları zayıflatır, görünüşe göre enerjiyi korur ve çelişkili bir şekilde hafızaya yardımcı olur. Bilim Am 2013; 309:34.

Bir insan gece boyunca NREM1, NREM2, NREM3 ve REM sırasıyla uyur. Bir uyku döngüsü ortalama doksan ila yüz yirmi dakikadır. Bir insan gece boyunca üç beş uyku döngüsü uyur. Her uyku döngüsü birbirinin aynısı değildir. Gece boyunca uyku döngüleri birbirini takip ettikçe uykunun bazı evreleri uzarken bazıları kısalır. Gecenin başında NREM3 uykusu (derin ve dinlendirici uyku) daha baskınken sabaha karşı, beden ve zihin dinlendikçe NREM3 uyku süresi kısalır ve REM uykusu uzamaya başlar.

Uyku döngüleri hayatımız boyunca da aynı değildir. Yeni doğan bir bebek tam bir uyku ritmi olmaksızın günde on altı - on yedi saat uyur, uykuya REM ile başlar. Yaklaşık üç aylık olduğunda gece gündüz algısının oluşmaya başlamasıyla birlikte uyku ritmi gelişir ve uykuya NREM ile girmeye başlar. Genç yetişkinlerde uykunun büyük kısmını NREM2-3 (derin ve yavaş uyku) oluştururken yaşlandıkça günün uykuda geçirilen miktarı ve uykunun içeriğindeki NREM3 (derin uyku) süresi azalır, NREM1 (hafif, yüzeysel uyku) süresi baskın hâle gelir.

Uykuya Nasıl Dalarız ve Nasıl Uyanırız?

Uyku beynimizin arka tarafında bulunan RAS[17] bölgesinin kontrolündedir. Bu bölgeden salgılanan bazı kimyasal moleküller uyku ve uyanıklığımızı belirler. Beynin bu bölgesi Güneş ışınlarından direkt etkilenir. Işıkla karşılaştığında uyanıklığı sağlayan maddeleri üretmeye başlar, ışık ortadan kalktığında -hava karardığında ve gece olduğunda- ise uykuyu oluşturacak, vücudu baskılayan maddeleri üretir. Rabbimizin yarattığı insan bedeni ayetine baktığımızda uykunun gece, uyanıklığın gündüzle bağlantılı olduğunu görüyoruz. Rabbimiz bize Güneş'e bağlı bir uyku ile uyanıklık ritmi yaratmıştır:

"İçinde dinlenesiniz ve Allah'ın lütfundan arayasınız diye, sizin için geceyi ve gündüzü yaratması O'nun rahmetindendir. Umulur ki şükredersiniz."[18]

Güneş ayeti üzerinde yeterince tefekkür eden bir insan hep aynı miktarda uyuyamayacağını anlayabilir. Kış aylarında geceler daha uzundur, hava soğuktur ve Güneş ışınları daha cılız bir şekilde yeryüzüne ulaşır. Yaz aylarında ise geceler kısalır, günler uzamaya başlar, havalar ısınır ve Güneş ışınları yeryüzüne daha güçlü frekanslarda ulaşır. Soğuk havanın da metabolizmayı yavaşlattığı ve uykuyu teşvik ettiğini göz önüne alırsak -nitekim birçok hayvan, soğuğun etkisiyle kış uykusuna yatar- ve Güneş'in hareketlerini de hesaba katarsak kışın uyuduğumuz süre ile yazın uyuduğumuz sürenin aynı olmadığı görülür.

Ne Kadar Uyuyalım ve Nasıl Bir Yatakta Uyuyalım?

Rabbimiz bizim kemiklerimizi ve eklemlerimizi yaratırken belli açılar oluşturmuştur. Omurgamızda, boynumuzda, sırt kısmında ve belimizde bazı eğrilikler vardır. Nitekim insan bu eğrilikler vesilesiyle iki ayağı üzerinde

17. Beyin sapında (ponsta), Retiküler Formasyon bölgesi
18. 28/Kasas, 73

durabilir, dengesini sağlayabilir, Subhanallah! Yattığımız yerin nasıl olması gerektiği konusunda tek bir doğru kural olmamakla birlikte omurga ve eklem yapısına uygun olması önemlidir. Boynumuzu destekleyecek uygun bir yastık, gece boyunca rahat nefes almamızı sağlarken; belimizi ve sırtımızı destekleyecek sertlikte bir yatak sağlığa daha uygundur. Bu konu kapitalist sistemin en çok istismar ettiği meselelerdendir. Ancak konforun ve keyfiyetin kölesi olmamak için adım atarken aşırıya gitmemek önemlidir. Kuş tüyü yatak ile sert beton arasında onlarca seçenek vardır. Bu konuda ürün yelpazesi geniştir, en doğrusu dengeli olmak ve iki uç olan ifrat ve tefritten uzak durmaktır. Erkek ile kadının, genç ile yaşlının vücudu ve kemik yapıları aynı olmadığı gibi yatak tercihleri de aynı olmayacaktır. Kişinin aşırıya gitmeden kendisine uygun yastık ve yatak seçmesi en uygun olanıdır, Allah (cc) en doğrusunu bilir.

"Ne kadar uyuyacağız?" ve "Gece deliksiz uyumak mı gerekir?" soruları ise araştırılmaya, bedensel etkileri gözlenmeye devam etmektedir. Bu konuda dünya çapında çalışmalar yürüten uyku derneklerinin[19] önerileri olmakla birlikte kişisel kanaatimce tıbbi gözlem ve bilgi birikimi sonucu bu öneriler gelişmeye ve değişmeye devam edecektir.

Önerilere göre hesap edersek günlük sekiz saat uyuyan bir kişi ortalama yetmiş beş yıllık ömrünün yirmi beş yılını uyuyarak geçirmiş olur. Bir gece boyunca ortalama dört beş uyku döngüsü uyumuştur. Sadece bir döngü daha az uyuduğunda -ortalama altı saate tekabül ediyor- ömründen yedi yıllık bir kazancı olmuş olur.

Uyku açısından önemli olan, saat hesaplı bir uyuma planı değildir. Sekiz saat uyku dinlendirir, beş saat uyku yetmez gibi saat hesabı vermek de pek sağlıklı değildir. Gece boyunca değişken ritimlerde uyunur, yıl boyunca uyku miktarı yaz ve kış aylarında değişkenlik gösterir, ömür boyunca kişinin uyuduğu uyku değişir... Bu nedenle "günde şu kadar saat uyuyun" tavsiyeleri pek doğru olmadığı gibi uyku ritmimize de uygun değildir. Ancak şunu çok iyi biliyoruz ki kişi bir uyku döngüsü tamamlanmadan uyandığında uykusuzluk çeker. Çünkü biz sırasıyla NREM1, NREM2, NREM3 ve REM uykuları uyuyup REM uykusu tamamlandığında uyanmaya programlıyız. Kişi REM uykusunda uyandığında daha dinç ve bilinci aktif olur. Örneğin bu uyku periyodunun ortasında NREM1 de uyanıldığında uyku mahmurluğu, çevrenin farkında olmama gibi sorunlar geliştiği için uykusuzluk şeklinde kendisini gösterecektir. Önemli olan bir uyku periyodunu tamamlayarak uyanmaktır.

Doğruluğu kanıtlanmış, Rabbimiz tarafından en güzel şekilde açıklanmış ve en doğru kitap olan Kur'ân'dan biliyoruz ki çok uyumak, uykuya doymak ya da geceleri deliksiz uyumak önerilen bir şey değildir. Allah (cc), uykumuz hakkında uyulmasını istediği ayetler indirmiştir:

19. Amerika Uyku Tıbbi Akademisi

Rabbimiz, Zâriyat Suresi'nde muhsinleri tanıtırken bir özelliğine dikkat çeker:

"Geceleri pek az uyurlardı."[20]

Peygamberimize (sav) inen ilk ayetlerle kendisine zor bir yük yükleneceği, bu zorluğa göğüs gerebilmesi için de ilk olarak gece uykusunu düzenlemesi gerektiği emredilir:

"(İçinde dinleneceğin) az bir kısmı hariç geceleyin kalk! Yarısı kadar ya da biraz eksilt veya ona biraz ekle. Kur'ân'ı (iyice bellemek ve derin düşünebilmek için) tertil üzere (tane tane, ağır ağır) oku. Şüphesiz ki sana (yükümlülüğü) ağır olan bir söz vahyedeceğiz."[21]

Gece uykusunun düzenli olması hem bedeni güçlendirir, hücreleri yeniler, bağışıklık sistemini, büyüme ve gelişmeyi destekler hem de zihinsel fonksiyonlarımızı iyileştirir ve dengeler. Rabbimizin gecenin son üçte birinde semaya inmesi ve gecenin son kısmını ibadetle geçirmemiz Allah (cc) ile aramızdaki bağı da güçlendirir. Nitekim asıl dinlendirici uyku olan NREM3'ün gecenin başında uyunduğunu da göz önüne alırsak, kişi gecenin son üçte birinde uykuyu terk ettiğinde geceye dinlenmiş, bedeni gündüzün tüm yorgunluğunu geride bırakmış, zihni tazelenmiş, yeni şeyler öğrenmeye açık ve öğrendiğini hafızaya alma konusunda en üst seviyede bir hâlde uyanmış olacaktır.

Nefesimizi, çıkardığımız sesleri ve hareketlerimizi algılayan bazı uyku programları geliştirilmiştir. Bu programlar vesilesiyle uyku periyodumuzun süresini hesaplayabiliriz. Uyanmak için alarm kurduğumuzda bu programlar bir saat aralığı verir. O saat aralığında uyku siklusumuzu tamamladığımızda alarmı çaldırır ve böylece uyku döngümüz yarıda kesilmemiş olur. Bu programları kullanabiliriz. Şunu da unutmamak gerekir ki insan bedeni mevcut şartlara alışmak üzerine kodlanmıştır. Uyku konusunda zamanla bir ritim oluşturabilir ve bedenimizi buna alıştırabiliriz. Zaman zaman çok yorulduğumuz, hasta olduğumuz ve bu nedenle çok uyuduğumuz dönemler olmakla beraber vücudumuz genelde düzenli ritimlerle yaşar. Vücudumuzda uykudan uyanıklığa, hormondan üremeye birçok ritmik döngümüz vardır. Rahmâni ölçülere uygun bir uyku programı oluşturabilir ve bedenimiz bu sürece alışana kadar üzerinde sabırla çalışabiliriz. Yıllar içinde göreceğiz ki bizim de bize yeterli gelen ölçülü bir uyku ritmimiz oluşmuş...

Uzun bir yazı olması sebebiyle sizlerden helallik istiyor ve rüya konusuna sonraki sayımızda değinmek üzere bu yazıyı burada bitiriyorum.

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a (cc) hamdolsun.

20. 51/Zâriyat, 17
21. 73/Müzzemmil, 2-5

Adalet ve Eşitlik

EŞİTLİK

ADALET

“Adalet” ve “eşitlik” üzerine karşılaştırma yapan bu görseli inceleyelim birlikte.

Görselin üst kısmında engelli bireye, daha büyük bir insana, normal boylardaki bir kişiye ve bir çocuğa aynı boy bisiklet verilmiş.

Verilen bisiklet sadece normal boydaki insana uygun olduğundan engelli birey bisiklete hiç binememiş, iri yapılı insan kendine uygun olmayan küçük bisiklette zorlanıyor, çocuk da kendi boyundan büyük bisikletin pedallarına yetişemiyor. Dolayısıyla bisikleti rahatça süremiyor ve belki de bir ilerleme kaydedemiyorlar.

Görselin alt kısmında ise adalet ölçüleri gözetildiğinde herkese ihtiyacı olan bisiklet şekli tahsis edilmiş. Herkesin, bisikleti en rahat şekilde kullanması ve yol alması sağlanmış.

Allah’ın (cc) insanlar arasında paylaştırdığı nimetleri görseldeki bisiklete benzetelim, yol almak da İslam davasına hizmet etmek olsun.

Herkesin bisikleti eşit olsaydı sadece bir kişi hakkıyla hizmet edip yol alabilirdi. Oysa Allah (cc) adil olandır ve herkese nimetini, kulun ihtiyacına göre hikmetiyle vermiştir. Böylece herkes gücü nispetinde Rabbine kulluk edip çalışmalarda yol alabilecektir. Rabbimiz, kulunu sahip olduğu güç oranında sorumlu tutmuş; sorumluluklarımızı, gücümüz oranında adaletle dağıtmıştır. [1]

İslam davası için çalışan herkesin sahip olduğu özellikler de eşit değildir.[2]

Kulluk görevinde ise herkes eşittir, yani herkes Allah’a (cc) kul olmak zorundadır. Ama kimin nasıl kulluk yapacağını, İslami çalışmalarda ne kadar ve nasıl görev alacağını belirleyen etkenlerden biri de Allah’ın, kulları arasında paylaştırdığı nimetleridir.

İnsanın sahip olduğu nimetlerin tamamı Allah’ın mülküdür ve O (cc); nimetlerini kulları arasında hikmeti ve fazlıyla dilediği şekilde dağıtmıştır.[3] Bunların dağılımı ve birbirine eşit olmaması da bir imtihan vesilesi olmuştur. [4]

Bahsedilen nimetleri ve insanın sahip olduğu özellikleri sadece maddi olarak düşünmemek gerekir. Güzel ahlak bir nimettir. Lezzetli yemek yapabilmek bir nimettir. Yumuşak huylu, rıfk ehli olmak bir nimettir. Beden gücü bir nimettir. Ezber yeteneği bir nimettir, hayırlı evlat yetiştirebilmek bir nimettir...

Rabbimiz bizleri, dinine Ensar olabilmemiz adına bir sürü nimetle donatmıştır.

Önemli olan kendimizdeki nimetleri bulabilmek ve bu nimetleri dinimiz uğrunda kullanarak nimetlerin şükrünü eda etmeye çalışmaktır.

Herkes Allah’a (cc) karşı sorumlu, herkes Allah’ın kuludur. Herkes gücü nispetinde kulluk yapabilir; İslam davasına hizmet edebilir, çalışmalarda rol alabilir, Ensar olabilir...

Şu bir gerçektir ki İslam’da bir fil ile bir Ebabil kuşunun yeri aynı değildir. Bir fil ile bir kuştan da aynı şeyler beklenmez zaten, ama ikisi de Allah’ın emrine boyun eğmiş ve gücü nispetinde görevlendirilmiştir. Bu adil olandır ve adaletin olduğu yerde zulüm olmaz.[5]

Allah’ın (cc) katında hesap da adildir.[6]

Rabbimiz bizlere adaleti[7] ve adaletli olmayı[8] emretmiştir.

1. Allah (cc) farz ibadetlerin hükümlerinde bile bu kaideyi ön planda tutmuştur.
2. “Sizi yeryüzünün halifeleri yapan O’dur. Size verdiklerinde sizi sınamak için **kiminizi kiminize derecelerle üstün kıldı.** Şüphesiz ki Rabbin, cezası pek çabuk olandır. Şüphesiz ki O, (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü akıbetinden kulu koruyan) Ğafûr, (kullarına karşı merhametli olan) Rahîm’dir.” (6/En’âm, 165)
3. “**Allah dilediğine rızkı genişletir, dilediğine daraltır.** Onlar dünya hayatıyla sevinip (şımardılar). (Oysa) dünya hayatı ahiret yanında (basit bir) faydalanmadan başkası değildir.” (13/Ra’d, 26)
4. “Sizi yeryüzünün halifeleri yapan O’dur. **Size verdiklerinde sizi sınamak için** kiminizi kiminize derecelerle üstün kıldı. Şüphesiz ki Rabbin, cezası pek çabuk olandır. Şüphesiz ki O, (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü akıbetinden kulu koruyan) Ğafûr, (kullarına karşı merhametli olan) Rahîm’dir.” (6/En’âm, 165)
5. “Her ümmetin bir resûlü vardır. Resûlleri, onlara geldiği zaman **aralarında adaletle hükmedilir. Onlar, zulme de uğramazlar.**” (10/Yûnus, 47)
6. “**Adalet terazilerini Kıyamet Günü için kurarız.** Hiç kimseye zulmedilmez. Hardal tanesi ağırlığında (basit bir şey dahi) olsa onu getiririz. Hesap sorucu olarak biz yeteriz.” (21/Enbiyâ, 47)
7. “(Yine) de ki: ‘**Rabbim adaleti emretti.** Her secde yerinde yüzlerinizi doğrultun ve dininizi yalnızca O’na halis kılarak O’na dua edin. Sizi ilk yaratan O olduğu gibi (yine O’na) döneceksiniz.’ ” (7/A’râf, 29)
8. “Ey iman edenler! Allah için hakkı ayakta tutan adaletli şahitler olun. Bir kavme olan öfkeniz/kininiz, sizi adaletsizlik yapmaya sevk etmesin. **Adaletli olun! O, takvaya daha yakındır.** Allah’tan korkup sakının. Şüphesiz ki Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.” (5/Mâide, 8)

Esra YILDIRIM

HİDAYET YOLUNDA DİRİLENLER

Selamun Aleykum,

2018 yılının Haziran ayıydı. Babam, bir arkadaşıyla İslam'a nispet edilen sohbetler yapıyordu. Bir gün konuşma sırasında o abi, "Bu ülkede dinleyeceksen sadece Halis Bayancuk Hoca'yı dinleyebilirsin." demiş. Babam o gece başlamıştı dinlemeye... Biz uyuduktan sonra gece boyu YouTube'den Halis Hoca'mızı dinlemiş ve uzun bir süre de kimseye bir şey demeden dinlemeye devam etmiş.

Uzun yollara giderken, şehirlerarası mesafelerde, yol boyu... dinledikçe dinlemiş ve en sonunda içinden, "Benim bu hocayla görüşmem lazım." demiş. Aramış internetten çıkan numarayı. Numara Tevhid Dergisinin İstanbul şubesine aitmiş. Ve babam, Hocamızla görüşme isteğini iletmiş. Telefondaki abi ise Hocamızın örgüt iftirası nedeniyle cezaevinde olduğunu söylemiş. Babam şaşkınlıkla beraber, "Nasıl olur? Bu kişinin anlattıkları doğru, bahsi geçen örgütlerle ne alakası var?" gibi cümleler kurmuş. En son, "Peki, sizlerle nasıl görüşebilirim?" demiş. Abi de hangi şehirden aradığını sorup -Konya'ya daha yakın olduğumuz için- Tevhid Dergisinin Konya şubesinin numarasını vermiş. Konya şubesindeki abi ise, "İstediğiniz zaman gelebilirsiniz, ama hafta sonu gelirseniz seminerlerimize de katılabilirsiniz." demiş. Babam o hafta sonu abimle beraber Konya'ya seminere gitti. Ve o günden sonra iki üç ay boyunca her hafta cumartesi günü seminere katıldılar.

Babam ilk başlarda bize bir şey demiyordu. Biz de merak etmiyorduk. Çünkü babam bildim bileli bir arayış içindeydi. Yine öyle düşünüyorduk. Tâ ki babam bize de anlatmaya başlayana kadar. Geçer zannetmiştik, ama bu sefer geçmiyordu. Her hafta yeni şeyler öğreniyor, hayatını değiştiriyordu.

"Okula gitmeyeceksin artık!" dedi. Yaşıt bir kuzenim vardı. Babam cumaya gitmeyi bıraktığı gibi onun da gitmesini istemiyordu. Bu vesileyle her cuma günü cuma saatinden önce -o sıralar sıradan bir kitap olarak gördüğüm ve ilgilenmediğim, ancak içerisinde çok değerli bilgilerin olduğu- Halis Hoca'mızın "Akaid Dersleri" kitabını işlemeye başladık. Daha doğrusu babam işliyor, biz -sıkılarak- dinliyorduk. Ev âdeta ikiye bölünmüştü. Babam Konya'ya gitmek istiyor, annem ise kalmak istiyordu. Babam beni okula göndermeyeceğini söylüyordu, babaannem ise babamı Bakanlığa şikâyet etmekle tehdit ediyordu. Ben ise ortada kalmıştım.

Sonradan annem de babamın ciddi olduğunu görünce bizler için gitmeyi kabul etti. Bize de Konya'ya gitmek düştü, hamdolsun. Geldiğimizde İslam ile ilgili pek bilgim yoktu. Araştırmamıştım da. Babamın bu düşüncesinin geçeceğini zannetmiştim. Hatta tüm tanıdıklarımız da öyle zannetmişti. Ama hamdolsun geçmedi, Rabbim sabit kılsın. Konya'ya geldikten sonra, şimdi yengem olan Zeynep Abla ile tanıştım. Bana kitap vermişti okumam için. Ve artık farkına varmaya başlamıştım. Şirk, küfür, iman... Bunlarla beraber hemen peçeye de girmiştim ve ilk defa bir şeyin doğru olup olmadığını kendim araştırıp öyle kabul etmiş, okumalarıma devam edip imanımı pekiştirmiştim.

Döneceğimizden hâlâ umudu olan akrabalarımıza artık ben de karşı çıkıyor ve hakikati anlatıyordum. En iyi eğitimi aldığımı ve Rabbimizin izniyle bu yolda sabit kalacağımızı... Elhamdulillah.

KONUK YAZAR

ÇALKANTILI BİR BÖLGE: GÜNEŞ YÜZEYİ

Bahri TUNÇBİLEK

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla,

Kovulmuş şeytandan Allah'a sığınırım.

"Geceyi, gündüzü, Güneş'i ve Ay'ı emrinize amade kılmış (hizmetinize sunmuştur). Yıldızlar da O'nun emriyle boyun eğdirilmiş (insanlara hizmetkâr kılınmıştır). Şüphesiz ki akleden bir topluluk için bunda ayetler vardır."[1]

Göğe nizam veren, yeryüzüne düzen getiren, denizleri ahenk içinde idare eden El-Hâlık ve El-Melik olan Rabbimize hamd, âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamberimiz Muhammed'e salât ve selam olsun.

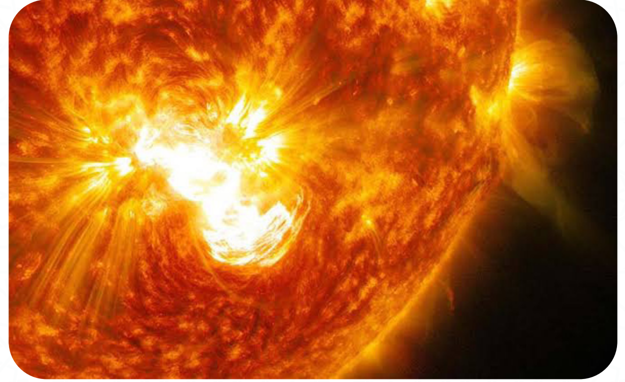
İlk yazımızda Rabbimizin kevnî ayetlerinden ve Kur'ân-ı Kerim'de üzerine yemin ettiği[2] gök cisimlerinden biri olan Güneş'i ve Güneş'in iç yapısını tanımaya başlamıştık. Bu yazımızda Güneş'in yüzey özelliklerini ve bu bölgelerde meydana gelen olayların, gezegenimiz ve yeryüzündeki yaşam üzerindeki etkilerini öğrenip anlamaya çalışacağız, inşallah. El-Vâsi' olan Rabbimiz fehmimize genişlik versin.

Bismillah,

Güneş'in sahip olduğu muazzam enerjinin, hidrojen atomu çekirdeklerinin Güneş'in merkezinde füzyon reaksiyonlarıyla (birleşme tepkimeleriyle) helyuma dönüşmesinden elde edildiğini ve bu enerjinin radyasyon olarak çekirdekten ışıma ve konveksiyon (iletim) yoluyla yüzeye doğru ulaştığını ilk yazımızda belirtmiştik. İşte bu muazzam enerji[3] Güneş yüzeyine ulaşınca bu bölgede ve Güneş atmosferinde Güneş lekeleri, Güneş rüzgârları, Güneş fışkırmaları ve püskürmeleri gibi birtakım olayların meydana gelmesine neden olur. Şimdi sırasıyla bu olayları yakından inceleyelim.

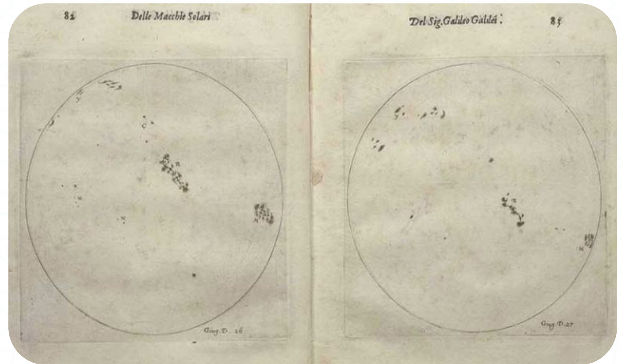
1. 16/Nahl, 12
2. bk. 91/Şems, 12
3. Güneş'te her saniye yaklaşık 600 milyon ton hidrojen, helyum elementine dönüşmektedir. Bu dönüşüm Güneş'in her bir saniyede yaklaşık 4,5 milyon ton hafiflemesine, yani her geçen saniyede yakıtının 4,5 milyon tonunun bitmesine sebep olmaktadır. (Kozmik Anafor Astronomi Sitesi / Güneş ve Güneş Sisteminin Oluşumu - Sultan Kış) Subhanallah!

Güneş Lekeleri ve Güneş Döngüsü

Gökyüzünde sakin ve hareketsiz gibi görünen Güneş yüzeyi aslında çok hareketli ve değişken bir yapıya sahip.

İtalyan Matematikçi ve Gök Bilimci Galileo Galilei, yaklaşık 400 yıl kadar önce kendi yaptığı teleskobunu Güneş'e çevirdiğinde, beklediğinin aksine hiç de pürüzsüz bir yapıda Güneş yüzeyi ile karşılaşmadı. Aksine bir kâğıt üzerine düşürdüğü Güneş görüntüsü üzerinde siyah renkli lekeler ile karşılaştı ve bunları çizerek resmetti.

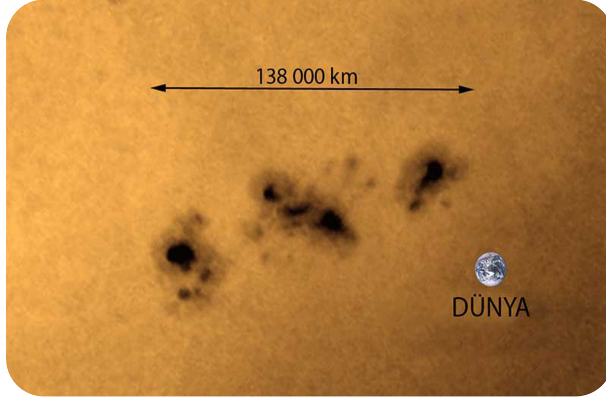

Galileo Galilei'nin 1610 yılında resmettiği Güneş lekeleri çizimleri

Farklı tarihlerde yaptığı gözlemlerle bu lekelerin zamanla aynı yöne doğru ilerlediğini fark edip Güneş'in de dünyamız gibi kendi ekseninde döndüğü gerçeğine ulaşmış oldu. Güneş kendi ekseni etrafındaki dönüşünü yaklaşık yirmi beş günde tamamlamaktaydı.

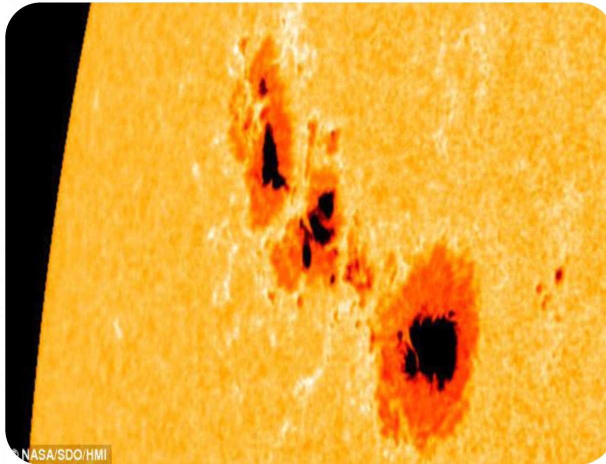
"Geceyi gündüze, gündüzü de geceye katar. Güneş'i ve Ay'ı emre amade kılmıştır. Her biri belirlenmiş bir süreye kadar akıp gider. İşte bu, sizin Rabbiniz olan Allah'tır. Hâkimiyet/Egemenlik yalnızca O'na aittir. O'nun dışında dua ettikleriniz, kıl kadar dahi bir şeye sahip değildir."[4]

Aslında Güneş lekelerinin farkına varan ilk kişi Galileo değildir. Çok daha eski çağlarda, Çinli astronomlar bu lekeleri gözlemliyorlardı. Gan De isimli Çinli astronomun (gök bilimcinin) MÖ 360'lı yıllarda tuttuğu ilk Güneş lekesi kayıtları, bu alanda bilinen en eski kayıttır. Yine Yunanlı Bilgin Theophrastus'un MÖ 300'lü yıllarda Güneş lekelerini kaydettiğini biliyoruz. Milattan sonraki yıllarda da gerek Avrupa'da gerek doğu ülkelerinde bu gözlemler sürmüştür. Galileo'yu ise Güneş lekelerini ilk anlamlandıran kişi olarak görebiliriz.[5]

Güneş lekeleri, Güneş yüzeyinde hemen hemen Dünya büyüklüğünde bazen de Dünya'dan daha büyük şekilde oluşan koyu renkli bölgelerdir.

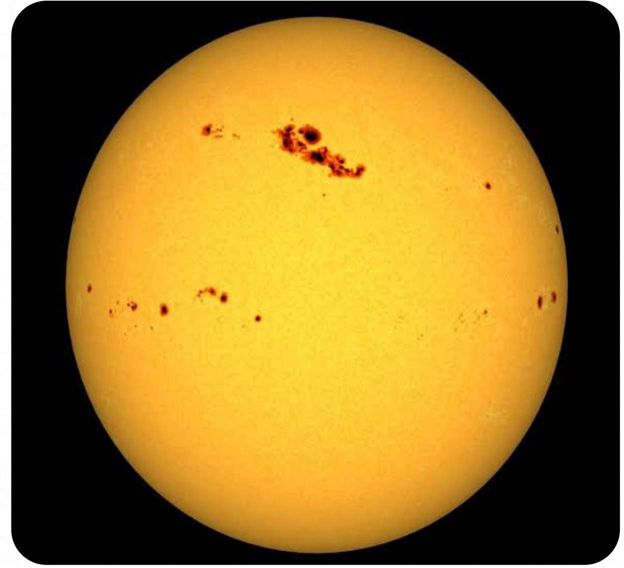
Güneş lekelerinin koyu renk görünmelerinin sebebi, çevrelerine göre biraz daha soğuk olmalarındandır. Güneş yüzeyi yaklaşık 5.500 °C sıcaklıktayken Güneş lekeleri 2.700 ile 4.200 °C arasında bir sıcaklık değerindedir.

Lekelerin en koyu olduğu merkez bölgesine Tam Gölge denirken çevresindeki daha açık renkli kısımlara ise Yarı Gölge adı verilir ve bu kısımlar Tam Gölgeye kıyasla biraz daha sıcak bir yapıya sahip olsa da yine de asıl yüzeyden daha soğuktur.

Güneş lekelerinin rengi, fotoğraflarda siyah gibi görülebilir, fakat aslında siyah değillerdir. Bizler Güneş'i gözlemlerken parlaklığını azaltacak özel filtreler kullanırız. Bu sayede yüzeyindeki detayları görebiliriz. Bu özel Güneş filtreleri yıldızımızın parlaklığını gözlerimizin tahammül edebileceği düzeye kadar düşürürken, daha soğuk ve az parlak olan leke bölgelerinin koyu renkli görünmesine neden olurlar.

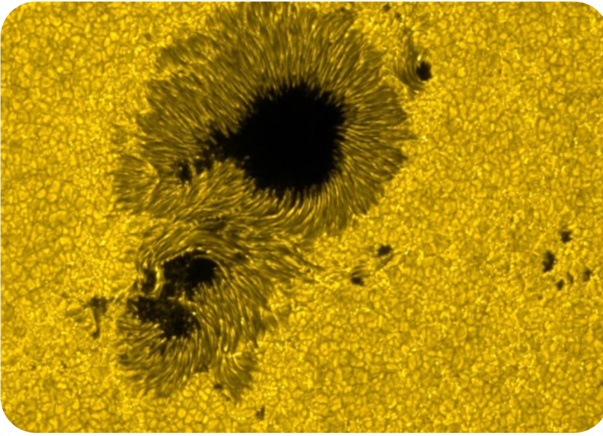
Güneş lekeleri, güçlü manyetik kuvvetlerin ısı yayımını engellediği ve sıcak iç bölgeden yüzeye doğru enerji transferinin azaldığı yoğun manyetik etkinliğin olduğu bölgelerdir. Öyle ki bu manyetik alanların yoğunluğu sebebiyle iç bölgelerden dışarıya doğru enerji ve ısı akışı engellenir ve dolayısıyla Güneş lekelerinin olduğu bölgeler soğuyarak içe doğru batar.

Bu fotoğraf bana Peygamberimizin** (sav) **şu hadisini hatırlattı: "Kul bir günah işlediğinde kalbinde siyah bir nokta belirir. Eğer o günahından tevbe edip uzaklaşırsa kalbi arınır. Tevbe etmeyip günah işlemeye devam ederse o siyah nokta artar ve nihayet kalbin her tarafını kaplar." (İbni Mace, 4244; Tirmizi, 3334)

Güneş'in yüzeyindeki görünür Güneş lekelerinin sayısı sabit değildir, Güneş döngüsü denen on bir yıllık bir döngü içinde değişiklik gösterir. Güneş lekelerinin azaldığı solar minimum döneminde çok az Güneş lekesi görülür ve hatta bazen hiç görülmez. Görülenler yüksek enlemlerde bulunur. Güneş döngüsü ilerleyip solar maksimum dönemine girdiğinde ise Güneş lekelerinin sayısı artar ve Ekvator'a doğru yaklaşır. Güneş lekeleri genelde zıt manyetik kutuplara sahip çiftler olarak bulunur. Ana Güneş lekesinin manyetik polaritesi her Güneş döngüsünde değişir, dolayısıyla bir döngüde kuzey manyetik kutba sahip olan leke bir sonraki döngüde güney manyetik kutba sahip olur.

4. 35/Fâtır, 13
5. Kozmik Anafor Astronomi Sitesi/Güneş Lekeleri ve Güneş Patlamaları – Zafer Emecan

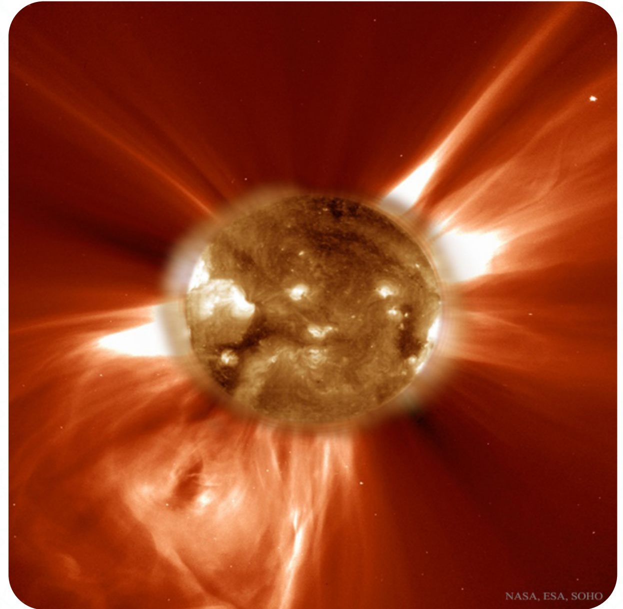
Yakın çekim bu fotoğrafta Güneş lekelerindeki manyetik alanlar net bir şekilde görülebiliyor.

Güneş döngüsünün Güneş Sistemi üzerinde büyük etkisi vardır ve bu, gezegenimizin iklimi üzerinde de önemli bir etki yapar. Güneş etkinliğinin (Güneş rüzgârlarının ve Güneş lekelerinin) minimumda olduğu dönemler soğuk hava sıcaklıklarıyla, normalden daha uzun süren Güneş döngüleri de daha sıcak hava sıcaklıklarıyla ilişkilendirilir. 17. yüzyılda Güneş döngüsünün birkaç on yıl boyunca tamamen durduğu gözlemlenmiştir, bu dönemde çok az Güneş lekesi görülmüştür. Küçük Buz Çağı ya da Maunder Minimumu diye bilinen bu dönemde Avrupa'da çok soğuk hava sıcaklıklarıyla karşılaşılmıştır.[6] (Hatta bu dönemde İstanbul Boğazı'nın donduğu bildirilmiş ve çetin geçen kış koşulları, hem Avrupa'da hem de Osmanlı İmparatorluğu'nda kıtlık ve ekonomik sorunların ortaya çıkmasına sebep olmuştur.[7]) Daha da önceleri benzer minimum dönemler ağaç halkalarının analiziyle ortaya konmuştur ve bu dönemler normalden daha düşük küresel hava sıcaklıklarıyla eşleşmektedir.

"Gece ve gündüzün peşi sıra gelmesinde, Allah'ın gökten indirip, yeri ölümünden sonra kendisiyle dirilttiği rızıkta/yağmurda ve rüzgârların çevrilmesinde akleden bir topluluk için ayetler vardır."[8]

Güneş Rüzgârı

Şimdi aklınıza şöyle bir soru gelebilir: "Güneş'te de mi rüzgârlar esiyor?" Bu sorunun cevabı, evet. Dünyamızda ve diğer gezegenlerin atmosferlerinde gerçekleşen bu olay, yıldızlarda ve dünyamıza en yakın yıldız olan Güneş'te de gerçekleşmektedir, fakat biçim olarak yeryüzündeki rüzgârlara benzemez. Güneş rüzgârı, Güneş'in üst atmosferinden yayılan bir plazma (aşırı sıcak gaz) dalgasıdır. Büyük çoğunluğu, yüksek elektrik enerjili elektron, proton ve alfa parçacıklarından oluşur. Bu parçacık akımının yoğunluk, sıcaklık ve hız nicelikleri zamana ve Güneş'in boylamına göre değişkenlik gösterir. Bu parçacıklar, Güneş tacının yüksek sıcaklığından gelen yüksek enerjileri ve maruz kaldıkları manyetik, elektriksel ve elektromanyetik fenomen (olay) sayesinde Güneş'in kütle çekiminden kurtulabilirler.[9] Güneş'te gerçekleşen bu rüzgârların hızı saniyede 300 ile 700 km arası değişmektedir.

SOHO (Solar and Heliospheric Observatory) Uzay Aracından morötesi kamerayla çekilmiş Güneş Rüzgârları

Güneş rüzgârı tarafından Güneş'ten uzaya taşınan parçacıkların toplam ağırlığı saniye başına bir milyon ton civarındadır. Bu, her 150 milyon yılda Dünya'nın kütlesine eşit miktarda kütle kaybına tekabül eder. Ancak Güneşimizin kütlesi akıl almayacak kadar büyük olduğundan hesaplamalara göre, yaratıldığı günden bugüne geçen yaklaşık 4,5 milyar yıl içinde kütlesinin sadece on binde birini (1/10.000) Güneş rüzgârları yoluyla kaybetmiştir.[10]

Bir sonraki yazımızda Güneş rüzgârlarının etkileri, Güneş fışkırmaları ve püskürmeleri ile Güneş'in atmosferini inceleyip anlamaya gayret edeceğiz, inşallah.

Selam ve dua ile, Allah'a (cc) emanet olun...

6. Lean, J. (1992). "Estimating the Sun's radiative output during the Maunder Minimum". Geophysical Research Letters. Cilt 19. ss. 1591-1594/Wikipedia – Güneş Maddesi
7. …İkinci olarak Genç Osman'ın dönemi olan Ocak 1621 tarihinde İstanbul çetrefilli bir kış mevsimi yaşamıştır. 16 gün boyunca aralıksız yağan kar, Haliç'in tamamen donmasına sebebiyet vermiştir. Aynı şekilde boğaz, küçük bir nehir halini almıştır. Boğazın suları sadece bu nehir gibi olan dar bir bölmede görülmüştür. İnsanlar Üsküdar ile Galata arasını yürüyerek rahatlıkla geçer hale gelmiştir. Tabi ki bu buzlanma Karadeniz ile Marmara Denizi arasındaki iaşe sevkiyatını olumsuz yönde etkilemiştir. Gıda ihtiyacını çoğunlukla dışarıdan karşılayan İstanbul halkı kıtlıkla yüzleşmiştir. Tarihçi Tûği "Musibetname" adlı eserinde bu vakayı şöyle anlatır;

   "1621 senesinde Boğaziçi dondu. Üsküdar ve Beşiktaş arası kara olup, üzerinde adamlar gezip, Üsküdar'dan İstanbul'a gidip gelirlerdi." 1621 senesinde İstanbul Boğazının donmasına sebep olan ve şiddetli geçen kış mevsiminde ekmeğin bir kilosunun fiyatı 60 Akçeye çıkarılmıştı. (Hüseyin Tûği – Musibetname: Vak'a-i Sultan Osman)
8. 45/Câsiye, 5
9. Wikipedia/Güneş Maddesi
10. Kozmik Anafor Astronomi Sitesi / Güneş Fiziği; Güneş Rüzgarları - Süleyman Yeşil, Merve Yorgancı

MEALA TEWHÎD A QUR'ANA MECÎD

Osman SADIKOĞLU
osmansadikoglu@tevhiddergisi.org

SÛREYA BAQARA

Ji Bo Muwehhîdên Dilsoz Meala Qur'ana Pîroz

إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَآئِرِ اللّٰهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ (١٥٨)

158. Şüphesiz ki Safa ve Merve, Allah'ın (sevdiği, yücelttiği ve O'nu hatırlatmasını istediği) şiarlarındandır. Kim hac ya da umre yaparsa bu iki tepe arasında (sa'y yaparak) gidip gelmesinde onun için bir sakınca yoktur. Kim de (kendi isteğine bağlı olarak) fazladan hayır işlerse şüphesiz ki Allah, (kullarına teşekkür eden ve yaptıklarının karşılığını fazlasıyla veren) Şâkir, (her şeyi bilen) Alîm'dir.

158. Bêguman Safa û Merwe ji şîarên Allah in (ku Allah ji wan hez kirîye û wan berz kirîye û herûdaîm bi ewana bîranîna xwe daxwaz dike). Nexwe kî bi heccê an bi umrê Beytê (Kâ'beyê) tewaf bike, di çûn û hatina wî ya navbera herdu girikan de (bi kirina sa'yê) ji bo wî tu mehzûr tune. Kî (bi daxwaza xwe) bi zêdehayî xêrekî bike, bêguman Allah (ew ê mukâfata şikurdaran dide) Şekûr û (zanayê her tiştî) Alîm e.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَآ أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدٰى مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِى الْكِتَابِ أُولٰٓئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللّٰهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ (١٥٩)

159. Şüphesiz ki bizim indirdiğimiz apaçık delilleri ve hidayeti, insanlar için Kitap'ta açıkladıktan sonra gizleyenler (var ya!), bunlara Allah lanet etmektedir ve tüm lanet ediciler de lanet etmektedir.

(Âlimler, Allah'ın (cc) yeryüzündeki şahitleridir. Tevhidi ilan edip açıklayacaklarına dair Allah'a (cc) söz vermişlerdir. (bk. 3/Âl-i İmran, 18) Şahsi menfaatleri, toplum tarafından kabul görme isteği, kendilerine teklif edilen makam ve mevki nedeniyle hakkı gizleyip şahitlik vazifesini yerine getirmeyenler, Allah (cc) ve tüm lanet ediciler tarafından lanetlenmişlerdir. (bk. 3/Âl-i İmran, 187-188; 7/A'râf, 169 ve 175-177. ayetler))

159. Bêguman piştî ku me di kitêbê de ji însanan re beyan kir pê ve, ew kesên delîlên eşkere û hîdayeta ku me nazil

kirîye vedişêrin (hene!), Allah lanetê li wan dike û hemû lanetkar jî lanetê li wan dikin.

(Ulema, li ser rûyê erdê şahidên Allah in (cc). Ji bo tebyîn û teblîxa tewhîdê soz dane Allah (cc). (Bnr: 3/Al-î Îmran, 18) Ew kesên di kirasê aliman de ne lê ji bo hin menfaetên şexsî û meqam û mewqîyan û rûmeta xwe yên li ser însanan heqîyê vedişêrin û wê wezîfeya xwe ya şahidîyê pêk naynin; ji teref Allah û ew kesên lanetkar in ve hatine lanetkirin. (Bnr: 3/Al-î Îmran, 187-188; 7/A'raf, ayetên 169 û 175-177)

اِلَّا الَّذٖينَ تَابُوا وَاَصْلَحُوا وَبَيَّنُوا فَاُو۬لٰٓئِكَ اَتُوبُ عَلَيْهِمْۚ وَاَنَا التَّوَّابُ الرَّحٖيمُ (١٦٠)

160. Tevbe edenler, (hatasını) düzeltenler ve (yanlış yaptığını insanlara) açıklayanlar (bu lanetten) istisnadır. Bunların tevbesini kabul edeceğim. Ve ben (tevbeye muvaffak kılan, tevbeleri çokça kabul eden) Et-Tevvâb, (kullarına karşı merhametli) Er-Rahîm olanım.

160. Ew ên (ji gunehê xwe) tobe dike û (rewşa xwe ya xeletîyê ji însanan re) eşkere dike ne tê de (ji vê lanetê) îstisna ne. Ez tobeya wan qebûl dikim. Û ez (yê ku abdên xwe mûweffeqê tobeyê dike û tobeyan pir zêde qebûl dike) Tewwab û (li ser abdên xwe pir bi merhamet) Rahîm im.

اِنَّ الَّذٖينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ اُو۬لٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعٖينَۙ (١٦١)

161. Şüphesiz ki kâfir olan ve kâfir olarak can verenler (var ya!), Allah'ın, meleklerin ve tüm insanların laneti böylelerinin üzerinedir.

161. Muheqeq ew ên kafir in û li ser kufrê mirine (hene!), laneta Allah û melaîketan û hemû însanan li ser yên wisan in.

خَالِدٖينَ فٖيهَاۚ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ (١٦٢)

162. (Lanetin içinde) ebedî kalacaklardır. Onlardan azap hafifletilmeyecek ve onlara değer verilmeyecek/onların azabı ertelenmeyecektir.

162. Êdî ew ê (di nava lanetê de) bêdawî bimînin. Ezab li ser wan sivik nabe û qîmet/rûmet ji wan re tune/ezabê wan paşde nayê avêtin.

وَاِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحٖيمُ۟ (١٦٣)

163. Sizin ilahınız tek bir ilahtır. O'ndan başka (ibadeti hak eden) hiçbir ilah yoktur. O, (özünde merhamet sahibi olan) Er-Rahmân, (rahmetini kullarına eriştiren) Er-Rahîm'dir.

(Kur'ân'da "ilah" kavramı ve Kelime-i Tevhid'in açılımı için bk. 21/Enbiyâ, 25)

163. Îlâhê we îlâhekî tenê ye. Ji wî pê ve (yê ku îbadetê heq dike) îlâh tune. Ew (yê ku di nefsa xwe de xwedî merhamet) Rahman û (yê ku rahmeta xwe li ser abdên xwe direşîne) Rahîm e.

(Di Qur'anê de ji bo têgeha/qewrama Îlâh û vebûna Kelîmeya Tewhîdê Bnr: 21/Enbîya, 25)

اِنَّ فٖي خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتٖي تَجْرٖي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمَٓاءِ مِنْ مَٓاءٍ فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فٖيهَا مِنْ كُلِّ دَٓابَّةٍ۪ وَتَصْرٖيفِ الرِّيَاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَٓاءِ وَالْاَرْضِ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ (١٦٤)

164. Şüphesiz ki göklerin ve yerin yaratılmasında, gece ve gündüzün peşi sıra yer değiştirmesinde, insanlara fayda sağlayarak denizde yüzen gemilerde, Allah'ın gökyüzünden indirdiği ve ölümünden sonra yeryüzünü kendisiyle canlandırdığı suda, orada yaydığı farklı türdeki her bir canlıda, rüzgârların çevrilip yönlendirilmesinde, gök ve yer arasında emre amade kılınmış olan bulutlarda akledenler için (üzerinde düşünülüp, bunları yapanın tek ilah olduğu ve kulluğun yalnızca O'na yapılması gerektiğine dair) deliller vardır.

(163 ve 164. ayetler tevhidin en açık delillerindendir. Tüm âlemleri yoktan var eden, düzenleyen, aralarında bir uyum ve ahenk kılan kim ise; insanların ibadet etmesi, boyun eğmesi, teslim olması ve yasalarına göre hayatlarına yön vermesi gereken hak ilah da odur.)

164. Bêguman, di xuliqandina erd û esmanan de û di guherîna şev û rojê de û di keştîyên/gemîyên ji bo menfaeta însanan di behrê de dikişin/diherikin de û di ava ku Allah ji asîmanan dadixîne û bi wê avê ew erda mirî sax dike de û di her cureya candaran ku li wê derê belav kirîye de û di beralîkirina bayê de û di wan ewrên ku di navbera erd û esmanan de digerin de (ji bo li ser bê fikirîn ku yê evana xuliqandiye îlahek tenê ye û hewcetîya abdîtîya wî îlâhê wahîdu'l qahhar re) ji bo wan kesên aqilmend re delîl hene.

(Di mijara tewhîdê de ayetên 163. û 164. delîlên herî eşkere ne. Yê ku hemû aleman ji tunebûnê xuliqandiye û wan sererast kirîye û di navbera wan de ahengekî daniye her kî be; îlâhê heq jî ew e û divê temamê heyatê li gor, qanûnên wî tenzîm bibe û teslîmîyet û situxwarî jî her jê re be.)

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللّٰهِۜ وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اَشَدُّ حُبًّا لِلّٰهِۜ وَلَوْ يَرَى الَّذ۪ينَ ظَلَمُٓوا اِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَۙ اَنَّ الْقُوَّةَ لِلّٰهِ جَم۪يعًاۙ وَاَنَّ اللّٰهَ شَد۪يدُ الْعَذَابِ (١٦٥)

165. (Tüm bu gerçekleri bilmelerine rağmen) insanlardan öylesi vardır ki; Allah'ın dışında birtakım varlıkları Allah'a denkler/ortaklar edinir de onları Allah'ı sever gibi severler. İman edenlerin Allah'a olan sevgisi ise çok daha kuvvetlidir. O zalim olanlar azabı gördüklerinde kuvvetin tamamının Allah'a ait olduğunu ve Allah'ın çetin bir azap sahibi olduğunu anlayacaklardır.

(Herhangi bir varlığı Allah'ı (cc) sever gibi ya da Allah'tan (cc) daha fazla sevmek, affedilmez günahlardan olan şirkin kısımlarındandır. Kıyamet Günü müşriklerin yaşayacağı pişmanlıkların başında salih insanları, onların ruhaniyetini ve onları temsil eden put/türbe/kabir gibi şeyleri sevgi, korku, fayda bekleme ve zararı defetmede Allah'a (cc) denk tutmak gelir. (bk. 26/Şuarâ, 96-98; 71/Nûh, 23))

165. (Digel van heqîqeta dizanin jî) ji însanan hin kes hene ku ji xeynî Allah hin heyînên din ji Allah re şirîk çêdikin û bi qasî ji Allah hez dikin, ji wan jî hez dikin. Lê ew ên îmân anîne ji her tiştî zêdetir ji Allah hez dikin. Ew ên zilimkar dema ku ezabê dibînin wê fêm bikin ku hemû hêz/quwwet aîdê Allah e û Allah xwedî ezabeke şedîd e.

(Hezkirina heyînekî ji xeynî Allah (cc), dikeve çarçoveya guneha herî mezin ku ew jî şirk e û efûkirin jê re tune. Di roja qiyametê de ji bo muşrikan poşmanîya serekîn ev in; hezkirineke weke hezkirina Allah (cc) hez wan kesên salih ên zindî an ên mirî an jî hêvîya feyde û zerar an hub û tirsa ji wan peyker û qubbe û maqberên ku rohanîyeta wan temsil dikin. Bnr: 26/Şuara, 96-98; 71/Nûh, 23)

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذ۪ينَ اتُّبِعُوا مِنَ الَّذ۪ينَ اتَّبَعُوا وَرَاَوُا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ (١٦٦)

166. Kendisine tabi olunan (dinî ve siyasi liderler) tabi olanlardan teberrî edip uzaklaştıklarında ve azabı gördüklerinde aralarındaki (dostluk, akrabalık, ticari, dinî tüm) bağlar kopmuş olacaktır.

166. Dema ew ên bûne pêşeng/rehber (lîderên dînî an sîyasî ku însan didan pey wan), ji peyrevên xwe teberrî dikin û dûr dikevin û ezabê dibinin têkilîyên di navbera wan de (hemû munasebetên dostanî û eqrebatî û tîcarî û dînî) tê birîn.

وَقَالَ الَّذ۪ينَ اتَّبَعُوا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُ۫ا مِنَّاۜ كَذٰلِكَ يُر۪يهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْۜ وَمَا هُمْ بِخَارِج۪ينَ مِنَ النَّارِ (١٦٧)

167. Tabi olanlar diyecekler ki: "Keşke bir fırsatımız olsa da, onların bizden teberrî edip uzaklaştığı gibi biz de onlardan teberrî edip uzaklaşabilsek." Bunun gibi Allah pişmanlık vesilesi olan amellerini onlara gösterecek! Ve onlar ateşten çıkacak değillerdir.

(Tebaanın liderlerinden, liderlerin tebaadan teberrî edip uzaklaşması, lanetleşmesi ve birbirlerini suçlaması kıyametin ibretlik sahnelerindendir. (bk. 7/A'râf, 38; 14/İbrâhîm, 21; 33/Ahzâb, 67-68; 34/Sebe', 31-33))

(Bu sahnenin yaşanmaması için her insanın dinini güzel bir şekilde öğrenmesi, tabi olduğu ve itaat ettiği dinî ve siyasi liderleri vahyin ölçülerine göre değerlendirmesi gerekir.)

167. Ew ên bûne peyrew wiha dibêjin: "Xwezî ji me re derfetekî/fersendekî din hebûya (em carekî din vegerîyana dinyayê); her wekî ku ew ji me dûr ketin em ê jî, ji wan (pêşeng û lîderan) dûr biketana." Bi vî awayî ji bo ku bibe wesîleya poşmanî û xemgînîyê wê Allah amelên wan nîşanî wan bide! Û ew ji agir jî qet ne yên derketinê ne.

(Birastî roja qiyametê sehneyeke pir bi îbrete ku peyrew (kesên muttebî) ji lîderên xwe û lîderan jî ji tabiên xwe teberrî dikin û lanetê li hev tînin û hevdu sucdar dikin. (Bnr: 7/A'raf, 38; 14/Îbrahîm, 21; 33/Ahzab; 67-68; 34/Sebe, 31-33)

Ji bo bi van sehneyan re rûberû nemîne lazime ku mirovên mumîn dînê xwe xweşik hîn bibe. Ew pêşeng û lîderên (dînî an jî sîyasî) ku tabîê wan dibe û îteatê li wan dike, divê ewana li gor pîvanên wehîyê qenc binirxîne.)

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْاَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًاۘ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِۜ اِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُب۪ينٌ (١٦٨)

168 . Ey insanlar! Yeryüzündeki helal ve temiz olan yiyeceklerden yiyin. Şeytanın adımlarına uymayın. Çünkü o sizin apaçık düşmanınızdır.

168. Gelî însanan! Ji tiştên helal û paqij ên li ser rûyê erdê bixwin û nedin pey qevzên/pêgavên şeytan. Lewre ew ji we re dijminekî eşkere ye.

اِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّٓوءِ وَالْفَحْشَٓاءِ وَاَنْ تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ (١٦٩)

169. (Şeytan) size ancak kötülüğü, fuhşiyatı ve Allah hakkında bilginiz olmayan şeyleri söylemenizi emreder.

169. (Şeytan) herûdaîm emrê xerabîyê û fuhşîyatê û tiştên ku hûn nizanin der heqê Allah de bibêjin li we emir dike.

وَاِذَا ق۪يلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَٓا اَلْفَيْنَا عَلَيْهِ اٰبَٓاءَنَاۜ اَوَلَوْ كَانَ اٰبَٓاؤُ۬هُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَهْتَدُونَ (١٧٠)

170. Onlara: "Allah'ın indirdiğine uyun." denildiği zaman: "(Hayır,) bilakis biz, babalarımızı üzerine bulduğumuz (ve alıştığımız âdetlerimize) uyarız." derler. Babaları hiçbir şey akletmemiş ve doğru yolu bulamamış olsalar bile mi (onların yoluna uyacaklar)?

170. Dema ji wan re tê gotin: "Tabîê wan tiştên ku Allah nazil kirîye bibin" wiha dibêjin: "(Nexêr!) Berevajî, em ê bidin pey tiştên ku me ji bav û kalên xwe dîtine (me ji xwe re kirîye adet û em hîn bûne)." Erê ma bav û kalên wan bi tiştekî nefikirîbin û rêya rast nedîtibin jî (wê bidin pey wan)?"

وَمَثَلُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذ۪ي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ اِلَّا دُعَٓاءً وَنِدَٓاءًۜ صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ (١٧١)

171. O kâfirlerle (onları İslam'a çağıran davetçinin) misali, bağırış çağırış işiten fakat hiçbir şey anlamayan hayvana seslenen (çobanın/davetçinin) misali gibidir. Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler. Onlar (bu özelliklerinden dolayı) akletmezler.

171. Rewşa wan kafiran (û pêxemberê ku wan gazî îslâmê dike) dişibe rewşa wî (şivanê ku) gazî (heywan) ên ji qêrînê pê ve ji tiştekî din fêm nakin û heywanan in. Ew ker in û lâl in û kor in. Êdî ew hiş di ber da nabin/tênagihîjin.

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُونَ (١٧٢)

172. Ey iman edenler! Size rızık olarak verdiğimiz temiz yiyeceklerden yiyin. Şayet yalnızca O'na kulluk ediyorsanız (bir tek) Allah'a şükredin.

(168. ayette genel olarak insanlığa, 172. ayette de özel olarak müminlere, Mü'minûn Suresi 51. ayette ise resûllere temiz olan yiyeceklerden yemeleri emredilmiştir. Çünkü ilmî gelişmeler göstermiştir ki yiyeceklerin insan karakteri üzerinde ciddi bir etkisi vardır. Buna binaen, temiz ve helal yiyeceklerle beslenenler, İslami şahsiyet ve güzel ahlak sahibi; haram olan ve temiz olmayan zararlı yiyeceklerle beslenenler, gayr-ı İslami bir karakter ve ahlak sahibi olurlar. Ayrıca Allah Resûlü (sav) haramla beslenenlerin dualarının kabul olmayacağını belirtmiştir. (bk. Müslim, 1015))

172. Gelî ew ên îmân anîne! Ji wî rizqê helal û paqij ku me daye we bixwin. Eger hûn bitenê jê re abdîtî dikin ji Allah (tenê) re şikur bikin.

(Di ayeta 168. de ji hemû însanan re, di ayeta 172. de bi taybetî ji mumînan re û di sûreya Mumînûn ayeta 51. de jî, xisûsên ji rasûlân re ev hatîye emirkirin ku "Hûn ji rizqê helal û paqij bixwin û vexwin". Lewre pêşketinên ilmî jî bi me dide zanîn ku bandora/tesîra xwarin û vexwarinê li ser kesayetîya mirovan herî xurt e. Li ser vê heqîqetê em jî dikarin vêya bibêjin: Kesên ku rizqê helal û pak dixwin û vedixwin dibin xwedî şexsîyetekî îslâmî û exlaq xweş. Weke vê kesên ku xwarin û vexwarina wan ne paqij û ne helal be, ew jî bi ekserîyet xwedî şexsîyetekî xeyrî îslâmî û bêrêwişt in. Digel vê yekê, Rasûlullah sallallahûaleyhîwesellem bi me daye zanîn ku; ew kesên ku xwarin û vexwarina wî ji heramîyê be duayên wan qet ne meqbûl e. Bnr: Muslîm, 1015)

اِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْز۪يرِ وَمَٓا اُهِلَّ بِه۪ لِغَيْرِ اللّٰهِۚ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَٓا اِثْمَ عَلَيْهِۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ (١٧٣)

173. (Allah) size ancak leş, kan, domuz eti ve Allah'tan başkası adına kesilen hayvanları haram kılmıştır. Kim de zorda kalırsa, haddi aşmaksızın ve taşkınlık yapmaksızın (haram kılınanlardan yemesinde) ona bir günah yoktur. Şüphesiz ki Allah, (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü akıbetinden kulu koruyan) Ğafûr, (kullarına karşı merhametli olan) Rahîm'dir.

173. (Allah), ji we re enceq (heywan) ên mirar/term û xwîn û goştê beraz û heywana ku ji xeynî Allah li ser navê kesê din re hatibe serjêkirin heram kirîye. Lê belê her kî di zorê de/mecbûr bimîne û bê ku êrîşkarîya heqê kesên din û ji hedê xwe jî nebore (di xwarina van ên heramkirî de) ji wî re guneh tune. Bêguman Allah, Xafûr (yê ku gunehan dibexşîne/efû dike û disitirîne û ji aqubeta gunehan abdên xwe diparêze) û Rahîm (li ser abdên xwe pir bi merhamet) e.

اِنَّ الَّذ۪ينَ يَكْتُمُونَ مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتَرُونَ بِه۪ ثَمَنًا قَل۪يلًاۙ اُو۬لٰٓئِكَ مَا يَأْكُلُونَ ف۪ي بُطُونِهِمْ اِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَا يُزَكّ۪يهِمْۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَل۪يمٌ (١٧٤)

174. Şüphesiz ki Allah'ın Kitap'ta indirdiği hakikatleri gizleyip, basit bir kazanç karşılığında o hakikatleri satanlar, karınlarına sadece ateş doldurmaktalardır. Kıyamet Günü'nde Allah onlarla konuşmayacak, onları arındırmayacaktır ve onlar için can yakıcı bir azap vardır.

174. Ew ên heqîqetên ji kitêba ku Allah nazil kirîye vedişêrin û di muqabila buhayekî besît/bêqedir/jirêzê difroşin, ew zikên xwe bitenê bi agir tije dikin. Allah roja qiyametê bi wan re napeyive/mijul nabe û wan paqij nake û ji wan re ezabekî pir bi êş û jan heye.

AYIN KİTABI

Salim KANDEMİR
salimkandemir@tevhiddergisi.org

İSLAMİ TEBLİĞİN ÖRNEK HALİFELER DÖNEMİ

İşte yazar bu yüzden örnek halifelerin sadece uygulamalarından değil, aynı zamanda üstün şahsiyetlerinden de bahsetmiştir. Onların maldan, makamdan nasıl el çektiklerini ve yalnız ahireti nasıl arzuladıklarını da beyan etmiştir. Örneğin o sert mizacından korkulan Ömer'in halife olduktan sonraki durumuna bir bakın.

Kitabın Yazarı: Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma

Yayınevi: Beyan Yayınları

Basım Tarihi: 28. Baskı, Ekim 2019

Sayfa Sayısı: 228

Ebat: 13,5 X 21,0 cm

Kitap Hakkında

"Tarih boyunca, ne ehl-i küfr, ne de ehl-i iman değişmiştir. Dün müminleri ateşe atarak Nemrut'laşan, Müslüman oldular diye onların ellerini, ayaklarını çaprazlama kesip Firavunlaşan, Allah'ın dinini tebliğ etti diye onu testerelerle biçip zalimleşen ne ise, günümüzde dahi dünyanın çeşitli yerlerinde, 'İslam'ı istiyorlar' diye Müslümanları zindanlara dolduran, ya da onları idam sehpalarına çıkaranlar da, aynı zihniyetin, aynı dinin müntesipleridirler… İsterse, Müslümanlara karşı bu eylemleri sürdürenlerin adı Ahmed olsun, Mehmed olsun, Kemal olsun, İhsan olsun, Kenan olsun!..

İşte Allahu Teâlâ, bu şekilde insanları ezen, keyifleri ve rejimleri uğrunda onlara her türlü işkenceyi yapan bu despotların, firavunların, nemrutların, kralların, sultanların, generallerin, ya da Kur'an'ın tabiriyle Cunud'un, bu şekilde güttükleri küfr ve isyan rejimlerine son vermek ve insanlara kul olmaktan kurtarmaları için Peygamberler göndermiştir ki, bunların sonuncusu Hz. Muhammed (sav)'dir."[1]

Yazar tarihî bilgiler vermeden önce kitabın giriş kısmındaki bu cümlelerle Kitapların indiriliş, nebilerin gönderiliş gayesini en net şekliyle izah eder. Zira sanıldığının aksine İslam, yalnız vicdanlara hitap eden ve sadece ahlak ilkelerinden oluşan bir doktrin değildir. Doğrudan doğruya hayatın tümüne nüfuz eden İlahi hükümler bütünüdür. Bunun pekâlâ farkında olan ehl-i küfrün nebilere ve nebilerin tabilerine şiddetle karşı çıkması bundandır. Yazarın da ifade ettiği gibi:

"İnsanlık tarihi incelendiğinde açıkça görülecektir ki, Allah'ın görevlendirdiği bu Peygamberlere ve onların ümmetlerine en fazla karşı çıkanlar, menfaatları ve sömürü düzenleri tehlikeye düşen devletlerdir; bu devletleri yö-

1. İslami Tebliğin Örnek Halifeler Dönemi, Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma, Beyan Yayınları, s. 16

netenlerdir. Çünkü kendilerini 'lâ yus'el' (sorumsuz) sanan ve insanları diledikleri gibi yöneten; diledikleri kanunu değiştirip, yerine canlarının istediğini koyan bu despotlara karşı, Peygamberler şöyle haykırıyorlardı hayatları pahasına:

'Hüküm koymak, kanun koymak hakkı size ait değil, Allah'a aittir!'[2] Yâni Allah, kendisinin yaratmış olduğu insana, bir başka insanın kanunlar uydurarak, bu kanunları mesned alıp, zulüm ve işkence yapmasına, asla müsaade etmiyor."[3]

İşte aradan asırlar geçse de zaman, mekân ve şahıslar değişse de ehl-i küfrün karakteri asla değişmemiştir. O hâlde ehl-i iman dünya ve ahirette ezelî ve ebedî saadete erişmek için, tıpkı tabi olduğu nebiler gibi mukaddes nizamın hâkimiyetini yeryüzünde tekrar sağlamak için canla başla mücadele etmek zorundadır.

Peki bu nizam hayata nasıl uygulanacaktır? İşte burada Allah (cc) peygamberler göndererek bu mukaddes nizamın nasıl uygulanacağını göstermiştir. Onların örnekliğinde dinin yeryüzüne nasıl hâkim olacağını en ince detayına kadar beyan etmiştir. Nebilerin tabilerine düşen, her alanda onları örnek alarak vahyin yörüngesinde seyretmektir.

Bizlere gelince evvela Allah Resûlü (sav) bu münezzeh nizamı yaşama uygulamıştır. Cahiliyenin dibe vurduğu bir dönemde yirmi üç yıl gibi kısa bir süre içerisinde İslam şeriatının tüm insanlara nasıl müreffeh bir hayat sunduğunu göstermiştir. Ve kendisinden sonra ise Raşit Halifelerini bu görev için seçmiş ve insanların onları örnek alıp uymasını emretmiştir.

İrbad ibni Sariye'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Bir gün Allah Resûlü (sav) bizlere namaz kıldırdı ve arkasını dönüp etkileyici bir vaaz verdi. Bu vaazdan dolayı gözler yaşardı ve kalpler yumuşadı.

Bir kimse, 'Ey Allah'ın Resûlü sanki bu son vaazına benziyor, o hâlde bizlere ne yapmamızı emredersin?' dedi.

Allah Resûlü (sav) dedi ki: 'Sizlere takvayı ve Habeşli bir köle dahi olsa yöneticilerinizi işitip onlara itaat etmenizi tavsiye ediyorum. Şüphesiz ki benden sonra yaşayanlarınız çokça ihtilaflar görecektir. **Üzerinizdeki sorumluluk benim sünnetime ve hidayete erdirilmiş Raşit Halifelerimin sünnetine uymaktır. Azı dişlerinizle onlara tutunun.** Aman ha sonradan çıkarılan işlerden sakının. Çünkü sonradan çıkarılan her şey bidattir. Her bidat de dalalettir.' "[4]

Ebû Hazim'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Ebu Hureyre (ra) ile beş yıl birlikte bulundum, Allah Resûlü'nden (sav) şu hadisi rivayet ettiğini duydum: 'Allah Resûlü (sav) şöyle buyurdu:

'İsrailoğullarında nebiler birbirlerinin yerine geçerlerdi. Bir nebi öldüğünde başka bir nebi onun yerine yönetime gelirdi. **Şüphesiz ki benden sonra nebi yoktur. Çokça halifeler olacaktır.**'

Dediler ki: 'Bize ne emredersin?'

Allah Resûlü (sav) dedi ki: '**Her birine biat ettiğinizde biatinize vefalı olun. Onların haklarını yerine getirin.** Şüphesiz ki Allah onlara tasarruflarından soracaktır.' ' "[5]

Allah Resûlü (sav) Raşit Halifelerini örnek kılıp onlara tutunmayı emrettiyse bu emir hiç şüphesiz evvela yönetim sisteminde yerine getirilmelidir. Çünkü onlar zaten birer örnek yönetici olarak lanse edilmiştir. Yönetim sisteminde onların yolu takip edilmeyecekse nerede onların yolu takip edilecektir? Onların örnek yönetiminin dışındaki hükümler zaten Allah (cc) ve Resûl'ü (sav) tarafından emredilen, tartışmasız yerine getirilmesi gereken buyruklardır. Önemli olan onların bu ümmete miras bıraktığı yönetime ve bu alandaki örnekliklerine sahip çıkmaktır.

Bu yüzden yazar kitap boyunca her bir halife dönemini ayrıca ele almış ve onların İslam şeriatını nasıl güzel bir şekilde uyguladıklarını anlatmıştır. Şeriat çerçevesinde nasıl ıslahatlar gerçekleştirdiklerinden uzun uzadıya bahsetmiştir. Bugünlerde Müslimlerce çokça arzulanan

Bugün, "Şeriat istiyoruz!" dediğimizde Arabistan'ın veya İran'ın yolunu gösterenlere bu kitap güzel bir cevap niteliğindedir. Çünkü bizler İbni Suud'un veya Humeyni'nin şeriatını istemiyoruz. Bizler Muhammed'in şeriatını istiyoruz. Ondan sonra gelen Ebû Bekir'in, Ömer'in, Osman'ın, Alî'nin yaşattığı şekliyle yaşamak istiyoruz. Yazar bu gayeden yola çıkarak her bir halife ve davranışlarıyla ilgili "Değerlendirme" başlıkları atmış ve bu başlıklar altında İlahi nizam ile beşerî düzenleri karşılaştırarak İslam Şeriatının üstünlüğünü akli ve naklî delillerle gözler önüne sermiştir.

2. 6/En'âm, 57
3. İslami Tebliğin Örnek Halifeler Dönemi, Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma, Beyan Yayınları, s. 16
4. Ebu Davud, 4607; İbni Mace, 42; Darimi, 96
5. Buhari, 3455; Müslim, 1842

bir yönetimin nasıl olacağını kanlı canlı örnekler üzerinden göstermiştir.

Bugün, "Şeriat istiyoruz!" dediğimizde Arabistan'ın veya İran'ın yolunu gösterenlere bu kitap güzel bir cevap niteliğindedir. Çünkü bizler İbni Suud'un veya Humeyni'nin şeriatını istemiyoruz. Bizler Muhammed'in (sav) şeriatını istiyoruz. Ondan sonra gelen Ebû Bekir'in, Ömer'in, Osman'ın, Alî'nin (r.anhum) yaşattığı şekliyle yaşamak istiyoruz. Yazar bu gayeden yola çıkarak her bir halife ve davranışlarıyla ilgili "Değerlendirme" başlıkları atmış ve bu başlıklar altında İlahi nizam ile beşerî düzenleri karşılaştırarak İslam Şeriatının üstünlüğünü akli ve naklî delillerle gözler önüne sermiştir.

Toplumun selamet içerisinde yaşam sürmesi toplum ile yöneticinin arasındaki ilişkiye bağlıdır. Birbirlerinden nefret eden toplum ve yöneticilerin selamet içerisinde yaşam sürmesi mümkün değildir. İlişkileri ahiretten soyutlanmış, yalnız dünya üzerine kurulmuş tabiler ve metbular dünya gibi edna bir yaşam sürmeye mahkûmdur. Hiçbir zaman hoş bir esenliğe kavuşamazlar. Bu yüzden Allah Resûlü (sav) vefat etmeden önce bu hususa dikkat çekmiştir.

Avf ibni Mâlik'ten (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"En hayırlı yöneticileriniz sizin onları sevdiğiniz, onların da sizi sevdiği; onların size dua ettiği, sizin de onlara dua ettiğiniz kimselerdir. En şerli yöneticileriniz ise sizin onlara nefret duyduğunuz, onların da size nefret duyduğu; sizin onlara lanet ettiğiniz, onların da size lanet ettiği kimselerdir..."[6]

Bugün yaşadığımız toplumda ve diğer İslam coğrafyalarında yaşanan huzursuzluğun sebebi bu hadiste gizlidir. Demokrasinin gelmesiyle dokuz yüzlerde ekilen nefret tohumu bugün kara bir ağaç olarak toplumların ortasında yer almaktadır. Bu beşerî sistemler ortadan kalkmadıkça da bu nefret gitmeyecektir. İşte yazar bu yüzden örnek halifelerin sadece uygulamalarından değil, aynı zamanda üstün şahsiyetlerinden de bahsetmiştir. Onların maldan, makamdan nasıl el çektiklerini ve nasıl yalnızca ahireti arzuladıklarını da beyan etmiştir.

Örneğin o sert mizacından korkulan Ömer'in (ra) halife olduktan sonraki durumuna bir bakın. Kendisini çok iyi bildiğinden önce Allah'a (cc) dua ediyor ve "Ya Rabb, ben sert mizaçlıyım, beni yumuşat. Zayıfım, beni güçlendir. Cimriyim, beni cömert yap!"[7] diyor. Sonra da tebaası tarafından sevildikçe seviliyor.

"Ömer (ra) hilafetinin ilk sıralarında bir gün camide otururken bir adam gelerek ona şöyle dedi: 'Bana yaklaş, sana bir şey söyleyeyim!'

6. Müslim, 1855; Darimi, 2839; Ahmed, 23981
7. bk. İslami Tebliğin Örnek Halifeler Dönemi, Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma, Beyan Yayınları, s. 68

Ömer, 'Hayır' deyince o adam, 'Allah beni senden korusun' deyip uzaklaştı.

Ömer arkasından yetişerek, 'Benden ne istiyorsun!' diye sordu.

Adam şöyle dedi: 'İnsanlar senden nefret edip, senden korkuyorlar!'

Ömer, 'Neden?' diye sorunca adam, 'Dilinden ve asandan.' cevabını verdi.

Bunun üzerine Ömer, ellerini kaldırarak, 'Allah'ım! Onları bana, beni de onlara sevdir.' diye dua etmeye başladı.

Bunu nakleden adam devamında şöyle demiştir: 'O, ellerini indirdiğinde yeryüzünde onu sevdiğim kadar hiç kimseyi sevmiyordum.' "[8]

Biz yalnız Ömer (ra) üzerinden örnek verebildik. Diğer güzel örnekleri öğrenmek okuyucuya kaldı. Unutmamak gerekir ki İslam tarihini her Müslim asgari oranda bilmelidir. Bu manada başlangıç, İslami Tebliğin Örnek Halifeler Dönemi kitabıyla yapılabilir.[9]

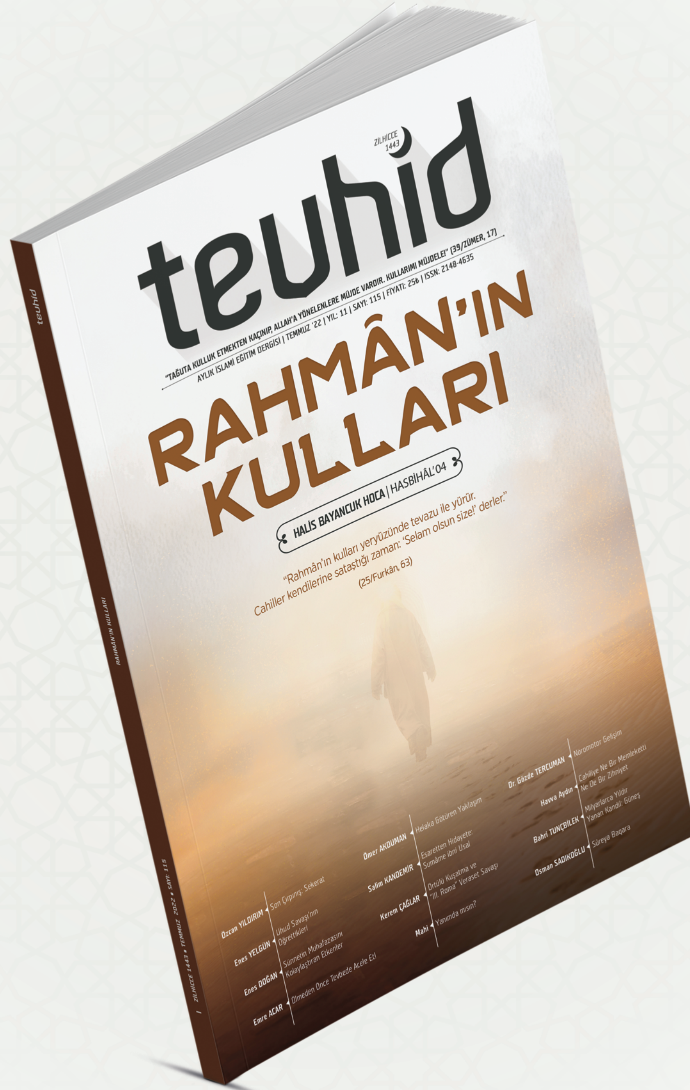
Kitaplarda buluşmak üzere, Allah'a (cc) ısmarladık...

8. bk. İslami Tebliğin Örnek Halifeler Dönemi, Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma, Beyan Yayınları, s. 77
9. İslam tarihine dair biraz daha kapsamlı okuma yapmak isteyenler için yazarın Allah Resûlü'nden (sav) Selçuklular Dönemi'ne kadar kaleme aldığı beş ciltlik "Müslümanların Tarihi" isimli kitabı okunabilir.

tevhid

"TAĞUTA KULLUK ETMEKTEN KAÇINIP ALLAH'A YÖNELENLERE MÜJDE VARDIR. KULLARIMI MÜJDELE!"
(39/ZÜMER, 17)

TEVHİD DERGİSİ

TEVHİD DERSLERİ

TEVHİD MEALİ

KIBLEGÂH

